

**TOPONYMIE VAN
SINT-GORIKS-LOUDENHOVE
TOT 1650**

DOOR

Brecht Persoons

2010

Woord vooraf

Deze bijdrage is de aangepaste en aangevulde versie van mijn masterscriptie over de toponymie van Sint-Goriks-Oudenhove, die ik tijdens het academiejaar 2007-2008 geschreven heb met het oog op het behalen van het diploma van Master in de historische taal- en letterkunde (Nederlands-Duits) aan de Universiteit Gent. Ik wil deze monografie dan ook beginnen met een woord van dank aan allen die mij geholpen hebben. Allereerst wil ik mijn promotor, prof. dr. Magda Devos, bedanken, bij wie ik met al mijn problemen steeds terecht kon en die de hier gebruikte methode heeft voorgesteld. Zij was altijd bereid om mij, waar nodig, met raad en daad bij te staan en dankzij haar wist ik mij gesteund in mijn onderzoek. Ook dr. Luc Van Durme wil ik bedanken voor het ter beschikking stellen van zijn toponymische materiaalverzameling en het in bruikleen geven van verschillende naamkundige en historische literatuur, evenals voor alle andere hulp die hij mij geboden heeft, waaronder het lezen van moeilijk te ontcijferen archiefbronnen en het achterhalen van de herkomst van enkele ondoorzichtige plaatsnamen. Voorts ook een woord van dank voor D. Lamareq, S. Persoons, J.M. Schollaert, L. Speltdoorn, R. Willems, enkele ambtenaren van de dienst Openbare Werken van de stad Zottegem en enkele medewerkers van het Centrum voor Streekgeschiedenis, die mij allen geholpen hebben bij mijn zoektocht naar en de verwerking van cartografisch en ander bronnenmateriaal.

Inhoud

WOORD VOORAF	179
1. INLEIDING	183
1.1. Geografische situering	183
1.2. Systematische aanpak	184
1.3. Gebruikte primaire bronnen	185
1.3.1. Archiefbronnen	185
1.3.2. Corpora en verzamelingen	186
1.3.3. Kaartmateriaal	186
2. VERKLARING VAN DE PLAATSNAMEN	187
2.1. De naam Sint-Goriks-Oudenhove	187
2.2. Wijken en buurten	187
2.3. Straatnamen	197
2.3.1. Kernbestanddelen in straatnamen	197
2.3.2. Benoemingsmotieven voor straten	197
a) Naar de ligging, het begin- of eindpunt van het traject	197
b) Naar de eigenaar of een aangelande	199
c) Naar de vorm	200
d) Naar de bodemgesteldheid of de bodemsoort	201
e) Andere benoemingsmotieven	201
f) Benoemingsmotief onzeker	202
2.4. Hoeven, woningen en gebouwen	203
2.4.1. Kernbestanddelen in hoevenamen	203
2.4.2. Benoemingsmotieven voor hoeven	204
a) Naar de eigenaar, de pachter of de gebruiker	204
b) Naar de ligging	207
c) Andere benoemingsmotieven	207
2.4.3. Molens	207
2.4.4. Herbergnaam	208
2.4.5. Andere bouwsels	209
2.5. Terreinnamen	209
2.5.1. Inleiding	209
2.5.2. Belangrijkste kernbestanddelen in terreinnamen	210
2.5.3. Benoemingsmotieven voor onderdelen van het terrein	215
a) Naar de eigenaar, de pachter of de gebruiker	215
b) Naar de vorm	230
c) Naar de begroeiing	233
d) Naar de omheining of naar de (natuurlijke of aangeplante) begroeiing errond of erbij	234
e) Naar de bodemgesteldheid of de bodemsoort	236
f) Naar een reliëfkenmerk	238
g) Naar de uitgestrektheid of de relatieve grootte	240
h) Naar de ligging	242

i) Naar de vroegere toestand of de wijze van ontginning	251
j) Naar de functie, de bestemming of het gewas dat erop staat . . .	252
k) Naar het juridisch statuut	254
l) Naar een anekdote	254
m) Andere benoemingsmotieven	255
n) Benoemingsmotief onzeker	255
2.6. Heuvels en hoogten	264
2.7. Stromend en stilstaand water	265
2.7.1. Kanalen en rivieren	265
2.7.2. Beken en sloten	266
2.7.2.1. Kernbestanddelen in beek- en slootnamen	266
2.7.2.2. Enkele beek- en slootnamen	266
2.7.3. Vijvers, poelen, putten en bronnen	268
2.7.4. Brug	270
2.8. Niet te rubriceren plaatsnamen	270
3. BIBLIOGRAFIE	274
4. KLEINE VERKLARENDE WOORDENLIJST	278
5. ALFABETISCHE INDEX	281
6. GLOSSARIUM	286

TOPONYMISCHE KAART:

zie <http://www.toponymie-dialectologie.be/inhoud-jaargang-2010-ned.html>

1. Inleiding

Hieronder volgt eerst een geografische situering van het onderzoeksgebied, namelijk Sint-Goriks-Oudenhove. Daarna geef ik een korte toelichting over de systematische aanpak bij het indelen en verklaren van de verschillende plaatsnamen. Tot slot volgt een lijst van gebruikte primaire bronnen, d.w.z. bronnen waaruit de toponiemen werden gehaald, met een verklaring van de gebruikte afkortingen.

1.1. GEOGRAFISCHE SITUERING

Het dorp Sint-Goriks-Oudenhove, in de volksmond gewoonweg Sint-Goriks [səntə 'gy:rɪks], ligt in Zuid-Oost-Vlaanderen en is sinds 1970 een deelgemeente van Zottegem. Het dorp wordt ten noorden begrensd door Strijpen, ten oosten door Erwetegem, ten zuiden door Sint-Maria-Oudenhove en ten westen door Michelbeke, Rozebeke en Roborst. De grenzen zijn makkelijk te herkennen doordat ze gevormd worden door beken, namelijk door de Zwalm in het westen, de Strijpenbeek in het noorden, de Traveinsbeek en de Erwetegemsebeek in het oosten en de Strijmeersbeek en de Baanbeek in het zuiden. Het hoogste punt van Sint-Goriks-Oudenhove, in de volksmond 'Den Hoop', ligt volgens de topografische kaart op meer dan 90 meter boven de zeespiegel, namelijk op de Molenkouter. Op deze uitgestrekte, vlakke heuveltop kan men een prachtig panorama aanschouwen. Men heeft er o.a. een schitterend zicht op de dorpskern en men kan er een blik werpen op de naburige gemeenten in de Zwalmvallei.

Dorpsgezicht Sint-Goriks-Oudenhove

1.2. SYSTEMATISCHE AANPAK

Bij de bespreking van de verschillende plaatsnamen is ervoor gekozen om naar het voorbeeld van de reeks *Meetjeslandse Toponiemen tot 1600*, uitgegeven door de Stichting Achiel De Vos, de toponiemen niet alfabetisch, maar systematisch in te delen, eerst naar werkelijkheidscategorie en vervolgens naar benoemingsmotief.

Wanneer we microtoponiemen op een diachronische manier benaderen, zien we dat de topografische werkelijkheid achter een plaatsnaam in de loop van de tijd veranderlijk is. Zo kon bijvoorbeeld een naam van een waterloop overgedragen worden op een wijk. Naast de overdracht van namen bestaat er ook zoiets als de overerving van namen. Dat betekent dat het toponiem behouden blijft nadat de oorspronkelijke referent tot een nieuwe landschappelijke categorie is gaan behoren. Zo kan een bosnaam nadat het bos gerooid werd, behouden blijven voor een perceel dat eruit gewonnen werd. Het is daarom niet altijd even gemakkelijk om een plaatsnaam bij één bepaalde werkelijkheidscategorie onder te brengen. Onze indeling naar zakelijke categorie

berust daarom op een synchrone visie, namelijk de componenten van het landschap op een bepaald moment.

Ik moet hier evenwel opmerken dat de meeste excerpten tamelijk kort zijn, zodat het niet altijd even makkelijk is om te achterhalen op welke landschappelijke werkelijkheidscategorie sommige toponiemen betrekking hebben. Daarnaast weten we van definië-refererende uitdrukkingen bij gebrek aan context vaak ook niet of het appellatieve dan wel propriale uitdrukkingen zijn, m.a.w. of het zelfstandig naamwoord een soortnaam of een eigennaam is. Daarom heb ik in mijn glossarium een maximalistisch standpunt ingenomen en ook attestaties als b.v. *bos* erin opgenomen. De verklaring van de toponiemen daarentegen beperkt zich tot die plaatsnamen, waarvan min of meer met zekerheid gesteld kan worden dat ze op het moment van attestatie identificerend en dus eigennaam zijn. Toch zijn ook een aantal lemmata, die vermoedelijk soortnaam zijn, bij de bespreking opgenomen, omdat ze ons interessant genoeg leken om toch te verklaren, b.v. *Groene Paal*.

1.3. GEBRUIKTE PRIMAIRE BRONNEN

1.3.1. *Archiefbronnen*

ARA	Algemeen Rijksarchief Brussel
B	Beaupré
FR	Fonds Familie de Roisin
KBH	Klein Begijnhof
KF	Kerkefabriek
LB	uittreksels uit het Landboek van Sint-Goriks-Oudenhove (1750)
LF	Latijns Fonds
LvZ	Land van Zottegem
N	Nieuwenbosse
NBP	Nationale Bibliotheek Parijs
PC	Penningcohierien (258 : Strijpen; 267 : Sint-Goriks-Oudenhove)
RAG	Rijksarchief Gent
RAM	Rijksarchief Mons/Bergen

RAR	Rijksarchief Ronse
RK	Rekenkamer
RKL	Rijke Klaren
SAG	Stadsarchief Gent
SB/R	Sint-Baafs, reeks R
SMB	Sint-Martens-Bosse
VS	Vrije Schippers
301/	Registers van de Keure
330/	Registers van Gedele

1.3.2. *Corpora en verzamelingen*

- onuitgegeven toponymisch materiaal van Oost- en Zeeuws-Vlaanderen van dr. M. Gysseling (bewaarplaats : Luc Van Durme, Velzeke)
- Corpus Molemans-Thiry, met o.a. het toponymisch steekkaartenbestand 'Land van Aalst' van J. de Brouwer (bewaarplaats : Instituut voor Naamkunde KUL)

1.3.3. *Kaartmateriaal*

- Rijksarchief Gent : Fonds Kaarten en Plans (FKP)
 - Caerte Figurative, 1624
 - Charta ofte Discriptio Figurativa, 1723
- Kaart van de genationaliseerde goederen van de abdij Mont Saint Martin te Strijpen en Sint-Goriks-Oudenhove, ca. 1795.
- Kabinetskaart van Ferraris, 1770-1777
- Atlas der buurtwegen van Sint-Goriks-Oudenhove, 1842/1845
- Kadasterkaart P.C. Popp van Sint-Goriks-Oudenhove, 1858
- Nationaal Geografisch Instituut : topografische kaart, nr. 30/2 zuid
- Kaart uit *Ons dorp Sint-Goriks-Oudenhove*, 1980

2. Verklaring van de plaatsnamen

Technische toelichting: de plaatsnamen die vet cursief gedrukt staan, zijn elders in de tekst zelf voorwerp van toponymische verklaring. Toponiemen die we niet in onze historische bronnen terugvinden, zoals b.v. huidige straatnamen, staan gewoon romein.

2.1. DE NAAM SINT-GORIKS-oudenHOVE

De oudst geattesteerde vorm van deze nederzettingsnaam, gevonden door Gysseling, dateert van 1172, namelijk *oudenhoua sancti gaugericici*. *Oudenhove* is samengesteld met het grondwoord *hof*, uit Germaans *hofa*, dat 'hoeve' betekent en hier slaat op een centrale domeinhoeve met afhankelijke boerderijen, waarrond de nederzetting zich ontwikkelde. Het eerste deel is ofwel het adjectief *oud* in de datief enkelvoud (Gysseling 1978 : 14) ofwel de Germaanse persoonsnaam *Aldo* met zwakke genitiefverbuiging. Etymologisch betekent die naam 'de eerbiedwaardige oudere' (Lamarcq 2001 : 101).

De voorbepaling *Sint-Goriks* verwijst naar de patroonheilige van de gemeente, namelijk Sint-Gorik. Onze streek ten oosten van de Schelde behoorde tot het bisdom Kamerijk, waarvan Gaugericus in het begin van de 7e eeuw bisschop was. Deze Gaugericus stamde van Romeinse ouders, maar droeg zelf een Germaanse naam: *Gorik*, een samentrekking van de Germaanse vorm *Goderik* (Debrabandere 1993 i.v. Goederickx). De vorm *Gaugericus* is dan een latinisering van die naam. In Sint-Goriks-Oudenhove werd er op 11 augustus jaarlijks een processie gehouden ter ere van de heilige Gaugericus, de datum waarop hij in 625 stierf (Schietecatte, Lapage e.a. 1980 : 17-28). In de kerk van Sint-Goriks-Oudenhove vinden we nog steeds een altaar met het beeld van die heilige Gaugericus of Sint-Gorik.

2.2. WIJKEN EN BUURTEN

In deze rubriek zijn toponiemen verzameld voor buurten in de ruime zin. 'Buurt' kunnen we definiëren als een omgeving, een

landschappelijke entiteit of gebied dat door de naamgevers binnen hun kleinschalige referentiekader als een min of meer welomlijnde sector werd gezien. Zo'n buurt kan een bewoonde plaats zijn, dan spreken we van een wijk of gehucht, maar ook een onbewoond gebied.

De hieronder behandelde toponiemen werden in deze rubriek ondergebracht op grond van de syntactische constructie waarin het toponiem verschijnt in de bron. In de excerpten verschijnen sommige plaatsnamen met het lokaliserende voorzetsel *op*, maar zonder voorafgaand lidwoord, b.v. *up Cromme*. Andere toponiemen vertonen een datiefuitgang *-e* en verschijnen in een voorzetselconstituent met het lokaliserende voorzetsel *te*, waaraan de datiefuitgang van het lidwoord is gegroeid, b.v. *Ten Bosse*. Sommige toponiemen vonden we ook als wijk- of buurtnaam terug op oude kaarten, zoals b.v. *Ver Hekken*.

Boenbeke

De wijk *Boenbeke* ligt in het zuidwesten van Sint-Goriks-Oudenhove en strekt zich verder uit over de grens met Rozebeke en Michelbeke. De wijk heet thans *Boembeke* en is ongetwijfeld naar de aldaar stromende Boembeek genoemd. Op deze wijk bevinden zich ook de *Nedermolen*, nu *Boembekemolen*, een oude korenwatermolen die door de *Zwalm* werd aangedreven, en het *Mijnwerkerspad*, een oude spoorwegbedding die Zuid-Oost-Vlaanderen verbond met de steenkoolmijnen in de Borinage.

Het eerste deel in *Boenbeke* gaat terug op *bon*, een Germaans woord voor 'riet' (in het Oudengels geattesteerd als *bune*), dat in de Zuid-Nederlandse toponymie wel vaker verschijnt, b.v. in *Boendaal* en *Boelare* (Gysseling 1954a : 103). De klankwettige assimilatie in de uitspraak van de medeklinkerverbinding *-nb-* tot *-mb-* leidde tot een herinterpretatie van het ondoorzichtig geworden *boen* als *boem*, vandaar de moderne vorm *Boembeke*.

Een andere mogelijkheid, geopperd door Van Durme (1988 : 78), is dat in het eerste lid het Oudnederlandse adjectief *boon*, *boen* schuilt. Dit adjectief is volgens Gysseling (1978 : 20) afgeleid van de Indo-europese wortel **bhā-* 'glanzen' en zit volgens hem ook in de nederzettingnamen *Boelare* en *Overboelare*. In dat geval zou *boenbeek* 'de heldere, glanzende beek' betekenen.

Dries

Het gehucht *Dries* (*Dries 1* in het glossarium) ligt aan een pleintje waar zich een driesprong van wegen bevindt, tussen de *Verre Kouter*, het *Winkelveld* en het (*s*)*Roets Veld*.

Aanvankelijk dachten Gysseling en Lindemans dat *dries* met het telwoord *drie* verbonden diende te worden en dat *dries* oorspronkelijk een pleintje aan een driesprong van wegen was. Verder onderzoek naar de zogenaamde *driesen* heeft echter aangetoond dat «een etymologische identificatie met het telwoord *drie* niet houdbaar was» (Devos 2000 : 78) en dat de fonetische overeenkomst in het Nederlands tussen *dries* en het telwoord *drie* louter toeval is. In zijn latere theorie herzag Gysseling (1975 : 258-265) zijn opvattingen en voerde hij het woord *dries* terug op het Indo-europese **trewisko-* en het Germaanse **Prewiska-*, een afleiding van de Indo-europese wortel **treu* in de betekenis van 'uitgeput, opgeteerd'. *Dries* zou oorspronkelijk 'uitgeput bouwland' hebben betekend.

Het gehucht 'Dries'.

In zijn artikel *Dries, vooral in Centraal- en Zuid-Oost-Vlaanderen* schetst Van Durme (1998 : 117-199) de evolutie van de door *dries* aangeduide referent in de werkelijkheid. In de vroege Middeleeuwen was een *dries* een uitgestrekte gemeenschapsgrond buiten het vaste bouwlandareaal van de dorpsbewoners. Naast de permanente akkerbouw op de akkers, werd ook op zo'n *dries* aan akkerbouw gedaan, maar dan «volgens een tijdelijk regime, waarbij de grond enkele jaren zonder onderbreking bewerkt werd en dan weer gedurende een vrij lange periode [...] bleef rusten» (Van Durme 1998 : 142), omdat de grond uitgeput was. Tijdens deze rustperiode liet men op een *dries* gras opschieten en werd de grond een tijdlang als gemeenschappelijke weide gebruikt. Voor dit wisselsysteem (nu eens akkerland, dan weer graasland) wordt ook wel de term 'koppelstelsel' gehanteerd. In de 11e eeuw zou *dries* geëvolueerd zijn tot benaming voor een collectief graslandcomplex, waar de omwonenden hun vee mochten drijven en hout hakken (Van Durme 1998 : 163).

Nog volgens Van Durme «degradeerde *dries* in Zuid-Oost-Vlaanderen vanaf de 11de-12de eeuw op heel wat plaatsen gaandeweg tot benaming voor bewoonde uithoeken en gehuchtpleintjes» (Van Durme 1998 : 168). Die betekenis is volgens Devos te verklaren «vanuit de overeenkomst in uitzicht en functie tussen de oude, gemene driesen en de pleintjes waarrond zich in dorpen en gehuchten de bewoning concentreerde» (Devos 2000 : 79). Wanneer we naar de ligging van de in onze bronnen geattesteerde plaatsnaam kijken, heeft die betekenis van 'gehuchtplein' vermoedelijk ook betrekking op ons toponiem *Dries 1*.

Behalve deze wijknaam zijn in ons glossarium nog twee enkelvoudige *dries*-namen geattesteerd. **Dries 2** bevond zich ten zuiden van de *Grote Bruul*, naast het *Hofland*. **Dries 3** lag in de buurt van de plaats *Kromme*. Beide toponiemen hebben vermoedelijk betrekking op een voormalige gemeenschappelijke weide.

Esp

Vanwege de attestaties met *ten* en *ter* vermoeden we dat *Esp* de naam van een buurt is, in de omgeving van de *Molenkouter*.

Ter espen en ten hespen (met hypercorrecte *h*) betekenen letterlijk 'aan de espen'; deze plaats werd gekenmerkt door de aanwezigheid van een groepje espen.

Guchte

Dit gehucht lag ten zuiden van de *Pering*, naast de *Roter*.

De vorm *guchte* is een samengetrokken vorm van *gehuchte*, dat zelf een variant van het Middelnederlandse *gehochte* is (MNW i.v. Gehochte), d.i. 'een collectief van bij elkaar horende gebouwen'. Het woord is afgeleid van *gehofte*, een collectief bij *hof* (Van Durme 1999 : 66).

Het gehucht 'Guchte', aan de kruising van Roter, Wolvenhoek en Kortendries.

Heldergem

De wijk *Heldergem* in Sint-Goriks-Oudenhove bevond zich tussen het gehucht *Verren* en de wijk *Boenbeke*. Op de Poppkaart vinden we daar de Heldergemstraat, thans de Langendries.

Niet ver van Sint-Goriks-Oudenhove vandaan, namelijk in Haaltert, is er een deelgemeente die ook *Heldergem* heet. Deze

naam komt van het Frankische *Hildari inga haim* (Gysseling 1960 : 468). Het betreft hier een nederzettingsnaam van het type 'persoonsnaam + *inga-haim*', waarin *inga* de genitief meervoud van een collectiefsuffix is en *heem* de betekenis heeft van 'huis, woonplaats'. Volgens Gysseling (1978 : 13) stamt het gros van deze namen uit de 7e eeuw. De nederzettingsnaam *Heldergem* verwijst dus naar de woonplaats van de lieden van Hild(ih)ari.

Ons toponiem *Heldergem* is geen ter plaatse gevormde naam voor een vroegmiddelnederlandse nederzetting in de buurt van het gehucht *Verren*, maar een migratiennaam, afgeleid van de herkomstnaam van een persoon uit Heldergem die in Sint-Goriks-Oudenhove woonde of er bezittingen had.

Impendries

Het eerste deel van de samenstelling is waarschijnlijk de familienaam *Impens*, aangezien we deze naam ook meerdere malen op de legger van de Popp-kaart terugvinden. De achternaam *Impens* is een patroniem uit *Impin*, een vlevorm van *Imbert* (Debrabandere 1993 i.v. Impens). In de attestaties vinden we net zoals bij *Kromme* het lokaliserende voorzetsel *up* en een verbuigingsuitgang, maar geen lidwoord, zodat het toponiem *Impendries* ofwel een bewoonde wijk, ofwel een onbewoonde buurt, ofwel een complex kan zijn. De ligging van de *Impendries* kennen we niet.

Kromme

De plaatsnaam *Kromme* kunnen we in het noorden van Sint-Goriks-Oudenhove situeren, op het einde van de *Kromme Straat* en in de buurt van de *Smiskouter*.

Het adjectief *krom* in terreinnamen verwijst naar een stuk land met één of meer gebogen zijden of met een anderszins onregelmatige vorm (Devos 1992 : 35). We plaatsen het toponiem *Kromme* hier onder de rubriek 'wijken en buurten', omdat onze oudste bron voor deze plaatsnaam *up Cromme* (1571/1572) vermeldt (met lokaliserend voorzetsel *op* en datiefverbuiging). Op grond van de constructie zonder determinator lijkt het ons waarschijnlijker dat het om een wijk- of buurtnaam gaat dan om een perceels- of complexnaam. Blijkens volgend excerpt uit 1699 is de naam later overgegaan op een stuk bouwland, nl. een

«veldeken»: *op een veldeken genaempt het cromme* (1699, RAR-LvZ, 749228, 7v). Op dat moment is er een lidwoord toegevoegd aan de naam, zoals in de regel het geval is bij perceelsnamen.

Popelboom

In de attestaties vinden we *te popelboome* (voorzetsel *te* en datiefverbuiging), wat suggereert dat dit toponiem betrekking heeft op een gehucht, genoemd naar een *popel* (*boom*) of populier (MNW i.v. Popelboom) in de buurt. Dit gehucht bevond zich in de onmiddellijke omgeving van de *Sleie*. De huidige Populierenstraat, op de Popp-kaart nog *Sleystraat*, dankt haar naam aan het feit dat ze door dit gehucht loopt.

Sleie

De *Sleie* lag in het zuiden van Sint-Goriks-Oudenhove, in de buurt van het gehucht *Popelboom* en de *sPapenkouter* aan de grens met Erwetegem en Sint-Maria-Oudenhove. Vermoedelijk heeft dit toponiem betrekking op een groter landschappelijk complex, aangezien uit de excerpten in ons glossarium en ook uit vermeldingen in het Landboek van 1750 (b.v. *Item een partye Lants op De Sleye*) blijkt dat de plaatsnaam naar een ruimere omgeving verwijst waarbinnen een ander stuk land gesitueerd wordt.

De plaatsnaam *Sleie* is volgens Van Durme (1991 : 621) afgeleid van het Germaanse **slaidō*, dat 'glibberige plaats' betekent en vermoedelijk ook in de Oost-Vlaamse gemeentenaam *Sleidinge* vervat zit (Gysseling 1960 : 921). Ook Debrabandere verklaart *Slei(d)e* op die manier en hij voegt eraan toe dat deze plaatsnaam frequent voorkomt in de streek van Zottegem, o.a. in Sint-Goriks (Debrabandere 1993 i.v. Sleyen). Van Durme (1999 : 164) zegt zelfs «dat het element [*sleie*] in de streek van Zottegem productief was als nergens in Vlaanderen». Ons toponiem verwijst dus vermoedelijk naar een complex, gekenmerkt door een natte en glibberige bodem.

Ten Bosse

Het gehucht Ten Bosse lag tussen de *sPapenkouter* en de *Sleie*, in het zuiden van Sint-Goriks-Oudenhove. De huidige

straat Ten Bosse, op de Popp-kaart nog Ommegangstraat, is genoemd naar het traject van de straat langs dit gehucht.

Deze naam bestaat uit de samentrekking van het lokaliserende voorzetsel *tot*, verdoft tot *te*, met het verbogen lidwoord *den* (datief) en de natuurnaam *bos* (eveneens in de datief).

Ten Wege

De plaats *Ten Wege* lag in de buurt van de *Smiskouter* en de plaats *Kromme*, en werd genoemd naar de ligging nabij een weg aldaar. Vermoedelijk is het toponiem *Wegerveld* afgeleid van deze plaatsnaam (zie lemma *Wegerveld*).

Ter Eken

De naam van een plaats met onbekende ligging, die letterlijk betekent : 'bij de eiken'. Deze plaats werd dus gekenmerkt door de aanwezigheid van een groepje eiken, dat als richtpunt in het landschap fungeerde.

Indien het verderop verklaarde toponiem *Eikenmeers* zijn naam dankt aan de ligging nabij de plaats Ter Eken, kunnen we deze plaats wel lokaliseren, aangezien de Eikenmeers in de buurt van de *Grote Bruul* lag. Maar de *Eikenmeers* hoeft niet noodzakelijk naar Ter Eken genoemd te zijn (zie *Eikenmeers*).

Ter Gracht

De plaats Ter Gracht, die we niet kunnen lokaliseren, werd genoemd naar de aanwezigheid aldaar van een *gracht* of gedolven afwateringssloot.

Ter Heiden

Het gehucht Ter Heiden bevindt zich voor het grootste deel op het grondgebied van de naburige gemeente Erwetegem, maar strekt zich in beperkte mate ook over Sint-Goriks-Oudenhove uit, namelijk ten zuiden van de *Sleie* in het uiterste zuidoosten van de gemeente. De naam verwijst naar de ligging van dit gehucht nabij een heide.

Ter Houtrappen

De naam van een plaats in het uiterste noordwesten van Sint-Goriks-Oudenhove, ten oosten van de *Grote Bruul*.

De betekenis van *houtrappen* is een mysterie. Van Durme dacht aanvankelijk dat *houw* in het eerste lid zat, d.i. 'hakhout dat periodiek gehouwen wordt'. Het tweede deel *trappen* duidde volgens hem op het terrasvormige uitzicht van het geheel (Van Durme 1988 : 288). Toen echter veel oudere vormen aan het licht kwamen, o.m. *houtrappen* (1382), overwoog hij een andere interpretatie, namelijk 'houten trappen' (Van Durme 1999 : 91). Maar hij legt niet uit hoe we ons die houten trappen moeten voorstellen, midden in het agrarische landschap.

Opvallend is wel dat het toponiem in onze streek meermaals voorkwam. Behalve in Sint-Goriks-Oudenhove is het ook geattesteerd te Velzeke (Van Durme 1988 : 288), Strijpen (Van Durme 1999 : 91) en Sint-Maria-Oudenhove (1410, SAG-330/14, 280r).

Traveins

Traveins is een wijk in het westen van Sint-Goriks-Oudenhove, die zich ten dele ook op het grondgebied van Strijpen uitstrekt.

Op grond van de attestatie *troweys* verklaarde Van Durme de naam oorspronkelijk als volgt :

Wel staan wij voor een Romaanse plaatsnaam of een Romaans leenwoord met uiterst beperkte verbreiding als plaatsnaam : Ofr. *troé* adj. 'hol', Mfr. *trauwée* 'opening, gat', [...] *troée* 'doorgang in een kouterhaag' [...]. De slot-*s* moet een pluralis-*s* voorstellen. [...] De *n* in de huidige vorm kan weliswaar worden uitgelegd als hyperkorrektie (vgl. *peinzen*, Zovl. *peizen*), maar blijft een curiosum (Van Durme 1996 : 260-261).

Wel vroeg Van Durme zich af hoe het te verklaren was dat een Romaans woord tot plaatsnaam evolueerde in een dorp dat zich toch nog vrij ver van de taalgrens bevindt. Dankzij de oudere attestatie *veys* denken we nu een oplossing gevonden te hebben.

Oorspronkelijk zal de bedoelde plaats *te veys*/*feys* geheten hebben. Daarin herkennen we de persoonsnaam *Veys* of *Feys*, een korte vorm van de voornaam *Vincent* (Debrabandere 1993 i.v. *Feys*). De plaatsnaam *te veys* zal dan geëvolueerd zijn tot *ter veys*. De onbeklemtoonde klinker in het voorzetsel kon in de uit-

spraak gemakkelijk verkleuren tot *a/o* (vgl. *papier*, *pepier*, *popier*), wat de vorm *tar veys* opleverde. Door klankomwisseling (metathesis) in het eerste segment ontstond vervolgens de vorm *traveys*. Ten slotte werd in het tweede deel na de beklemtoonde klinker een epenthetische, d.w.z. etymologisch niet oorspronkelijke, *-n* ingelast, met als resultaat de vorm *Traveins*, zoals we die ook vandaag nog kennen. Bovenstaande verklaring wordt ondersteund door het feit dat we voor Sint-Goriks-Oudenhove ook het toponiem *Feys Meers* in onze bronnen geattesteerd hebben, waarin we eveneens de persoonsnaam *Feys* herkennen.

De varianten met *-w* zoals *troweys* vinden vermoedelijk hun oorsprong in een volksetymologische aanpassing door een Romaanstalige scribent, die in de vorm *traveys* verkeerdelijk het Romaanse woord *trawée* 'koutergat, toegangsweg tot een kouter' herkende.

Ver Hekken

De plaats *Ver Hekken* lag tussen de *Molenkouter* en de *Verre Kouter*, aan de huidige straat Kortendries.

Op de kaart uit 1624 is duidelijk te zien dat de naam *Ver Hekken* op dat moment een buurt aanduidt, maar oorspronkelijk was dit gewoon de eigennaam voor een hek dat dienst deed als afsluiting van de toegang tot de *Verre Kouter*.

Verren

Het gehucht *Verren* lag in het uiterste zuidwesten van Sint-Goriks-Oudenhove, tussen het gehucht *Dries 1* en de wijk *Boenbeke*.

De oorspronkelijke vorm *verhem* onthult dat het toponiem in oorsprong een samenstelling is van het Germaanse *haim* 'woonplaats' met het adjectief *ver* 'veraf gelegen'. De plaats lag dus op een aanzienlijke afstand van het beschouwingspunt van de naamgevers, in dit geval waarschijnlijk de dorpskern.

Daarna trad volgende evolutie op: *Verhem* > *Verrem* > *Verren*. Deze evolutie is volledig klankwettig, want de *-h-* werd niet angeblazen en de *-m-* bevond zich in een onbeklemtoonde syllabe.

2.3. STRAATNAMEN

2.3.1. Kernbestanddelen in straatnamen

Dreef

Het woord *dreef* is afgeleid van het werkwoord *drijven* en had oorspronkelijk betrekking op een weg om vee langs te drijven. Later duidde het woord ook op «vrij brede, onverharde landwegen, meestal aan beide kanten met bomen afgezet» (Mattheeuws-Devos 1997 : 41).

Straat

Straat, ontleend aan het Latijnse *via strata*, duidde oorspronkelijk een geplaveide weg aan. In het Middelnederlands verruimde de betekenis, zodat het woord ook kon worden toegepast op onverharde wegen (Mattheeuws-Devos 1997 : 41).

Weg

Het woord *weg* komt van het Germaanse *wega* en kent de ruimste toepassing onder de straatnamen. Met *weg* kunnen zowel smalle als brede wegen benoemd worden, verhard of onverhard, door- of doodlopend (Mattheeuws-Devos 1997 : 41).

2.3.2. Benoemingsmotieven voor straten

a) Naar de ligging, het begin- of eindpunt van het traject

Daldreef : een kleine zijweg van de **Driesstraat**, die toegang verschafte tot het **Dal**.

Driesstraat : deze straat werd zo genoemd omdat ze naar de landerij **Dries 2** liep. Het is de vroegere naam van de huidige straat **Steenland** en het bovenste stuk van de huidige **Slijpstraat** (zie aldaar voor het oorspronkelijke traject van de **Slijpstraat**).

Keistraatje : een zijstraatje van het vroegere **Molenstraatje** dat toegang verschafte tot het **sMeys Broek**. Het Keistraatje werd genoemd naar de ligging in de buurt van de **Kei**, een perceel waar keien in de grond zaten.

Kromme Straat : de verbindingsweg tussen de huidige straten Molenhoek en *Traveins*, ten westen van de *Smiskouter*. Op de Caerte Figurative uit 1624 wordt deze straat vermeld als *Straete Naer Strypen*, omdat ze rechtstreeks naar de dorpskern van Strijpen liep. Hoewel de *Kromme Straat* nu gekenmerkt wordt door een aantal bochten, verwijst het adjectief *krom* hier vermoedelijk niet naar de vorm van de straat, maar naar haar ligging in de buurt van de wijk *Kromme*.

Kruisweg : over de ligging van deze weg bestaat enige verwarring. In de Atlas der Buurtwegen wordt een *Kruisweg* vermeld op de *Neerkouter*, namelijk een zijwegje van de huidige straat *Traveins*, dat deze laatste verbond met de huidige straat *Ten Bosse*. Uit onze excerpten blijkt echter dat de oorspronkelijke *Kruisweg* op de *Molenkouter* te situeren is : *up den muelencautere anden heerwech benede[n] den cruy[s]wech* (1577). De vermelde *heerweg* is de huidige Sint-Goriksstraat, die zich blijkens het excerpt beneden de *Kruisweg* bevond. Wanneer we de ligging van deze *Kruisweg* vergelijken met de Atlas der Buurtwegen en het Popp-plan, vinden we voor hetzelfde traject de naam *Kerkweg*, in de volksmond vandaag het *Driesbaantje*. Dit laat ons vermoeden dat *Kruisweg* de oorspronkelijke naam van deze weg is en dat de naam *Kerkweg*, die in ons glossarium niet geattesteerd is, een latere vernoeming is, te verklaren doordat deze weg de afgelegen wijk *Dries 1* verbond met de kerk. Nadat de oorspronkelijke *Kruisweg* tot *Kerkweg* was omgedoopt, zal men de naam *Kruisweg* zijn gaan gebruiken voor de verbindingsweg op de *Neerkouter*.

Voor de verklaring van deze straatnaam zijn er verschillende mogelijkheden. *Kruisweg* is, net zoals *kruisstraat* (WNT i.v. kruisweg; Mattheeuws & Devos 1997 : 18), een oude benaming voor een kruispunt van wegen. Als deze betekenis achter onze *Kruisweg* schuilt, dan had het toponiem aanvankelijk betrekking op een kruispunt van veldwegen, wat blijkens de Caerte Figurative uit 1624 aannemelijk is. Daarop zien we namelijk een aantal veldwegen op de *Molenkouter* die elkaar ter hoogte van de korenwindmolen kruisen. Onder *kruisweg* wordt echter ook een weg verstaan die een andere kruist. Een derde mogelijkheid

is dat de weg genoemd werd naar de aanwezigheid van één of meerdere veldkruisen, zoals er trouwens vandaag nog twee te zien zijn langs het traject van deze weg.

Links de veldwegel die toegang tot de 'Molenkouter' verschaft, rechts het 'Driesbaantje'. Samen vormden deze wegeltjes vroeger de 'Kruisweg'.

Molenstraatje: de vroegere naam van de huidige straat Kraaienest, gelegen tussen het *sMeys Broek* en de *Ganzen-dries*. Dit straatje werd zo genoemd omdat het in de buurt van de *Nedermolen* lag, de watermolen op de wijk *Boenbeke*.

b) Naar de eigenaar of een aangelande

sBaseleerenstraatje: niet lokaliseerbare straat die genoemd werd naar een zekere Baseleer, de bezitter of pachter van de aanpalende landerij *Baseleer*.

Huiskens Gat: het grondwoord *gat* betekent in het huidige dialect nog steeds 'toegang' of 'toegangsweg'. Dit toponiem duidt een toegang(sweg) aan naar één of ander stuk land in de buurt van de *Verre Kouter*. Dergelijke *gaten* werden dikwijls naar een aangelande genoemd, en dat is ook hier het geval. De naam in de voorbepaling is ofwel de familienaam *Huiskens* (Debrabandere 1993 i.v. Huyskens) ofwel de verkleinvorm van de familienaam *Huis* (Debrabandere 1993 i.v. Huys).

sKeizers Straatje: een zijstraatje van de *Lange Straat* dat nu de *Keizerskets* heet. Het werd genoemd naar iemand met de

familienaam (*De*) *Keyser*, die enkele aanpalende landerijen in bezit had of in pacht hield, te weten *sKeizers* en *sKeizers Hoek*.

De huidige Keizerkets, vroeger 'sKeizers Straatje'.

sMarteleerenstraatje: een zijstraatje van de vroegere *Driesstraat* (nu *Steenland*) dat de toegang verschafte tot *sMarteleeren Hofstede*. Dit straatje werd genoemd naar iemand met de persoonsnaam (*de*) *Ma(e)rteleere* (met dubbele genitiefverbuiging), oorspronkelijk de bijnaam «voor een martelaar, d.i. een sukkelaar, of iemand die die rol speelt in processie of toneel» (Debrabandere 1993 i.v. Martelaer). De vorm met *-leer* is de Brabantse umlautsvorm, die met *-laer* de niet-umlautete Vlaamse vorm.

Veldemans Gat: net zoals in *Huiskens Gat* duidt *gat* hier een toegang of toegangsweg in de buurt van de *Verre Kouter* aan, eveneens genoemd naar een aangelande, namelijk naar een zekere *Veldeman(s)*.

c) *Naar de vorm*

Brede Straat: de *Brede Straat* lag in de buurt van de *Sleie* en was vermoedelijk een deel van de huidige straat Ten Bosse. De

naam wijst erop dat deze straat breed was in vergelijking met andere wegen in de buurt.

Lange Straat : de *Lange Straat* is een deel van de huidige Langendries, namelijk vanaf de *Zavel* tot de huidige Sint-Goriksstraat. Het adjectief *lang* duidt op het lange traject van deze straat. Op het Popp-plan is de *Lange Straat* al opgedeeld in de Hoogstraat en de Schapenhoekstraat, maar beide straatnamen bestaan vandaag niet meer.

d) Naar de bodemgesteldheid of de bodemsoort

Steenstraat : een zijstraatje van de *Driesstraat*, ten oosten van het *Steenland*. De voorbepaling *steen* verwijst wellicht niet naar een geplaveid wegdek, aangezien de *Steenstraat* maar een kleine zijweg was, maar naar de aanwezigheid van keien in de grond, net zoals bij het toponiem *Steenland*. Tenzij deze straat haar naam ontleende aan haar ligging nabij datzelfde *Steenland*. In dat geval werd ze misschien oorspronkelijk *Steenlandstraat* genoemd, en is die naam al spoedig verkort tot *Steenstraat*. Zulke verkortingen komen veel voor in de toponymie. Ze vloeien voort uit een morfologische tendens in onze taal om samenstellingen van slechts twee bestanddelen te creëren. Een andere mogelijkheid is dat het eerste deel van de straatnaam gewoon ontleend werd aan dat van de veldnaam, zodat er nooit een drieledige samenstelling *Steenlandstraat* heeft bestaan.

e) Andere benoemingsmotieven

Groene Weg : deze weg liep van het gehucht *Verren*, over de *Verre Kouter*, naar de wijk *Guchte*. De primaire betekenis van een groene weg is 'met gras begroeide weg' (Van Durme 1988 : 211). In een specifiekere toepassing slaat de benaming op een wisselweg in het drieslagstelsel (Van Durme 1988 : 211), d.i. een tijdelijke weg over het rustende land, die weer werd omgeploegd als de braakperiode voorbij was. Na het verdwijnen van het drieslagstelsel kregen zulke wegen soms een permanent karakter, zodat de benaming groene weg tot vaste plaatsnaam kon evolueren (Mattheeuws-Devos 1997 : 51).

Het is goed mogelijk dat deze verklaring i.v.m. het drieslagstelsel ook op ons toponiem *Groene Weg* van toepassing is, aangezien hij over de *Verre Kouter* liep en een *kouter* volgens dit bedrijfsstelsel bewerkt werd (vgl. het kernbestanddeel *Kouter*).

f) *Benoemingsmotief onzeker*

Nekkerstraat : een thans verdwenen zijstraat van de *Driesstraat*, die langs het *Hofland* passeerde op de huidige wijk Wolvenhoek. Voor de interpretatie van de voorbepaling *nekker* achten we twee mogelijkheden plausibel. Ten eerste kan deze straat genoemd zijn naar iemand met de familienaam *de Necker*, die in de buurt van die straat woonde of er landerijen in bezit had of in pacht hield. Deze familienaam schuilt ook in het Velzeekse toponiem *sNekkers Huiske* (Van Durme 1991 : 506) en in de attestatie *willems neckers lant* (1368), een stuk land op het grondgebied van de Zottegemse deelgemeente Bevegem (Van Durme 1999 : 139).

In de tweede plaats kan *nekker* hier verwijzen naar de bekende watergeest, wiens naam in tal van Vlaamse toponiemen is bewaard. *Nekker*, etymologisch identiek met *nikker*, stamt van het Germaanse **nikwiza-* 'nikker, watergeest' (Gysseling 1960 : 732; MNW i.v. Nicker). Van Durme merkt op dat het langs de *Zwalm* wemelt van de *nekker*-toponiemen, o.a. te Roborst *neckerbosch* (1462, SAG-330/29, 238r) en te Velzeke *neckerstraetkin* (1518, SAG-330/46/3, 54r). «Deze *nekker*-toponiemen», aldus Van Durme, «vinden hun oorsprong in de periodieke uitwaseming onder bepaalde klimatologische inwerking, waarvan het waterzieke Zwalmalluvium vaak het toneel is» (Van Durme 1991 : 507). In zulke neveldampen zagen of vermoedden onze voorouders kwalijke watergeesten.

Deze verklaring kan van toepassing zijn op onze straatnaam *Nekkerstraat*, aangezien deze straat in de buurt van de *Zwalm* en de *Grote Bruul* lag, een moerasachtig gebied waar men ook vandaag nog vaak een waas van nevel bemerkt. In die optiek is het interessant dat de *Nekkerstraat* zich op de huidige wijk Wolvenhoek bevond. De naam *Wolvenhoek*, die in onze bronnen niet voorkomt, berust mogelijk op een vergelijkbaar benoemingsmo-

tief als *Nekkerstraat*. Het toponymisch element *wolf* duidt vaak perifeer gelegen plaatsen aan, die in de middeleeuwen nog tot de moerassige wildernis behoorden en gezien werden als gevaarlijke oorden waar wolven huisden, net zoals watergeesten schrikwekkende wezens (Devos 1992 : 56).

Slijpstraat : vroeger kende de Slijpstraat een ander traject dan nu. Ze liep vanaf het *Steenland* tot aan de *Grote Bruul*. Het zuidelijke gedeelte, van het *Steenland* tot het *Guchterveld*, heette vroeger *Driesstraat*.

Gysseling (1979 : 95) verklaart de Gentse *Slijpstraat* als «laaggelegen, vroeger slijkerige straat», verwijzend naar *Slijpe* in West-Vlaanderen. Van Durme (1999 : 164) vraagt zich echter af of het West-Vlaamse *slijpe* 'sluipweg, geheime weg' (De Bo 1892 i.v. *slijpe*), vandaar 'alternatieve weg', hier dan niet veeleer in aanmerking komt. Een andere mogelijkheid is dat in de voorbepaling het Middelnederlandse *sleep* 'schuin oplopend' (MNW i.v. *sleep*) schuilt.

Zavelgat : het *Zavelgat* bevond zich in de buurt van de *Molenberg* en het *Kammeland* en kan dus geen toegangsweg zijn tot het perceel met de naam *Zavel* op de *Verre Kouter*. Vermoedelijk benoemt *Zavelgat* de toegang tot een groeve waar zavel opgegraven werd, want op de plaats van ons toponiem *Zavelgat* werd nog tot in de 20ste eeuw zavel ontgonnen. Uit de citaten blijkt dat de naam in 1631 ook al was overgegaan op een aanpalend stuk land.

2.4. HOEVEN, WONINGEN EN GEBOUWEN

2.4.1. Kernbestanddelen in hoevenamen

Hof en goed

Het woord *hof* komt van het Germaanse *hofa* en duidde oorspronkelijk gewoon op een boerderij. Onder het domaniale stelsel (9^e-12^e eeuw) ging men onder *hof* vooral de centrale domeinhoeve verstaan en raakte het woord verbonden met de gedachte 'groot, belangrijk' (Mattheeuws-Devos 1997 : 55). Boerderijnamen met als kernbestanddeel *hof* wijzen dan ook meestal op een

landbouwbedrijf van aanzienlijke omvang, net zoals namen met *goed* als grondwoord. Het is ons glossarium geattesteerde *Hof ter Kraaien* was inderdaad een zeer belangrijk *hof*, dat veel landerijen in bezit had.

Toponiemen met *goed* zijn niet altijd hoevebenamingen. Het woord *goed* is ook vanuit zijn algemenere betekenis 'eigendom, bepaaldelijk grondbezit' toponymisch neergeslagen (Mattheeuws-Devos 1997: 55), zo bijvoorbeeld in de Sint-Gorikse naam *Goed van Nonnenbos*.

Stede en Hofstede

Stede komt uit het Germaanse **stadi* en betekent etymologisch gewoon 'plaats, plek'. Het wordt van oudsher in het bijzonder gebruikt voor de plaats waar iemand woont (Mattheeuws-Devos 1997: 56). Vandaar dat *stede*-toponiemen niet steeds betrekking hebben op boerderijen, maar ook soms op gewone huizen.

Hoevenamen met *stede* of *hofstede* duiden meestal bescheiden bedrijven aan dan die met *hof* en *goed*. In de domaniale tijd was *hofstede* de benaming voor de woning met medegaande grond van een onvrije of halvrije boer, die tot karweidienst verplicht was op het centrale «hof».

2.4.2. Benoemingsmotieven voor hoeven

a) Naar de eigenaar, de pachter of de gebruiker

sBaerts Stede: een samenstelling van *stede* met als eerste deel de familienaam *Baert*, met dubbele genitiefaanwijding. Die familienaam treffen we ook aan op de legger van de Popp-kaart. Deze *stede* lag op de huidige wijk Wolvenhoek en is vandaag bekend als het *Wolvenhof*.

Recente foto van de hoeve 'Wolvenhof' van de familie Van den Bossche, vroeger 'sBaerts Stede' geheten.

Bastaerts Stede : deze *stede* lag tussen de *Molenkouter* en de *Neerkouter*, langs de huidige straat *Ten Bosse*. Ze werd genoemd naar iemand met de familienaam *Bastaert* of *Bastaerts*, de bijnaam voor een buitenechtelijk kind (Debrabandere 1993 i.v. Bastaert). De achternaam *Bastaerts* komt ook vandaag nog voor in de streek.

Braembosch Stede : deze *stede* lag op de *Neerkouter* en werd vermoedelijk genoemd naar iemand met de familienaam *Braembosch*. Al in het 14^e-eeuwse Oorkondenboek van Velzeke wordt ene *Jan Braembosch* genoemd als inwoner van Sint-Goriks-Oudenhove : *up ghijskens velt neuen jan braemboschs lant* (1363). Verder vonden we in het toponymisch bronnenmateriaal van Van Durme ook nog de volgende inwoner : *gillis braembosch* (1388, RAM-FR 319, 3r). Op grond van deze gegevens en van de bevinding dat alle andere *stede*-namen in Sint-Goriks met een persoonsnaam zijn samengesteld, achten wij de theoretische mo-

gelijkheid dat het eerste deel naar een braambos verwijst, weinig plausibel.

Guomans Stede : deze niet te lokaliseren *stede* werd ongetwijfeld genoemd naar iemand met de familienaam *Guoman*, aangezien onze bronnen ook de voornaam van de persoon vermelden : *in arent guomans stede* (1572). *Guoman* zou een variant van de familienaam *Goeman* of *Gouman* kunnen zijn, wat een bijnaam was voor een fatsoenlijk, betrouwbaar persoon (Debrabandere 1993 i.v. Goeman).

sHanengoed : deze hoeve in de buurt van de wijk *Guchte* werd genoemd naar iemand met de familienaam *de Hane*, oorspronkelijk een bijnaam naar de eigenschappen van de haan (trots) (Debrabandere i.v. Haan) of van iemand die een herberg *In den Haan* uitbaatte. Uit de attestatie *jans hanen goet* (1550) blijkt het om een zekere *jan de hane* te gaan, welke naam we ook terugvinden bij de excerpten onder het lemma *Danenveld* : *up dane[n] velt ... west jan de hane* (1550). Het toponiem **sHanenstede** is vermoedelijk een alternatieve naam voor dit *goed*.

sMarteleeren Hofstede : de naam van een hofstede langs de *Driesstraat* en in de buurt van het *Steenland*, met als eerste deel dezelfde persoonsnaam (*de*) *Ma(e)rteleere* als in *sMarteleerenstraatje*. Dit straatje verschafte de toegang tot deze *hofstede*.

Officiaalstede : niet te lokaliseren *stede*, genoemd naar de *officiaal*, d.i. een ambtenaar, inzonderheid «een ambtenaar belast met het waarnemen der geestelijke rechtspraak behorende tot het rechtsgebied van den bisschop of van een der aartsdiakens» (MNW i.v. Officiael). De bedoelde stede was dus vermoedelijk de woonplaats van zo'n ambtenaar.

sPannemakers Stede : deze *stede* lag op de wijk *Heldergem*, in de buurt van de *Eskouter*, en werd genoemd naar iemand die het beroep van pannemaker uitoefende of naar iemand met de daarvan afgeleide familienaam (*de*) *Pannemaker*. Debrabandere (1993 i.v. Pannemaeker) vermeldt o.a. een zekere *Jan de Pannemakere* (1396) die afkomstig was uit de naburige gemeente Michelbeke.

Smids Stede : deze *stede* lag vermoedelijk op de *Smiskouter* en is genoemd naar een bewoner die het beroep van smid uitoefende of (*De*) *Smid* of *Smits* als familienaam had.

SWildenstede : een *stede* met onbekende ligging, genoemd naar ene (*de*) *Wilde*, oorspronkelijk de bijnaam «voor een wild mens, een wildeman, die woest, onbeschaafd, ruw, ontembaar, gemeen is» (Debrabandere 1993 i.v. *Wilde*).

b) *Naar de ligging*

Goed ten Berge : deze hoeve werd genoemd naar de ligging nabij *Berg 1*, ook wel *Molenberg* geheten. De Potter en Broecaert (1981 : 189) vermelden als naam voor deze hoeve ook *Hof ten Berge*.

c) *Andere benoemingsmotieven*

Hof ter Kraaien : dit hof bevond zich aan het begin van de *Kromme Straat*, rechtover *Braembosch Stede*. De naam is ontleend aan een afbeelding van een kraai op de voorgevel. Bij Watté (1990 : 96) lezen we dat dit hof in leen gehouden werd van de heren van Zottegem. Dit *Hof ter Kraaien* heeft niets te maken met de huidige woning *ter Kraaien* aan de *Paddenpoel*.

2.4.3. *Molens*

Zoals de meeste gemeenten beschikte ook Sint-Goriks-Oudenhove over een windmolen, die zich op de *Molenkouter* bevond, maar die geen specifieke naam had. Bij Watté (1990 : 94, 120) lezen we dat deze houten windmolen zeker al voor 1320 bestond, want op 24 mei 1320 deed de heer Hugo van Sottegem er afstand van ten voordele van de heer Gillebert van Audenhove. Later werd op dezelfde plaats een nieuwe korenwindmolen gebouwd, die na een brand in 1893 werd afgebroken.

Daarnaast vonden we in de bronnen de *Nedermolen*, welke benaming hier waarschijnlijk als een eigennaam beschouwd mag worden voor de korenwatermolen op de wijk *Boenbeke*, die aangedreven werd door de *Zwalm*. Het adjectief *neder* beteken-

de vroeger 'beneden, laag, diep', zodat deze molen genoemd werd naar zijn ligging in een laaggelegen gebied.

De 'Nedermolen' aan de Zwalm,
vandaag beter gekend als de Boembekemolen.

Volgens Watté bevond er zich aan de grens van Sint-Goriks-Oudenhove met Erwetegem nog een watermolen, namelijk beneden de huidige straat De Vlamme aan de voet van de *Ziggers Berg* (Watté 1990 : 120), maar net als de hierboven vermelde windmolen had deze watermolen geen specifieke naam. Hij werd aangedreven door de *Traveinsbeek*, die wegens de aanwezigheid van deze watermolen ook de *Molenbeek* werd genoemd.

2.4.4. Herbergnaam

Gulden Poort : de naam van deze niet te lokaliseren herberg is vermoedelijk ontleend aan een afbeelding van een gulden of gouden poort op het uithangbord, mogelijk verwijzend naar de Gouden Poort van Jeruzalem, waarlangs Jezus volgens het Evangelie van Mattheus op Palmzondag de stad binnenkwam.

2.4.5. *Andere bouwsels*

Goed van Ressegem : vermoedelijk is dit de naam van het kasteel te Sint-Goriks-Oudenhove, al zou *goed* hier ook gewoon 'grondbezit' kunnen betekenen (vgl. het lemma *Kasteelwilg* in par. 2.8.).

Ovenbuur : het Middelnederlandse *ovenbuur*, dat nog in veel Vlaamse dialecten is bewaard (WVD I, Afl. 2 : Behuizing), betekent 'ovenhuis, bakhuis' (MNW i.v. Ovenbuur). Ons toponiem verwijst wellicht naar zo'n bakhuis op de *Snijlochting* naast de *Roter*.

Ziekhuis : in de Middeleeuwen werden dragers van besmettelijke ziektes, melaatsen en pestlijders uit de gemeenschap verwijderd en ondergebracht in gebouwen buiten de woongebieden. Een *ziekhuis* of leprozerie was zo'n huis dat melaatsen en leprozen een onderkomen bood. In Sint-Goriks-Oudenhove bevond het *ziekhuis* zich op de *sPapenkouter* nabij de buurgemeente Sint-Maria-Oudenhove.

2.5. TERREINNAMEN

2.5.1. *Inleiding*

Met terreinnamen bedoelen we alle toponiemen voor onderdelen van het cultuur- en natuurlandschap, zoals akkerland, grasland en bos. In heel wat terreinnamen herkennen we een grondwoord dat in de gewone woordenschat als soortnaam voorkwam (en eventueel nog altijd voorkomt) om een of ander terreintype te benoemen, b.v. *broek*, *kouter*, *meers*, *veld*. Uit de betekenis van dat grondwoord kunnen we meestal afleiden op welke landschappelijke categorie het toponiem bij zijn ontstaan betrekking had, maar niets garandeert dat die werkelijkheid nog steeds dezelfde is op het ogenblik dat de naam in een bron geattesteerd wordt. Het landschap verandert namelijk voortdurend door menselijke activiteiten : naargelang de behoefte aan opbrengstgronden voor de steeds talrijker wordende bevolking toenam, werden bossen gerooid, akkerland in weiland omgezet, ... Daar-

naast kan het vroeger gewonnen cultuurland weer worden prijsgegeven door maatschappelijke factoren, zoals oorlog en migratie. Veel landerijen dragen in hun naam nog de herinnering aan hun oorspronkelijke staat, zoals de cultuurlanden met *veld* of *broek* (Mattheeuws-Devos 1997 : 65).

Vele terreinnamen zijn samengesteld met een landschappelijk grondwoord en een voorbepaling die verwijst naar een kenmerk dat door de naamgevers als uniek, dus als identificerend voor het bewuste perceel of grondcomplex werd ervaren, zoals een vormkenmerk (b.v. *Kortenbroek*), de uitgestrektheid (b.v. *Drie Bunderkens*) of de bodemgesteldheid (b.v. *Zure Meers*). Een stuk grond werd ook dikwijls genoemd naar een verschijnsel in de onmiddellijke omgeving, dat als oriëntatiepunt functioneerde, b.v. *Dijk* (een stuk land genoemd naar een dijk in de buurt).

Hieronder geven we eerst een overzicht van de belangrijkste terreinbenamingen waaruit of waarmee de toponiemen van Sint-Goriks-Oudenhove zijn gevormd (2.5.2.). Daarna schenken we wat meer aandacht aan de motieven die ten grondslag liggen aan de naamgeving van cultuur- en natuurland en de bossen (2.5.3.).

2.5.2. *Belangrijkste kernbestanddelen in terreinnamen*

Bos

Het woord *bos* is afgeleid van het Germaanse **busku-* en had als primaire betekenis 'struikgewas of kreupelhout' (Gysseling 1960 : 168), zoals nu nog het Engelse woord *bush*. Maar in de loop van de Middeleeuwen nam het woord *bos* onder invloed van het Franse *bois* de betekenis aan die we ook vandaag nog kennen, namelijk 'een (meestal aangeplant) hoogstammig bos' (Mattheeuws-Devos 1997 : 69).

Broek

Het woord *broek* stamt van het Germaanse **brōka-*, dat 'moeras' betekent (Gysseling 1960 : 190). Etymologische beschouwd is *broek* dus een natuurlandnaam. Veel *broek*-toponiemen liggen dan ook op vochtige laaglanden bij beken en rivieren (Mat-

theeuws-Devos 1997 : 70). (Vgl. Teirlinck 1908-1922 i.v. Broek : 'moerassig, laaggelegen land').

Van Durme merkt op dat er in zijn onderzoek naar de toponymie van Velzeke-Ruddershove en Bochoute verschillende doubletten met *broek* en *bos* voorkomen. Dat wijst volgens hem op de «stelselmatige bebossing van de broeken in het Land van Aalst (sterker dan elders)» (Van Durme 1986 : 301), om op die manier de bodem te ontwateren. Naast de aanplanting van bossen probeerde men de bodem van de waterzieke broekgronden ook te verbeteren met behulp van elementaire draineringstechnieken, zodat de broeken ook geschikt werden als weide voor het vee (Mattheeuws-Devos 1997 : 70).

Aanvankelijk waren de broeken gemeenschapsgrond, maar toen de individuele landbouw steeds meer op het voorplan kwam, werden de meeste broeken verkaveld in privé-percelen, wat we in ons onderzoek naar de toponymie van Sint-Goriks-Oudenhove nog duidelijk zien aan de vele *broek*-toponiemen met als eerste deel een familienaam. Die privé-broeken werden omheind met bomen of struiken en vervulden een tweevoudige functie : ze leverden het brandhout voor familiaal gebruik en deden dienst als weide (Van Durme 1986 : 301-302).

Bruul

Bij Van Durme (1998 : 177) lezen we dat *bruul*, hetzelfde woord als *breugel*, *broel*, *briel*, *bruil* en *brogel*, teruggaat op het Keltische **brogilos*, een diminutief van *brogī*, dat 'veld' betekent. Volgens Gysseling stamt *bruul* echter af van een woord uit de Belgische substraattaal, namelijk **bhroghilos*, het verkleinwoord van het Indo-europese **bheraghos* 'omheining' (Gysseling 1984 : 15).

Volgens Van Durme (1998 : 178) lijkt *bruul* in de Vroege Middeleeuwen o.a. 'omheind domaniaal bos voor paarden en andere lastdieren' te betekenen. Later schijnt het woord ook betrekking te hebben gehad op laaggelegen graslanden in collectief gebruik, een betekenisontwikkeling die verklaard kan worden «doordat ook de vroegere domaniale graasweiden doorgaans op waterzieke gronden lagen» (Mattheeuws-Devos 1997 : 69).

Dries

Zie het lemma *Dries 1* in de rubriek 'wijken en buurten' voor de verschillende betekenissen van dit bestanddeel.

Hout

Hout gaat terug op het Germaanse *hulta* en was vroeger de gewone benaming voor een hoogstammig bos.

Kouter

Het woord *kouter* gaat terug op het Latijnse *cultura* 'bebouwde grond', dat zelf afgeleid is van het werkwoord *colere* 'het land bewerken'. Over de periode van ontlening en de betekenisevolentie van het woord *kouter* is er in het verleden intensief gediscussieerd door specialisten uit verschillende disciplines. Op dat debat wordt uitvoerig ingegaan door Magda Devos in haar boek *Bouwlandtermen in de Vlaamse dialecten* (Devos 1991a : 118-155). De oude theorie van Jan Lindemans als zou *kouter* in de 4^e-5^e eeuw van onze jaartelling door de Germaanse nieuwkomers van de hier wonende «Keltische» bevolking zijn overgenomen, kent vandaag geen aanhangers meer. Tegenwoordig wordt algemeen aangenomen dat het woord ten vroegste vanaf de Merovingische tijd (7^e eeuw) over de zuidelijke Nederlanden verspreid geraakte. Dat inzicht danken we aan diepgaand detailonderzoek, onder meer door de historicus Adriaan Verhulst over de omgeving van Gent en door de naamkundige Luc Van Durme over Zuid-Oost-Vlaanderen. Dat onderzoek heeft ook aangetoond dat *kouter* in Vlaanderen niet overal tegelijk zijn intrede deed. In de vruchtbare (zand)leemstreek van Zuid-Oost-Vlaanderen, waartoe ook Sint-Goriks-Oudenhove behoort, zijn er al in de 7^e eeuw sporen van het woord gevonden (Van Durme 1986 : 259), terwijl die elders, bv. in de streek van Gent en elders in westelijk Vlaanderen, pas eeuwen later worden aangetroffen.

In de oudste, Zuid-Oost-Vlaamse vindplaatsen van het woord is *kouter* een term uit het domaniale stelsel. Meer bepaald duidde het de heerlijke akkerreserve aan van een tweeledig domein, dat is het landerijencomplex dat aan de heer toebehoorde en door afhankelijke boeren in karweidienst werd bewerkt. In de 11^e eeuw raakte het domaniale systeem in verval, maar nieuwe agrarische ontwikkelingen zorgden ervoor dat het woord *kouter* zich kon

handhaven in een nieuwe betekenis. De periode van de 11^e tot de 14^e eeuw was het toneel van grootschalige ontginningen en landbouwtechnische vernieuwingen. De bevolkingsaan groei en de opkomst van de steden hadden de vraag naar landbouwproducten aanzienlijk doen toenemen, waardoor zich een uitbreiding opdroeg van het bestaande cultuurlandareaal. Waar de bodemgesteldheid het toeliet, werd het bestaande akkerland uitgebreid en herverkaveld tot grote, open complexen die gemeenschappelijk werden bebouwd volgens een nieuw vruchtwisselingssysteem, het drieslagstelsel. Deze bouwlandblokken werden *kouter* genoemd. De vruchtbare bodems van Zuid-Oost-Vlaanderen en West-Brabant waren uitermate geschikt voor de aanleg van dergelijke reuzenblokken en bovendien sloot het systeem van collectieve exploitatie er aan bij een sociaal-agrarische traditie uit de domaniale tijd. Het succes van de kouterstructuur, tot op vandaag, heeft tot gevolg gehad dat in deze gebieden het oude woord *akker* uit de gewone woordenschat verdween ten gunste van *kouter* en dat er een hele laag van *kouter*-toponiemen over de vroegmiddeleeuwse *akker*-namen heen is geschoven. In onze bronnen hebben we voor Sint-Goriks welgeteld één *akker*-toponiem geattesteerd, nl. *Rawakker*.

Land

Land komt van het Germaanse *landa* 'grond' en heeft van alle kernbestanddelen in terreinnamen de ruimste betekenis. Het kan betrekking hebben op zowel natuur- als cultuurland, maar sinds de Middeleeuwen wordt het bij voorkeur toch toegepast op ontgonnen land, en dan vooral op grond die voor de akkerbouw gebruikt werd (Mattheeuws-Devos 1997 : 77).

Lochting

Lochting, vandaag in de meeste Vlaamse dialecten nog altijd de gewone naam voor een moestuin, is een samenstelling van *look* en *tuun* dat oorspronkelijk 'omheining' betekende en naderhand ook 'omheind stuk grond'. Het woord *look* kende in de middeleeuwen een ruimere toepassing dan vandaag, het sloeg op allerlei lookachtige gewassen, waaronder ook prei en uien (Tavernier-Vereecken 1952 : 81-84). Toch hebben niet alle *lochting*-toponiemen betrekking op een moestuin, daarvan getuigen

namen als *hoplochting* en *raaplochting*. Zulke samenstellingen laten veronderstellen dat het woord vroeger ook kon worden toegepast op percelen die geen moestuinen waren, maar akkers waarop één gewas werd gekweekt. Wellicht werden hop- en raapakkers *lochting* genoemd, omdat ze net zoals moestuinen omheind waren.

Meers

Het woord *meers* stamt van het Germaanse *marisk*, zelf afgeleid uit *mari* 'waterplas', waaruit ook het Nederlandse *meer* ontstond. *Meers* duidt oorspronkelijk vochtig grasland op aangeslibde grond aan (Devos 1992 : 31).

In de zomer deden de meersen dienst als hooiland. Nadat ze gemaaid werden en het nagras begon op te schieten, werden ze gebruikt als graasweide voor runderen (koeien, ossen, stieren, vaarzen). Blijvende graasweiden, die vandaag veelvuldig voorkomen in ons cultuurlandschap, waren tot lang na de Middeleeuwen eerder een zeldzaamheid. Vandaar ook dat het woord *wei(de)* pas heel laat zijn intrede doet in de toponymie (Mattheeuws-Devos 1997 : 77). In de dialecten van Zuid-Oost-Vlaanderen evolueerde het woord *meers* naderhand tot benaming voor een stuk weiland in het algemeen, ongeacht of het hooi- of (blijvend) graasland is. Als zodanig is het nog steeds in gebruik (WVD I, Afl. 1 : 105).

Veld

De primaire betekenis van *veld* is 'woeste vlakte' (< Germaans **feldu-*). Vóór de grote middeleeuwse ontginningen duidde het woord overal in de Nederlanden het natuurland aan dat tussen de nederzettingen verspreid lag (Devos 1991a : 192, 209).

Op de vruchtbare zandleemgronden in Zuid-Oost-Vlaanderen ging men al vroeg en op grote schaal de zogenaamde *velden* in cultuurland omzetten (Van Durme 1986 : 265-266). De nieuw ontgonnen bouwlanden kregen vaak een naam op *-veld*, wat dus naar hun ligging en voormalige status verwijst, met een of andere specificerende voorbepaling (b.v. *Boenveld*, *Brede Veld*, *Ghyskens Veld*).

Heel wat *veld*-toponiemen uit ons onderzoek hebben als eerste deel een persoonsnaam, wat wijst op privé-ontginning of op pri-

vé-bezit, in tegenstelling tot de kouters, die hoofdzakelijk in gemeenschappelijk gebruik waren (Van Durme 1986 : 266).

Veldeken

Veldeken is de dialectische variant van *veldje*, het verkleinwoord van *veld*. In de Zuid-Oost-Vlaamse dialecten echter verstond men onder *veldeken* iets anders dan 'een klein veld'. De bouwlanden die tijdens de middeleeuwse ontginningsgolf op de woeste 'velden' werden gewonnen en naar hun vroegere status werden benoemd met een naam op *-veld*, verschilden in uitzicht niet van de kouters : het waren open landerijen. De verkleinvorm *veldeken* nam echter een eigen betekenis aan en werd toegepast op omheinde percelen van bescheiden omvang in vergelijking met de 'kouters' en de 'velden' (Devos 1991a : 228-229; Van Durme 1999 : 25).

Zulke 'veldekens' ontstonden voornamelijk in de buurt van bewoningskernen, dorpen, gehuchten en hoeven, doordat delen van het open akkerland rond die bewoningskernen verkaveld en van een omheining voorzien werden (Van Durme 1986 : 268). Kenmerkend voor die *veldekens* was dat er vaak jaren na elkaar hetzelfde gewas op werd gekweekt (b.v. *hoppeveldeken*, *claeveldeken*, *loofveldeken*) (Van Durme 1986 : 268). Verder waren ze niet onderworpen aan het drieslagstelsel dat op onderdelen van het open landschap wel van toepassing was (Devos 1991a : 229-230).

Niet alle 'veldekens' lagen echter in de buurt van de bewoning. Zulke besloten percelen werden ook aangelegd op laaggelegen vochtige gronden, die wegens hun slechte waterhuishouding van nature minder geschikt zijn voor akkerbouw (Devos 1991a : 230).

2.5.3. *Benoemingsmotieven voor onderdelen van het terrein*

a) Naar de eigenaar, de pachter of de gebruiker

(s)**Baerts Veldeken** : een omheind perceel, toebehorend aan iemand die *Baert* heette met zijn bij- of familienaam. Waar-

schijnlijk gaat het om dezelfde persoon als in *sBaerts Stede*, zodat we vermoeden dat dit *veldeken* zich in de onmiddellijke nabijheid van die *stede* bevond.

Baseleer : een niet te lokaliseren stuk land dat genoemd werd naar iemand met de familienaam *Baseleer*. Die naam is afgeleid van het Middelnederlandse *bacheleer*, dat 'jong edelman' betekent (Debrabandere 1993 i.v. Bachelier). Dit toponiem heeft geen geografisch grondwoord, wat erop wijst dat een familienaam ook op zichzelf tot toponiem kon evolueren.

Beerents Veld : dit niet gelokaliseerde *veld* werd genoemd naar iemand met de familienaam *Beerens* (met epenthetische *-t*), een afleiding van de Germaanse voornaam *Bernhard* (Debrabandere i.v. Berens).

Berix Broek : naam van een niet te lokaliseren stuk broekland, met als eerste deel de familienaam *Berix*, een variant van *Beerens* (Debrabandere 1993 i.v. Berens).

Bijter : een perceel, genoemd naar iemand met de familienaam *de Bytter(e)*, de bijnaam voor iemand die graag eet of iemand die bijtend spreekt of snauwt (Debrabandere 1993 i.v. Bytter). Bij Watté (1990 : 54) lezen we dat het hier om een bos gaat, aangezien hij in het landboek van Sint-Goriks-Oudenhove de volgende attestatie vond : *bos ghenaeamt den Bytere* (1750). De *Bijter* lag op de *Verre Kouter*.

Bokmeers : niet te lokaliseren. In ons glossarium is de vorm *bucmeersch* (1577) geattesteerd, waarin het eerste lid de westelijke palatale variant is van *bok*. Taalkundig interessant is dat die palatale vorm ten tijde van de naamgeving, die uiteraard ouder kan zijn dan 1577, nog zo ver oostelijk als Sint-Goriks-Oudenhove voorkwam. Dan is het nog de vraag waarnaar dit bestanddeel verwijst. Waarschijnlijk heeft *buk* / *bok* hier geen betrekking op het dier, omdat men geiten- en schapenbokken normaal niet te grazen zette in meersgebied. We vermoeden dan ook dat deze *meers* genoemd werd naar iemand met de bij- of familienaam (*de*) *Buck* of een variant daarvan.

Bors Lochting : dit toponiem lag op de *Sleie*. Het grondwoord *lochting* duidt een moestuin of in ruimere zin een omheind perceel aan en in de voorbepaling schuilt een familienaam, nl. *Bors*, een variant van *Borst*, die o.a. verwijst naar iemand die afkomstig was uit de naburige gemeente Roborst (Debrabandere 1993 i.v. Bors, Borst).

Bors Veld : naam van een niet te lokaliseren stuk land, met als eerste deel dezelfde familienaam als in *Bors Lochting*.

Bosserveld : het *Bosserveld* was een perceel land aan de voet van de *Ziggers Berg*, aan de grens met Erwetegem. Het eerste deel is de bij- of familienaam *bossier*, een beroepsnaam voor iemand die in een bos werkt, b.v. een houthakker (Debrabandere 1993 i.v. Bosscher).

Boterdals Land : een perceel akkerland op de *Neerkouter*, genoemd naar iemand met de familienaam *Boterdal*. In de archiefbronnen vonden we o.m. *jan boterdael* (1388, RAM-FR 319, 10r) en *jan van boterdale* (1396, ARA-RK 45971, 24r) terug als inwoners van Sint-Goriks-Oudenhove.

Boterdalveld : naam van een stuk land, met als eerste deel dezelfde familienaam als in *Boterdals Land*. Het *Boterdalveld* lag eveneens op de *Neerkouter*.

Boudries : op het eerste gezicht lijkt deze naam een *dries*-toponiem, maar die verklaring houdt geen steek in het licht van de spelling *boudries* in de bron uit 1388. Het terreinwoord *dries* werd immers tot in de 20^e eeuw als *driesch* geschreven. Veeleer moeten we in het eerste deel de genitiefvorm zien van de achternaam *Boudri* of *Boudry*, die afgeleid is van de Germaanse naam *Bouderik* (*baltha* 'stoutmoedig' - *rikja* 'machtig') (Debrabandere 1993 i.v. Boudry). In de attestatie *meerijn boudries* (1388) zal *meerijn* dan de voornaam zijn van de genoemde persoon. Ons toponiem *Boudries* verwijst dus vermoedelijk naar een, overigens niet te lokaliseren, stuk land dat genoemd werd naar iemand met de familienaam *Boudri* of een variant daarvan.

Boyeveld : een perceel tussen het *Danerens Veld* en de heuvel *Berg 2*. Het eerste deel van de samenstelling is de persoons-

naam *Boye(n)*, bewaard in de huidige familienamen *Booij*, *Boey* en varianten (Debrabandere 1993 i.v. Boy).

Bruns Veld : een stuk land ten noordwesten van de *Smiskouter*, naast de *Hellendries*. Het eerste deel is de familienaam *de Brune* of *Brun(s)*. Deze naam kwam zeker al in de 13e eeuw in onze streek voor. Zo vermeldt Van Durme (1999 : 48) een zekere *gerars li brune* uit 1286 en bij Watté (1990 : 25) lezen we dat de tienden van Sint-Goriks-Oudenhove aan ene *Gerardus li bruns*, die vóór 1222 leefde, in leen werden gegeven.

Budelveld : het *Budelveld* lag in de buurt van het gehucht *Ten Bosse*, nabij de *Dolaag*. In de voorbepaling schuilt vermoedelijk de familienaam *Budel*, die afgeleid is van het Middelnederlandse *bodel* 'gerechtsbode, beul' (Debrabandere 1993 i.v. Beudels). Dat vermoeden wordt bevestigd door het feit dat de latere attestaties met *buel* en *buijl* ook naar een achternaam verwijzen die eveneens van de beroepsnaam voor de (gerechts)beul stamt (Debrabandere 1993 i.v. Beule). Ook De Flou (1921, II : 992) vermeldt een *Budels belc* (stuk land te Varsenare), dat wegens de genitief-*s* zeker naar een persoon werd genoemd.

Cathoirs Lochting : het eerste deel is een familienaam die afgeleid is van het Oudfranse *catoire* ('bijenkorf'), de beroepsnaam van de imker (Debrabandere 1993 i.v. Catoire). De familienaam *Cathoir* komt vandaag de dag enkel nog sporadisch voor in onze streek, maar in de archiefbronnen vonden we wel een zekere *willem catthoir* (1577, RAR-LvZ 204, 13v), die in Sint-Goriks-Oudenhove woonde. Een opmerkelijke vaststelling is dat het gemeentewapen van Sint-Goriks-Oudenhove twee bijenkorven (het wapenschild van het naburige Strijpen zelfs drie) vertoont. Dit laat ons vermoeden dat men in Sint-Goriks-Oudenhove een lange traditie van bijenteelt kende. De ligging van *Cathoirs Lochting* kennen we niet.

Clappaert : net als bij de plaatsnaam *Baseleer* hebben we hier te maken met een familienaam die op zichzelf tot toponiem evolueerde. Bij Debrabandere (1993 i.v. Clappaert) lezen we dat de achternaam *Clappaert* een bijnaam was voor een babbelaar of

kwaadspreker. Dit stuk land lag waarschijnlijk in de buurt van de huidige Klappaardlos op het (s)*Roets Veld*.

Clappaerts Broek : naam van een stuk broekland, met als eerste deel een familienaam, vermoedelijk gelegen nabij *Clappaert* en de huidige Klappaardlos.

Clappaerts Veld : in het eerste deel van dit toponiem zit dezelfde familienaam als in de plaatsnamen *Clappaert* en *Clappaerts Broek*. Het Clappaerts Veld lag dan ook vermoedelijk in de buurt van deze twee toponiemen.

Compains : een stuk land in de buurt van de *Keynaert*, genoemd naar ene *Compain* (met genitiefverbuiging). Deze familienaam is afgeleid van het Oudfranse *compaing*, dat letterlijk betekent 'hij die het brood deelt', dus 'gezel, kameraad' (Debrabandere 1993 i.v. Compaan). In de Sint-Gorikse bronnen vonden we een zekere *adriaen compain* (1577, RAR-LvZ 204, 18v).

Compains Veldeken : naam van een *veldeken* aan de *Groene Weg*, met in de voorbepaling opnieuw de familienaam *Compain*.

Danenveld : het *Danenveld* lag ten noorden van de *Handzutter* en ten westen van het *Boyeveld*. Gezien de persoonsnaam in het excerpt *up dane[n] velt ... west jan de hane* (1550) vermoeden we dat de voorbepaling in de plaatsnaam *Danenveld* een samentrekking is van de familienaam *de Hane*, met de zwakke genitiefuitgang *-(e)n*.

Danerens Veld : het eerste deel van dit toponiem is zeker een persoonsnaam (vgl. de genitiefuitgang *-s*), maar bij Debrabandere vinden we geen *Daneren*-achtige familienaam terug. Op de kaart uit 1624 zien we dat het *Danerens Veld* precies dezelfde ligging als het *Danenveld* heeft. Daarom achten we het zeer waarschijnlijk dat *Danerens Veld* een volksetymologische aanpassing van *Danenveld* is.

Dewetbroek : samenstelling van *broek* met als eerste deel de familienaam *Dewet*, die afgeleid is van het Franse *gué* 'doorwaadbare plaats' (Debrabandere 1993 i.v. Duwez). Niet te lokaliseren.

Dewetweide : een *weide* is een perceel grond dat gebruikt wordt als graasland. Het eerste deel van het toponiem is dezelfde familienaam als in *Dewetbroek*. Ook de *Dewetweide* kunnen we niet lokaliseren.

Ermengardeveld : een stuk land op de *Neerkouter*, aan de grens met Erwetegem. *Ermengarde* is een Germaanse vrouwelijke voornaam uit *ermina-garda* 'groot'-'sterk' (Debrabandere 1993 i.v. Ermens, Ermer(t), Hildegarde). Dit *veld* was dus in eigendom van een vrouw met die naam, ofwel van iemand die zo heette met zijn bij- of familienaam. Watté (1984 : 93) vermeldt ook een *Ermegaerdeveld* in het uiterste noordwesten van de gemeente Erwetegem, wat ons laat vermoeden dat het hier om een grenstoponiem gaat.

Everinmeers : de persoonsnaam in het eerste deel gaat terug op een vlevorm van de persoonsnaam *Ever*, een bijnaam naar de diernaam (Debrabandere 1993 i.v. Ever). De *Everinmeers* lag vermoedelijk in de buurt van het *Everins Veld*.

Everins Veld : naam van een stuk land tussen de *Driesstraat* en de *Smiskouter*, met als eerste deel dezelfde bij- of familienaam (met genitiefsuffix) als in *Everinmeers*.

Everins Weide : een weide in de buurt van *Dries 3*, met in de voorbepaling dezelfde persoonsnaam als in *Everinmeers* en *Everins Veld*.

Fackers Broek : naam van een stuk broekland, met als eerste deel de familienaam *Facker* (met genitiefverbuiging), die verwijst naar het beroep van de vlasbreker (Debrabandere 1993 i.v. Facker). Niet te lokaliseren.

Feys Meers : een meers aan de *Grote Bruul*, genoemd naar iemand met de familienaam *Fey* (met genitiefverbuiging) of *Feys*.

(s)Fruyts Veld : het eerste deel in de naam van dit niet te lokaliseren *veld* is de familienaam *Fruyt*, een korte vorm van *Godfroid* of de beroepsnaam van de fruithandelaar (Debrabandere 1993 i.v. Fruit).

Geloots : naam van een niet te lokaliseren stuk land dat vermoedelijk genoemd werd naar iemand met de persoonsnaam *Geloots* of *Gilloots*, een variant van de familienaam *Gillot* (Debrabandere 1993 i.v. Gillot). De attestatie *loets* (1427) is dan een verkorte vorm van deze naam.

Geloots Veld : in het eerste deel zit dezelfde familienaam als in *Geloots*. Het *Geloots Veld* lag ten zuidoosten van de *Molenkouter*, aan de weg die de huidige Sint-Goriksstraat met het gehucht *Ten Bosse* verbindt. De vormen van het type *sloot(s)* zijn met een genitiefprefix afgeleid van de verkorte vorm *loets*.

Gheraerts/Gheerts Veld : het *Gheraerts/Gheerts Veld* is een stuk land in het westen van Sint-Goriks-Oudenhove, tussen het *sMeys Broek* en de huidige wijk Wolvenhoek, genoemd naar ene *Gheraert(s)*. In de verdere geschiedenis van het toponiem overleefde de verkorte vorm *Gheerts*. Die familienaam treffen we ook aan op de legger van de Popp-kaart. Van Durme (1988 : 172) vermeldt overigens ene *jan gheerts* (1395) als inwoner van Sint-Goriks-Oudenhove.

Ghyskens Veld : een stuk land tussen de huidige straat De Vlamme en de *Boudenbeek*, in de buurt van de *Ziggers Berg*. De persoonsnaam in het eerste deel van het toponiem is de klein-vorm van de voor- of achternaam *Gijs* ofwel de daarop teruggaande familienaam *Gijskens* (Debrabandere 1993 i.v. Gijskens). Dat de naam *Ghys* inheems is in de streek, bewijst de plaatsnaam *Ghysveld* in het naburige dorp Erwetegem (Watté 1984 : 88).

Goossens Veld : een stuk land op de *Neerkouter*, in de buurt van het *Groeiland*. Het toponiem is samengesteld met de familienaam *Goossen* (met genitiefverbuiging) of *Goossens*. Deze achternaam komt van *Go(o)ssin*, een vleivorm van *Goos*, zelf een verkorting van *Goswijn* (Debrabandere 1993 i.v. Goossen). Watté (1984 : 93) vermeldt ook een *Goosinsveld* op het grondgebied van Erwetegem, in de buurt van ons toponiem, zodat we vermoeden dat het hier om een grenstoponiem gaat.

Goossens Veldeken : dit *veldeken* lag op de *Hofkouter*, in de buurt van de *Eskouter*. In de voorbepaling zit dezelfde familienaam als in het toponiem *Goossens Veld*.

sGravenbroek : een stuk broekland op de *Molenkouter*. Dat het eerste deel van het toponiem naar een graaf verwijst, is denkbaar, maar verre van zeker. Volgens Van Durme (1999 : 73) verwijst het toponiem *Gravenborre* te Strijpen naar de graaf Van Egmont, maar die verklaring kan niet opgaan voor ons toponiem *sGravenbroek*, aangezien de oudste attestatie uit 1388 dateert en het geslacht van Egmont pas in 1516 in het bezit van het Land van Gavere en het Land van Zottegem kwam, door het huwelijk van Jan, graaf van Egmont, met Francisca van Luxemburg, dame van Gavere en Zottegem (Van Durme 1988 : 206). Van andere grafelijke geslachten die bezittingen zouden hebben gehad in de streek van Sint-Goriks-Oudenhove, hebben we geen weet. Tenzij het om de Graaf van Vlaanderen gaat, die ter bescherming van zijn macht in heel wat dorpen stukjes grond opkocht. De kans is echter groot dat achter *sGraven* de genitiefvorm schuilt van de familienaam *Graven* of (*De*) *Grave* schuilt, oorspronkelijk de bijnaam van iemand die in dienst was van een graaf (Debrabandere 1993 i.v. Graaf).

Haantje : uit de excerpten blijkt dat het hier een stuk broekland betreft, gelegen naast het *Keibroek*. De naam is mogelijk ontleend aan een eigenaar of gebruiker met de bij- of familienaam *d'Haene*, *de Hane*, enz. (vgl. *sHanengoed*), die in de volksmond gemeenzaam *Haantje* werd genoemd. Het verkleinsuffix kan echter ook betrekking hebben op de geringe omvang van het genoemde perceel.

Handzutter : een perceel tussen het *Danerens Veld*, het *Boyeveld* en de *Verre Kouter*. Vermoedelijk moet *handzutter* hier als een familienaam opgevat worden, oorspronkelijk de beroepsnaam van de handschoenmaker (Debrabandere 1993 i.v. Hantsetters).

Hasekens Meers : in het eerste deel van de naam van deze niet te lokaliseren *meers* schuilt de achternaam (*de*) *Hase*, oorspronkelijk een bijnaam naar de haas (Debrabandere 1993 i.v.

Haas). Het diminutiefsuffix duidt erop dat de eigenaar of pachter van dit stuk grasland in de omgang *Hazeken* werd genoemd.

Hazaerts Broek : een stuk broekland naast de *Sijvel*, in de buurt van het (*s*)*Roets Veld*, genoemd naar iemand met de familienaam *Hazaert*. Voor Sint-Goriks-Oudenhove vonden we in de bronnen o.m. een zekere *simoen hazaert* (1577, RAR-LvZ 204, 7r) terug.

Hazenveld : het *Hazenveld* lag ten westen van de *Hellendries*, aan de grens met Strijpen. Sommige toponiemen met *hazen* als voorbepaling verwijzen werkelijk naar plaatsen waar hazen huisden, zoals bijvoorbeeld de naam van het oude stadje *Hazebroek* in Frans-Vlaanderen (Gysseling 1960 : 460). Ook Lindemans (1933 : 18) verklaart de Baardegemse plaatsnaam *hasenveld* (1614) op die manier : «Het eerste lid zal wel de bekende viervoetige landlooper zijn.» Toch vermoeden we dat ons toponiem *Hazenveld* naar een persoon met de achternaam (*de*) *Hase* genoemd werd, omdat er op de Caerte Figurative uit 1624 op de plaats waar ons toponiem *Hazenveld* gesitueerd wordt, een zekere *Jan de Hase* vermeld staat. Daarnaast is in ons glossarium ook een *Hasekens Meers* geattesteerd, welke naam, gezien de genitief-*s*, vrijwel zeker naar een persoon verwijst.

Heilige Geestbos : een bos in het uiterste noordwesten van de gemeente, dat aan de Armentafel of Heilige Geesttafel toebehoorde. Dat is een organisatie die instond voor de hulpverlening aan armen en wezen.

Herghers Dal : het grondwoord *dal* duidt op een laagte, in dit geval in de buurt van de *Molenkouter*. Het eerste deel van dit toponiem is de familienaam *Herger* (met genitiefverbuiging), uit het Germaanse *harja-gaiza* 'heer, leger' - 'speer' (Debrabandere 1993 i.v. Herger).

Herghers Rot : een perceel op ontboste grond (vgl. het simpele toponiem *Rot*), genoemd naar iemand met dezelfde familienaam als in de plaatsnaam *Herghers Dal*. Niet te lokaliseren.

sKeizers : een stuk land, genoemd naar ene (*De*) *Keyser* en gelegen op het (*s*)*Roets Veld*, in de buurt van het *sKeizers*

Straatje. Deze achternaam was oorspronkelijk een bijnaam voor de keizer van een schuttersgilde (Debrabandere 1993 i.v. Keizer). Het betreft hier dus opnieuw een familienaam die op zichzelf tot toponiem evolueerde (vgl. *Baseleer, Clappaert*).

sKeizers Hoek : een stuk land op het (*s*)*Roets Veld*, dat net als het perceel *sKeizers* genoemd werd naar iemand met de familienaam (*De*) *Keyser*. Het grondwoord *hoek* kan in de toponymie verschillende betekenissen hebben, waaronder 'wijk, gehucht, buurt' en 'uithoek, plaats ver van de dorpskern' (Mattheeuws-Devos 1997 : 17). Verder duidt *hoek* ook een plaats aan waar twee wegen elkaar kruisen. Deze laatste betekenis is wellicht van toepassing voor ons toponiem *sKeizers Hoek*, aangezien dit stuk land op de hoek van het *sKeizers Straatje* en de *Lange Straat* gelegen was.

Kerkmeers : een *meers* op de *sPapenkouter* die eigendom van de kerk was.

Keynaert : de *Keynaert* lag op de *Smiskouter*, naast het *Paradijs*. Het betreft hier naar alle waarschijnlijkheid een familienaam die net als *Baseleer, Clappaert* en *sKeizers* op zichzelf tot toponiem evolueerde. Bij Debrabandere (1993 i.v. Caignaert) lezen we dat de achternaam afgeleid is van het Franse *cagnard*, d.i. een luiaard.

Daarnaast is het echter ook mogelijk dat we met een personificering voor percelen van slechte kwaliteit te maken hebben (Tavernier-Vereecken 1968 : 240-241). Vanuit de betekenis 'luiaard' kan namelijk de gedachte 'luie grond, grond die niet veel opbrengt, waar niet veel groeit' ontstaan zijn. In dat geval is het benoemingsmotief de bodemgesteldheid.

Keynaerts Broek : een niet gelokaliseerd stuk broekland, ofwel genoemd naar ene *Keynaert(s)*, ofwel naar zijn ligging op of bij de *Keynaert*.

Letschens Bruul : in de voorbepaling van dit *bruul*-toponiem schuilt, vanwege de genitief, ongetwijfeld een persoonsnaam, maar we weten niet welke. Debrabandere (1993) vermeldt alleen de familienaam *Letsch*, maar een zo oostelijke naam is in

Sint-Goriks-Oudenhove hoogst onwaarschijnlijk. Niet te lokaliseren.

Loos Bunders : de *Loos Bunders* lagen op de *Neerkouter*. Het toponiem benoemt vermoedelijk meerdere percelen die genoemd werden naar iemand met de familienaam *Loos(e)*, de bijnaam «voor iemand die loos is, d.w.z. vals, arglistig, slim, sluw» (Debrabandere 1993 i.v. Loos(e)).

Mans Veld : een stuk land ten noorden van het gehucht *Ten Bosse*, met als eerste deel vermoedelijk de familienaam (*De*) *Man* of *Mans*. Tenzij het eerste deel de 'leenman' betekent (MNW i.v. Man) en het perceel dus in het bezit was van een of andere leenman.

sMarteleeren Weide : een weide ten zuiden van het *Steenland*, met in de voorbepaling dezelfde familienaam als in *sMarteleeren Hofstede*, waarnaast deze weide gelegen was.

Mets : een stuk land op de *Neerkouter*, genoemd naar ene (*de*) *Mets*, de beroepsnaam voor de metselaar (Debrabandere 1993 i.v. Mets).

sMeys Broek : naam van een stuk broekland, met als eerste deel de familienaam *Smey*s of (*de*) *Mey* (met dubbele genitief-aanduiding). Zoals de meeste *broek*-toponiemen ligt ook deze plaatsnaam op een vochtig laagland bij een rivier(tje), namelijk de *Zwalm*, in het zuidwesten van Sint-Goriks-Oudenhove. Vandaag nog steeds bekend als het Smeyersbroek.

sPapenkouter : een akkerlandcomplex, genoemd naar de *pape* of dorpspriester, ofwel naar iemand met de achternaam *Spapen* of (*de*) *Pa(e)pe*. De *sPapenkouter* ligt in het zuiden van Sint-Goriks-Oudenhove en strekt zich daar verder uit over Sint-Maria-Oudenhove.

Planaard : een stuk land ten oosten van de *Hurker* en het *Hurkerbos*, genoemd naar iemand met de persoonsnaam *Plana(e)rt*, de Vlaamse volkstaalvorm van de Franse familienaam *Planard*.

(s)Pollaens Broek : een stuk broekland ten westen van het *Raakveld*, genoemd naar iemand met de persoonsnaam *Pollaen*.

In het Middelnederlands was *polane* of *pollane* een gebruikelijke naam voor het land Polen (MNW i.v. Polane). De familienaam *Pollaen* sloeg dus aanvankelijk op iemand van Poolse afkomst, zoals Debrabandere (1993 i.v. Polanen) ook de familienaam *van Polanen* verklaart.

Pratermeers : de *Pratermeers* bevond zich in het uiterste westen van Sint-Goriks-Oudenhove, net boven het **Broek** en het **Broekveld**. In het Middelnederlands betekent *preter* of *prater* 'weideopzichter, boswachter, veldwachter' (MNW i.v. Preter). Het toponiem kan dan verwijzen naar iemand die het beroep van *prater* uitoefende en de *meers* kreeg toegewezen als vergoeding voor zijn prestaties als toezichter (Van Durme 1999 : 152). Daarnaast kan deze *meers* ook genoemd zijn naar iemand met de familienaam *de Prater(e)*, welke achternaam we ook nu nog aantreffen in onze streek.

Praterveld : naam van een stuk land, met als eerste deel van de samenstelling opnieuw *prater* als beroepsnaam of als de familienaam *de Prater(e)*. Het *Praterveld* lag ten zuiden van de **Helendries** en strekte zich verder uit over Strijpen.

Priesterageland : een stuk land op de **Molenkouter**, dat toebehoorde aan de *priesterage*, d.i. het priesterhuis of de pastorie (MNW i.v. Priestrage).

(s)**Ridders Veldeken** : dit *veldeken* lag ten zuiden van het **Rot** en ten noorden van het **Boyeveld**. Het werd genoemd naar iemand met de familienaam (*de*) *Ridder*. Mogelijk slaat het niet te lokaliseren toponiem **sRidders Veld** op hetzelfde perceel, zodat het ook kan gaan om de achternaam *de Rudder(e)*, een variant van (*de*) *Ridder*.

Robbins Broek : naam van een niet te lokaliseren stuk broekland, met als eerste deel de familienaam *Robbins* of *Robbijn(s)*, een vlevorm van de Germaanse naam Robrecht (Debrabandere 1993 i.v. Robin). In de bronnen vonden we voor Sint-Goriks-Oudenhove o.a. ene *laureys rubbins* (1577, RAR-LvZ 204, 3v).

(s)Roets Veld : een akkercomplex tussen het *Winkelveld* en de naburige deelgemeente Sint-Maria-Oudenhove. De persoonsnaam in het eerste deel lijkt de familienaam *Roets*, maar op grond van de attestaties *vroetsveld* uit 1577 vermoeden we dat het om een genitiefvorm van de naam *de Vroede* gaat, oorspronkelijk een bijnaam voor iemand die 'vroed', d.i. verstandig, wijs was (Debrabandere 1993 i.v. Vroede). De betreffende bron is weliswaar niet de oudste waarin het toponiem is overgeleverd, maar waarschijnlijk wel de betrouwbaarste. Het gaat om een document, opgesteld door ene Bartholomeus Wiels, die «bijzonder ontvanger», d.i. een soort rentmeester, was in dienst van de graaf van Egmont (De Potter-Broeckaert 1981 : 356).

Aangezien uit meerdere van onze bronnen blijkt dat deze Bartholomeus Wiels een inwoner van Sint-Goriks-Oudenhove was (zie in het Glossarium o.m. bij Goed te Nonnenbos en Olmerij), nemen we aan dat hij de namen van zijn dorpsgenoten goed kende en ook accuraat opschreef. *Vroets-* is dan samengetrokken uit de genitiefvorm *Vroedes*; in de verbinding *svroeds*, met een voor geplaatste genitief *s*, kon de medeklinkerverbinding aan het woordbegin gemakkelijk assimileren tot *sr-*, zodat *sRoetsveld* en naderhand ook *Roetsveld* ontstonden.

Rongheveld : een stuk land naast de *Sleimeers*, vermoedelijk genoemd naar iemand met de familienaam *Ronghe*. Deze achternaam is afgeleid van het Middelnederlandse *ronge* 'sport van een wagenladder' en was oorspronkelijk de bijnaam voor een wagenmaker (Debrabandere 1993 i.v. Ronge).

sRoucks Lochting : de naam van een *lochting* of moestuin naast het *Everins Veld*, met in de voorbepaling de familienaam (*de*) *Rouck*, met dubbele genitief aanduiding. *Roek* is de benaming voor een vogel met zwart verenkleed uit de familie der kraaiachtigen, die evolueerde tot bijnaam voor iemand met zwart haar en/of een donkere huidskleur (Debrabandere 1993 i.v. Roek). Ook op de legger bij de Popp-kaart vinden we de achternaam *Derouck* terug.

sRudders Veld : dit *veld* werd genoemd naar ene *de Rudder(e)*. Zoals vermeld bij *(s)Ridders Veldeken* heeft het topo-

niem *sRudders Veld* mogelijk betrekking op hetzelfde perceel, maar we kennen de precieze ligging ervan niet.

sRuters Lochting : een *lochting* of moestuin die zich net als *sRoucks Lochting* naast het *Everins Veld* bevond. In de voorbepaling zit de familienaam *Ruter*, die afgeleid is van het Middelnederlandse *ruter* dat oorspronkelijk 'vrijbouter, landloper, straatrover' betekende, maar later ook 'krijgsknecht, soldaat' (MNW i.v. Ruter; Debrabandere 1993 i.v. Ruiter).

sRuters Meers : een niet te lokaliseren meers die genoemd werd naar iemand met dezelfde achternaam als in *sRuters Lochting*.

Schrijvers Veld : naam van een niet te lokaliseren *veld*, met als eerste lid de familienaam (*de*) *Schrijver*, de beroepsnaam voor de griffier of klerk (Debrabandere 1993 i.v. Schrijver). Deze naam komt vandaag nog opvallend veel voor in Sint-Goriks-Oudenhove.

Sikkelveld : hoewel de voorbepaling het niet meteen laat vermoeden, werd dit *veld* wel degelijk naar een persoon genoemd. Het *Sikkelveld* lag namelijk aan de *Ziggers Berg*, welke hoogtenaam later ook als *zickelberch* (1475) verschijnt. Het eerste element in *Sikkelveld* was in oorsprong dus identiek met dat in *Ziggers Berg*, m.a.w. dit *veld* werd genoemd naar iemand met de persoonsnaam *Zigger*, een variant van de familienaam *Seger* (*s*) of *Zeger*. Later is men dat eerste deel dan blijkbaar gaan identificeren met het woord *sikkel* (vgl. ook *Ziggers Berg*).

Taelmans Veld : een stuk land op de *Sleie*, genoemd naar iemand met de achternaam *Taelman* (*s*). Een taalman was een redenaar, pleitbezorger of advocaat, iemand die dus een zaak van een ander bepleitte (Debrabandere 1993 i.v. Taalman). Deze familienaam komt ook veelvuldig voor in het register van de Atlas der Buurtwegen en op de legger van de Popp-kaart.

Temmermans Bos : een niet te lokaliseren bos dat ofwel genoemd werd naar iemand die het beroep van timmerman uitoefende, ofwel naar iemand met de van de beroepsnaam afgeleide familienaam (*de*) *Temmerman*. Ten tijde van onze attestatie uit

1624 duidt het toponiem echter geen bos meer aan, maar verwijst het naar een perceel cultuurland, dat zijn naam geërfd heeft uit de tijd dat dit bos nog niet gerooid was.

Turloot : een stuk land in de buurt van de *sPapenkouter*, genoemd naar ene *Turloot*, oorspronkelijk een vlevorm op *-lo(o)t* van de Brits-Keltische voornaam Arthur (Debrabandere 1993 i.v. Turlot).

Vadels Lochting : het eerste deel in de naam van deze niet te lokaliseren *lochting* is ongetwijfeld een persoonsnaam, maar we weten niet precies welke. Debrabandere vermeldt geen familienaam die ermee in verband gebracht zou kunnen worden. De naam *Vadel* blijkt wel in Frankrijk voor te komen en is vanaf de 16^e eeuw in archivalia geattesteerd (<http://www.geopatronymie.com>).

Wedeweer : in de oudste attestaties van dit niet gelokaliseerde toponiem herkennen we het Middelnederlandse *wedewere*, een variant van *wedeware*, met betekenis 'weduwenaar'. Deze vormen zijn met het persoonsnaamvormende achtervoegsel *-aar*, in Brabant en oostelijk Oost-Vlaanderen ook *-eer*, van *weduwe* afgeleid. Als deze verklaring de juiste is, gaat het vermoedelijk om een stuk land in het bezit van een weduwenaar of iemand die (*De*) *Wedewer* heette met zijn bij- of familienaam (zie MNW i.v. *Wedewer* en WNT i.v. *Weduwenaar*).

Weinig waarschijnlijk lijkt de mogelijkheid dat *wedeweer* en varianten volksetymologische verbasteringen zijn van *weddewater* 'wed, waadplaats, drenkplaats voor dieren, vooral paarden'. Dit laatste komt volgens Van Durme courant voor in de toponymie van het historische Land van Aalst en werd naderhand vervormd tot o.m. *wedewater* en *wijwater* (Van Durme 1999 : 188). Het valt echter moeilijk in te zien hoe in het Sint-Gorikse toponiem een zo courant woord als *water* vervormd zou zijn tot *were* en *ware*.

Willebrechts Meers : een meers in de buurt van de *Neerkouter* en *Traveins*, aan de grens met Strijpen. In de voorbepaling schuilt de familienaam *Willebrecht*, die afgeleid is van de

Germaanse naam *wiljan-berhta* 'wil, wens' – 'schitterend' (Debrabandere 1993 i.v. Wilbert).

Willemens Meers : deze niet gelokaliseerde *meers* werd vermoedelijk genoemd naar iemand met de familienaam *Willemen(s)*, oorspronkelijk een vleivorm op *-in* van de Germaanse voornaam *Willem* (Debrabandere 1993 i.v. Willemijn).

Winderiks Meers : naam van een meers ten noorden van het *sMeys Broek*, met als eerste deel de familienaam *Winderi(ck)x*, een patroniem uit de Germaanse naam *Winirich* (wini : 'vriend' -rikja : 'rijk, heersend') (Debrabandere 1993 i.v. Winrix).

b) *Naar de vorm*

Blok : naam van een stuk land tussen het *Hofland* en de *Grote Bruul*. Het woord *blok* als perceelsbenaming gaat op twee geheel verschillende etymologische woorden terug. Eén ervan gaat terug op de stam van het Germaanse werkwoord *bilûkan*, dat 'omheinen, omsluiten' betekende en waaruit zich ook Nederlands *beluiken* ontwikkelde. In het afgeleide substantief *bilok* lag de klemtoon op de tweede lettergreep, waardoor de klinker in de eerste verdofte en ten slotte wegviel, zodat *blok* ontstond, aanvankelijk als benaming voor een omheind perceel. Dit *blok* is etymologisch identiek met de variant *bilk/bulk*, die in West-Vlaanderen en westelijk Oost-Vlaanderen overvloedig wordt geattesteerd als benaming voor omsloten percelen. Als cultuurlandterm en -toponiem kan *blok* echter ook het segmentaanduidende woord zijn, zoals bv. in *een blok hout*, dat van een heel andere oorsprong is en in zijn voorgeschiedenis verwant is met *balk*. In de woordenschat m.b.t. het cultuurland duidt dit tweede woord *blok* massieve percelen aan van opvallend regelmatige vorm (Devos 1991a : 407-422).

Het eerstgenoemde woord, nl. *blok* als 'enclosure'-woord uit de voorloper van *beluiken*, heeft in de historische woordenschat van de Vlaamse dialecten en in de Vlaamse microtoponymie amper sporen nagelaten, zo blijkt uit het onderzoek van Devos. Het is vooral een Brabants en Limburgs woord (Devos 1991a : 427). De omheinde percelen die daar *blok* werden genoemd en in westelijk

Vlaanderen *bilk*, heetten in Zuid-Oost-Vlaanderen *veldeken* (Devos 1991a : 460-463 + Kaart 19). Het lijkt dan ook zeer waarschijnlijk dat in ons toponiem het 'segment'-woord *blok* is bewaard, en dat het perceel in kwestie zo werd genoemd vanwege zijn regelmatige vorm.

Brede Veld : naam van een niet te lokaliseren *veld*, waarin het verbogen adjectief in het eerste lid op verschillende manieren verklaard kan worden. Enerzijds kan *breed* 'van aanzienlijke breedte, wijd' betekenen, zodat ons toponiem op de vorm van dit *veld* zinspeelt. Anderzijds betekent *breed* ook 'uitgestrekt' (Mattheeuws-Devos 1997 : 97). In dat laatste geval is het benoemingsmotief eerder de grootte dan de vorm van dit perceel.

Geer : het woord *geer* komt van het Germaanse **gaiza*, dat 'speer, werpspies' betekende. In de bouwlandwoordenschat en in de toponymie kreeg het de betekenis 'spits toelopend stuk land' (Gysseling 1960 : 390). Ons toponiem *Geer*, te situeren naast het *sMeys Broek*, heeft dus betrekking op een spits toelopend perceel of een perceel met een driehoekig uitsteeksel.

Kortenbos : naam van een niet te lokaliseren bos, met als eerste deel het adjectief *kort*. De bepaling *kort* in veld- en bosnamen geeft aan dat het genoemde stuk land opvallend kort is in vergelijking met zijn breedte en dus bijna vierkant van vorm, dit in tegenstelling tot veld- en bosnamen met het adjectief *lang* als bepaling. Ons toponiem *Kortenbos* heeft dus betrekking op een bos dat gekenmerkt werd door zijn vierkante vorm.

Kortenbroek : het *Kortenbroek* lag tussen de *Eskouter* en het (s)*Roets Veld*, in de buurt van de Kortenbroekweg op het Popp-plan. Net zoals bij de plaatsnaam *Kortenbos* verwijst het adjectief *kort* naar de vorm van de benoemde werkelijkheid, in dit geval een stuk broekland van geringe lengte, waardoor het een vierkantige vorm heeft.

Lange Baan : de *Lange Baan* lag ten oosten van de *Hellen-dries* en strekte zich verder uit op het grondgebied van Strijpen. Het grondwoord *baan* in dit toponiem heeft waarschijnlijk geen betrekking op een weg, maar wel op de primaire betekenis 'effen vlakke, terrein' (MNW i.v. Bane), waaruit dan later de betekenis

'weg' evolueerde. Het adjectief *lang* duidt erop dat het perceel een langwerpige vorm had. De *Lange Baan* was dus een lang, effen terrein.

Lange Lochting : het grondwoord *lochting* verwijst naar een moestuin of naar een klein omheind perceeltje, dicht bij een boerderij. Het adjectief *lang* duidt op de langwerpige vorm. De *Lange Lochting* bevond zich in de buurt van het *Houttrappenveld*.

Lange Rot : een *rot* of *rode* met een langwerpige vorm. Het *Lange Rot* bevond zich ten noorden van het *Klaterbos* en de *Smiskouter*, en strekte zich verder uit over de grens met *Stripen*. De naam ging later over op de straat die erlangs passeert, namelijk de Langerotstraat, de vroegere naam van de huidige Molenhoek vanaf de *Kromme Straat* tot de *Slijpstraat*.

Lange Weide : een niet te lokaliseren weide met een langwerpige vorm.

Raakveld : een stuk land ten westen en ten zuiden van de *Driesstraat*, met als eerste deel vermoedelijk een variant van *rac* of *rak* dat 'rechte strook of streek, ook strook land, vooral langs of aan een water' betekent (MNW i.v. Rac). Het *Raakveld* werd dus genoemd naar zijn langwerpige vorm. Als we naar de ligging kijken, zien we inderdaad dat het hier een strook land betreft langs een sloot, namelijk de *Hondsgracht*.

Staat : naam van een perceel op de *Smiskouter*, ten westen van de *Driesstraat*. De vormen *stert* en *steert* in onze attestaties zijn dialectische varianten van het Nederlandse *staart*, die ook tot het huidige dialect van de streek behoren. De overdracht van *staart* op stukken land kan op twee manieren gemotiveerd zijn. Ten eerste werd het woord *staart*, dat het achterste lichaamsdeel van een dier benoemt, al in het Middelnederlands metaforisch gebruikt voor 'het achterste gedeelte van iets' (MNW i.v. Stert). Ten tweede door de gedachte aan de vorm van een dierenstaart : langwerpig en smal. Lindemans (1952 : 188-189) zegt hierover het volgende : «*Staat* verschijnt in de plaatsnamen met de metaphorische betekenis 'langwerpig eindstuk van iets' ». Dat laatste motief lijkt ons het meest voor de hand te liggen voor ons to-

poniem *Staat*, want het hier bedoelde perceel was inderdaad staartvormig.

c) *Naar de begroeiing*

Bezembroek : een stuk broekland in de buurt van de *Ziggers Berg*, vermoedelijk genoemd naar het houtgewas dat erop stond en waaruit men bezems bond. Vele *broeken* werden na de privatisering ervan echter naar de eigenaar of de bewerker genoemd, zodat het eerste deel van de samenstelling ook de familienaam *Bessem* zou kunnen zijn, maar deze achternaam is, voor zover we hebben kunnen nagaan, niet inheems in de streek.

Dokkeweide : een weide ten oosten van de *Kwaadmeers*, in de buurt van de *Grote Bruul*. Het woord *dokke* is een onkruidbenaming voor verschillende planten met grote bladeren zoals de zuring, het klein hoefblad en de witte plomp (WNT i.v. Dokke). In het MNW (i.v. Docke) lezen we dat *dokke* vooral gebruikt werd als benaming voor de wilde zuring. Uit het WVD (III, Afl. 3 : Flora) blijkt dat *dokke* tot op vandaag een erg verspreide onkruidnaam is in de Vlaamse dialecten.

Eekhout : het grondwoord *hout* was vroeger het gewone woord voor 'bos' (Gysseling 1978 : 18). Vele bossen werden genoemd naar de boomsoort die er groeide en dat is ook hier het geval. Het toponiem *Eekhout* verwijst namelijk naar een bos met eiken, gelegen aan de wijk *Dries 1*.

Elshout : samenstelling van de boomnaam *els* met *hout* 'bos', dus een bos met elzen. Het *Elshout* lag op de *Smiskouter*.

Klaterbos : een bos ten westen van de *Smiskouter*, dat zich verder over de grens met Strijpen uitstrekte. Het eerste deel van de samenstelling, *klater*, is een oude Vlaamse benaming voor de ratel- of trilpopulier (WNT i.v. Klater). De naam verwijst naar het ratelende of klaterende geruis van de bladeren als de wind er doorheen waait (Van Durme 1999 : 103).

Olmerij : een *olmerij* is een aanplant van olmen of iepen, in dit geval onder de *Pering* op de wijk *Guchte*.

Rietbos : een moerassig stuk land waar riet groeide, naast het *Kattenbroek*.

Stokt : in oorsprong een bos naast het *Roomveld*, in de buurt van het complex *Sleie*. *Stokt* is afgeleid van *stok* in de betekenis 'boomstam' (MNW i.v. Stoc) met een oud collectiefsuffix *-t*, uit Germaans *-uth* / *-oth*. Dit suffix werd vooral aan plantnamen gehecht en voegde de betekenis 'veelheid van' toe aan die van het grondwoord. Zo betekent *elst* letterlijk 'veelheid van elzen', in de praktijk dus 'elzenbos'.

Op dezelfde manier opgebouwd zijn o.m. *hazelt* 'hazelaarsbos', *eekt* 'eikenbos', *biest* 'biesbos' en *varent* 'varenbos', die alle goed vertegenwoordigd zijn in de toponymie. *Stokt*, letterlijk 'veelheid van boomstammen' verwijst in de toponymie naar een hoogstammig bos, in tegenstelling tot bv. een hakbos (Devos 2000 : 76).

d) Naar de omheining of naar de (natuurlijke of aangeplante) begroeiing errond of erbij

Berkdries : een niet te lokaliseren stuk land, zo genoemd omdat het omzoomd was met berken of in de buurt lag van een alleenstaande berk die of een groepje berken dat een oriëntatiepunt vormde. Misschien heeft het grondwoord *dries* de betekenis 'gehuchtpleintje' en stond er een berk of een groepje berken op dat pleintje.

Doorn : een perceel op de *Molenkouter*, ofwel genoemd naar zijn ligging nabij een doornstruik of een doornbosje, ofwel naar een doornhaag waarmee het omgeven was.

Eskouter : de *Eskouter* ligt in de zuidwestelijke hoek van Sint-Goriks-Oudenhove, aan de grens met Sint-Maria-Oudenhove en Michelbeke. Het eerste deel van de samenstelling, de bomnaam *es*, wijst erop dat dit akkerlandcomplex aan één of meer zijden met essen was afgezoomd.

Heeskouter : het eerste deel *hees* stamt uit het Germaanse *haisia* en is een oude naam voor de jonge beuk (Mattheeuws-Devos 1997 : 101). Deze *kouter* kan dus genoemd zijn naar de lig-

ging nabij een jong beukenbos, ofwel naar de jonge beuken waarmee hij omplant was. Niet te lokaliseren.

Pering : de *Pering* bevond zich in de buurt van de wijk *Guchte*, tussen het *Guchterveld* en *Berg 2*. *Pering* is vermoedelijk een variant van Middelnederlands *perrick*, ontleend aan middeleeuws Latijn *parricus*, waarop ook het nog gebruikelijke woord *perk* teruggaat. De betekenis is 'omheinde plaats, afgesloten ruimte' (MNW i.v. Parc). Tegenover *perrick* vertoont het door ons geattesteerde *pering* klinkerrekking en een wellicht volksetymologische aanpassing van het eindsegment aan het bekende suffix *-ing*. Tot dezelfde woordfamilie behoort waarschijnlijk ook het woord *perre*, dat toponymisch voorkomt in de betekenis 'afsluiting', en ook is neergeslagen in de familienaam (*Van de*) *Perre* en zijn vele varianten (Debrabandere 1993 i.v. Perre). Op de legger bij de Popp-kaart vinden we de familienaam *Vandeperre* terug, waarbij de vraag rijst of ons toponiem daar misschien een volkse variant van is, zodat het perceel genoemd is naar een voormalige eigenaar of pachter. Die enigszins gezochte veronderstelling valt niet aan de hand van historische attestaties te onderbouwen. Daarom geven we de voorkeur aan de verklaring van *pering* als variant van *perrick* 'omheinde plaats'. In die hypothese is ons toponiem *Pering* verwant met de gemeentenaam *Parike*, waarin ook een voorloper van huidig *perk*, *park* vervat zit.

Perrebos : zoals hierboven vermeld bij het toponiem *Pering* is *perre* een Middelnederlandse ontlening aan het Latijnse *parricus* en betekent het woord 'afsluiting'. Bij Van de Walle-Devos (2006 : 27) lezen we dat *perre* in de Vlaamse toponymie « vaak op een omheining van lat- of vlechtwerk [wijst], bepaaldelijk rond akkerland ». Ons toponiem *Perrebos*, dat we overigens niet kunnen lokaliseren, zou dan naar een omheind bos verwijzen. Tenzij het eerste deel op de van *perre* afgeleide familienaam (*Van de*) *Perre* teruggaat, zodat dit bos naar de eigenaar werd genoemd.

Sleebroek : een stuk broekland aan het *Molenstraatje*, vermoedelijk genoemd naar een haag van sleedoorn die errond stond. Tenzij dit *broek* gekenmerkt werd door een sleedoornbosje of een sleedoornstruik in de buurt. In dat geval is het benoemingsmotief de ligging.

e) *Naar de bodemgesteldheid of de bodemsoort*

Dolaag : een *doodlaag*, met assimilatie *dolaag*, is een plek met onvaste bodem vanwege een onderaardse waterader. Men kan er met de paarden in verzinken (WVD ?, Afl. 1 : 67). Dit toponiem lag in de buurt van het gehucht *Ten Bosse*.

Droge Weide : een weide ten oosten van de *Driesstraat*, naast het *Everins Veld*. Het voorbepalend adjectief *droge* duidt op de droge bodem van dit stuk grasland. Naar aanleiding van het toponiem *Droge Weide* te Velzeke merkt Van Durme op dat het adjectief daarin niet mag worden begrepen als 'schraal, weinig vruchtbaar', maar veeleer opgevat moet worden als een indicatie dat het grasland in kwestie niet op alluviaal, dus waterziek terrein lag (Van Durme 1988 : 139).

Dullendries : de *Dullendries* lag in het westen van Sint-Goriks-Oudenhove, maar we kennen de precieze ligging ervan niet. Het woord *dul* in de voorbepaling is de westelijke gepalataliseerde variant van het Nederlandse *dol*, dat 'kwaad' of 'boos' betekent (Van de Walle-Devos 2006 : 74). In de veldnaamgeving duidt *dul/dol* op de slechte kwaliteit of de moeilijke bewerkbaarheid van de bodem.

Groeiland : het *Groeiland* lag aan de grens met Erwetegem en strekte zich verder uit over het grondgebied van die gemeente. Het eerste deel van dit toponiem is de stam van het werkwoord *groeien* en betekent 'groeivermogen, groeikracht' (WNT i.v. Groei). Het *Groeiland* verwijst dan naar een stuk grond dat zeer vruchtbaar was en dus een goede opbrengst gaf. Tenzij *groeien* hier opgevat dient te worden in de betekenis die het WVD eraan geeft voor het zuiden van Oost-Vlaanderen, namelijk 'het naar de oppervlakte komen van stenen of keien bij de bewerking van akkerland' (WVD I, Afl. 1 : 52).

Kattenbroek : het *Kattenbroek* lag in de buurt van het *Raakveld*, het *Rietbos* en het *Dal*. Over *kat*-toponiemen is al heel wat geschreven door diverse toponymisten, maar niet alle voorgestelde interpretaties zijn even aannemelijk. In haar artikel *Betekenis en motivering van enkele diernamen in de toponymie* geeft Devos (2002 : 205-224) een kritisch overzicht van de belangrijk-

ste hypotheses. Zij komt tot de constatering dat er m.b.t. *kat*-toponiemen een onderscheid gemaakt dient te worden tussen laaglandtoponiemen en hoogtenamen. Aangezien we hier met een *broek*-toponiem te maken hebben, beperken we ons in deze verklaring tot de mogelijke betekenis van het bestanddeel *kat* in namen voor laag en waterziek terrein.

In *kat*-toponiemen die betrekking hebben op laaggelegen gebieden moet waarschijnlijk niet aan de diernaam gedacht worden. Veeleer is *kat* in dat geval een volksetymologische aanpassing van het woord *kaats* of een variant daarvan. *Kaats* is een oud woord voor 'slijk, modder, drek', waarvan vandaag enkel in de Duitse dialecten nog onverdachte sporen teruggevonden worden, zoals het Rijnlandse woord *Katsch*, dat «verschillende met slijk verwante dingen aanduidt, zoals slijm, snot en bietenpulp» (Devos 2002 : 218). In het Middelnederlands is het woord niet geattesteerd, omdat het waarschijnlijk al uit het gewone taalgebruik verdwenen was, «wat aannemelijk maakt dat het als eigenaamsbestanddeel al vroeg ondoorzichtig was geworden, en vatbaar voor volksetymologische gelijkmaking met de diernaam *kat*» (Devos 2002 : 219).

Gezien het grondwoord *broek*, dat vochtig laagland aanduidt, en gezien de ligging van ons toponiem *Kattenbroek* in de buurt van het *Rietbos* (riet komt veelal in vochtige gebieden voor) en het *Dal*, lijkt het ons plausibel dat het eerste deel *katten* een volksetymologische variant van de slijknaam *kaats* is.

Kei : naam van een perceel waar keien in de grond zaten. De *Kei* lag tussen de *Ganzendries* en het *sMeys Broek*.

Kwaadmeers : deze *meers* bevond zich ten westen van de *Grote Bruul*. Het adjectief *kwaad* heeft betrekking op een aantal slechte eigenschappen, zoals 'schraal, onvruchtbaar', 'zwaar, slijkerig, moeilijk te bewerken' en 'moerassig' (Devos 1992 : 37). Gezien de ligging van ons toponiem in het overstromingsgebied van de *Zwalm* lijkt de betekenis 'moerassig' hier het meest in aanmerking te komen.

Rauwakker : niet te lokaliseren. Het Middelnederlandse adjectief *rauw* betekent o.a. 'onbewerkt' (MNW i.v. Rau) of ook wel

'kaal, open, zonder plantengroei' (WNT i.v. Rauw). Van Durme (1999 : 153) vermeldt een *Rauwakker* te Bevegem en Sint-Maria-Oudenhove en verklaart het toponiem als volgt : «Mnl. *rauackere* 'ruwe, woeste, braakliggende akker', mogelijk ook 'niet zo vruchtbaar', dus op de kwaliteit van de bodem zinspelend».

Rauwe Veld : een niet te lokaliseren stuk land dat vermoedelijk genoemd werd naar de geringe kwaliteit van de bodem (vgl. *Rauwakker*).

Steenbroek : het *Steenbroek* lag ten oosten van de *Sleie*, aan de grens met Erwetegem. Vermoedelijk gaat het hier om een grenstoponiem, aangezien we in de Penningkohieren van Erwetegem ook een *steynbrouck* (1571) aantreffen, dat Watté (1984 : 95) aan de grens met Sint-Goriks-Oudenhove situeert. Het betreft hier een stuk broekland waar stenen in de grond zaten, eventueel afkomstig van het puin van vroegere bewoning. Dat de bodem in die omgeving inderdaad stenen bevatte, wordt bevestigd door de vermelding van meerdere *steen*-toponiemen in de onmiddellijke omgeving van het *Steenbroek* op Erwetegems grondgebied : *steenberghen*, *steenberghen brouck* en *steenberghen velt*, alle geattesteerd in het Penningkohier van 1571.

Steenland : het *Steenland* lag ten noorden van de *Driesstraat*, in de buurt van *sMarteleeren Weide*. Een deel van het traject van de vroegere *Driesstraat* heet nu trouwens Steenland. Het is de naam van een stuk land met een steenachtige bodem of waar stenen in de grond zaten.

Zavel : een perceel op de *Verre Kouter*, dat gekenmerkt werd door de aanwezigheid van zavel in de bodem.

Zure Meers : een meers ten zuiden van het gehucht *Verren*, aan de grens met Sint-Maria-Oudenhove, genoemd naar zijn zure bodem.

f) Naar een reliëfkenmerk

Dal : het woord *dal* duidde vroeger hetzelfde aan als vandaag, namelijk een laagte, dikwijls tussen twee glooiingen. Dit *Dal* bevindt zich tussen de heuvel *Berg 2* en het *Raakveld*.

Dellet : een stuk land in de buurt van het *Raakveld* en het *Dal*. De vorm *dellet* is afgeleid van het Germaanse **daljō* 'dal', de voorloper van Nederlands *dal*, met het collectiefsuffix *-itja* (Van Durme 1988 : 116).

Delling : een perceel naast de *Dellet*. Ook deze naam is een afleiding van *dal*, hier met het achtervoegsel *-ing*, dat eveneens een collectiefbetekenis had. *Delling* duidde hetzelfde aan als *dal* en *dellet*, nl. een laagte in het landschap.

Hellendries : de *Hellendries* lag ten noorden van het *Praterveld* en ten westen van de *Lange Baan*. Het grondwoord *dries* verwijst hier niet naar een gehuchtpleintje, maar heeft vermoedelijk betrekking op een voormalige gemeenschappelijke weide. In de voorbepaling schuilt het woord *helle* (met tussen-*n*), een substantivische afleiding van het werkwoord *hellen* met de betekenis 'afhelling' (Van Durme 1988 : 246). Ons toponiem verwijst dus naar een *dries* met een afhellend reliëf. Deze verklaring wordt ondersteund door het feit dat er ook een *Opperste Hellendries* is geattesteerd (zie aldaar).

Hoge Sleimeers : een stuk land op het complex *Sleie*. Het adjectief *hoog* werd toegevoegd om dit relatief hoger gelegen perceel te onderscheiden van de lager gelegen *Nederste Sleimeers*. Beide percelen maken deel uit van één en dezelfde *Sleimeers* (zie aldaar voor de betekenis).

Hullendries : als het eerste deel van dit toponiem de heuvelnaam *hul(le)* is, uit Germaans **hulja*, waarop ook West-Vlaams *hille* en Engels *hill* teruggaan, dan lag de genoemde *dries* op een hoogte of werd hij gekenmerkt door één of meer bescheiden heuveltjes op zijn territorium (Vandeveire-Devos 2008 : 137). Het is echter niet zeker dat *hullen* etymologisch oorspronkelijk is : gezien de ligging van de *Hullendries* in de onmiddellijke nabijheid van de *Hellendries*, is het niet onwaarschijnlijk dat beide toponiemen variante namen voor dezelfde *dries* zijn. In dat geval kan slechts één van de twee naamsvormen oorspronkelijk zijn en is de andere een volksetymologische variant. De chronologie van de attestaties geeft hieromtrent geen enkele aanwijzing, want beide naamsvormen zijn pas in de late 16e eeuw geattesteerd. De

frequentie waarmee die vormen geattesteerd zijn, wijst wel in de richting van *Hellendries* als etymologische «juiste» vorm, want die is drie keer geattesteerd, en *Hullendries* slechts één keer.

Nederste Bosserveld : *nederste* is hier de overtreffende trap van het adjectief *neder* dat 'beneden, laag, laaggelegen' betekent. Het werd toegevoegd om dit lager gelegen perceel te onderscheiden van het hoger gelegen *Overste Bosserveld*. Beide percelen maken deel uit van één en hetzelfde *Bosserveld*, aan de voet van de *Ziggers Berg* (vgl. *Bosserveld*).

Nederste Sleimeers : in tegenstelling tot de hoger gelegen *Hoge Sleimeers* verwijst *Nederste Sleimeers* naar het lager gelegen perceel van één en dezelfde *Sleimeers* op het complex *Sleie*.

Nederste Veld : net zoals in de plaatsnamen *Nederste Bosserveld* en *Nederste Sleimeers* wordt *nederste* hier gebruikt om een onderscheid te maken tussen een hoger en lager gelegen perceel van één en hetzelfde *veld*. Niet te lokaliseren.

Neerkouter : *neer* is de samengetrokken vorm van *neder* en duidt dus op de relatief lage ligging van de kouter. De *Neerkouter* ligt in het oosten van Sint-Goriks-Oudenhove en grenst aan *Stripen*.

Oppeerste Hellendries : het adjectief *opperste* duidt op de hoogteligging van dit perceel. De *Oppeerste Hellendries* was dus het hoogst gelegen in vergelijking met de *Middelste Hellendries* en een hypothetische, want niet geattesteerde *Nederste* of *Onderste Hellendries*.

Oppeerste Kei : het hoogst gelegen deel van de *Kei*.

Overste Bosserveld : het toponiem *Overste Bosserveld* duidt, in tegenstelling tot het lager gelegen *Nederste Bosserveld*, het hoger gelegen perceel van één en hetzelfde *Bosserveld* aan.

g) Naar de uitgestrektheid of de relatieve grootte

Bunder : een perceel ter grootte van een *bunder*. *Bunder* was vroeger een landmaat en bedroeg in onze streek 1ha 22a 98ca (Van Durme 1999 : 22). De *Bunder* lag tussen de *Verre Kouter* en de *Winkel*.

Bunderken : één klein perceel dat ontstond door de verkaveling van een stuk land ter grootte van een *bunder*. Het *Bunderken* lag tussen de *Zwalm* en de *Eskouter*. Gezien de overeenkomstige ligging van het *Bunderken* en de *Drie Bunderkens* vermoeden we dat het *Bunderken* een onderdeel van deze *Drie Bunderkens* is.

Bunderkens : aangezien we ook hier met een diminutiefsuffix te maken hebben, heeft dit toponiem waarschijnlijk betrekking op verscheidene bijeenliggende kleine percelen, ontstaan door verkaveling van een stuk land ter grootte van een *bunder*. De *Bunderkens* kunnen we niet lokaliseren.

Drie Bunderkens : wellicht de naam van drie bijeenliggende kleinere percelen die, net zoals *Bunderkens*, ontstaan zijn door verkaveling van een stuk land ter grootte van een *bunder*. De *Drie Bunderkens* lagen net zoals het *Bunderken* in de buurt van de *Eskouter*.

Grote Bruul : vermoedelijk heeft het grondwoord *bruul* hier in oorsprong de betekenis 'laaggelegen grasland in collectief gebruik'. De *Grote Bruul* bevindt zich namelijk in het overstromingsgebied van de *Zwalm*, in de noordwestelijke uithoek van Sint-Goriks-Oudenhove. De voorbepaling *grote* verwijst naar de uitgestrektheid van het perceel.

Later evolueerde de plaatsnaam *Grote Bruul* ook tot een familienaam. De familie *van Grootenbruele* was overigens een zeer belangrijk geslacht in Sint-Goriks-Oudenhove, dat vele gronden en hoeven in bezit had. De belangrijkste leden daarvan waren *Arent van Grootenbruele* en *Adriaen van Grootenbruele*, die blijkens de Caerte Figurative uit 1624 elk een grote (kasteel)hoeve in de buurt van de kerk bezaten (Watté 1990 : 75).

Houwken : het *Houwken* lag in de buurt van het *Raakveld*. Hoewel *houw* oorspronkelijk 'hakbos' betekent (Mattheeuws-Devos 1997 : 124), wordt de werkelijkheid achter dit toponiem niet onthuld door de attestatie. We weten dus niet of het toponiem ten tijde van de attestatie nog op een bos betrekking had. Misschien was dat bos al geroid en ging de naam over op een perceel dat eruit gewonnen werd. Bijgevolg blijft in het ongewisse of het dimu-

nitiefsuffix verwijst naar de geringe grootte van het oorspronkelijke bos dan wel van het latere bouw- of weilandperceel.

h) Naar de ligging

Borrebroek : een stuk broekland dat gekenmerkt werd door de aanwezigheid van een *borre* (door assimilatie uit Middelnederlands *borne*, vgl. de familienaam *Vanden Borre*) of bron. Het *Borrebroek* lag op de *Molenkouter*.

Borreweide : een stuk graasland op de *Molenkouter*, in de buurt van dezelfde *borre* of bron als het *Borrebroek*.

Bosveld : naam van een stuk land op de *Sleie*, dat vermoedelijk genoemd werd naar zijn ligging nabij het hoogstammig bos dat in het glossarium terug te vinden is onder het lemma *Bos 1*. Tenzij het *Bosveld* gelegen was op het territorium van het voormalige *Bos 1*.

Broek : een stuk land dat op een voormalig *broek* lag en dus wellicht waterziek hooiland was. Het *Broek* lag ten westen van de *Verre Kouter*, naast de *Pratermeers*.

Broeksken : zie vorig toponiem. Het diminutiefsuffix duidt op de geringe omvang van het perceel. Het *Broeksken* lag op de *Neerkouter*, onder de *Geldberg*.

Broekveld : een stuk land in de onmiddellijke omgeving van het *Broek*, net onder de *Pratermeers*.

Dalbos : het *Dalbos* lag tussen het *Guchterveld* en het *Hurkerbos*. Op de Caerte Figurative van 1624 zien we dat het *Dalbos* op dat moment nog een bos was. Dit *bos* werd naar zijn ligging in de buurt van het *Dal* genoemd.

Dellingbroek : een stuk broekland, genoemd naar zijn ligging in de onmiddellijke omgeving van de *Delling* (zie aldaar voor de verklaring van de voorbepaling).

Dijk : een stuk land in de buurt van de plaats *Ter Houtrappen*, genoemd naar de aanwezigheid van een *dijk*, d.i. een waterkering langs een waterloop.

Dinkelveld : naam van een perceel in het westen van Sint-Goriks-Oudenhove, in de buurt van de *Neerkouter*. De vorm *dinkel* is vermoedelijk een metanalytische vorm van *enkel*, zodat de naam oorspronkelijk *Enkelveld* luidde. In dat geval kunnen we denken aan een veld dat geïsoleerd ligt t.o.v. andere velden. Die naamgeving hoeft niet te verwonderen, aangezien de meeste velden immers in groep lagen, komend uit de verkaveling van een heidecomplex (L. Van Durme in schriftelijke mededeling).

Dolaagbroek : een stuk broekland dat vermoedelijk deel uitmaakte van de *Dolaag*. Tenzij het eerste deel van de samenstelling betrekking heeft op de bodemgesteldheid zelf van dit stuk broekland en *Dolaagbroek* dus niet noodzakelijk in de omgeving van de *Dolaag* gesitueerd moet worden (vgl. *Dolaag* voor de betekenis van de voorbepaling).

Dolaagmeers : een meers die, net zoals *Dolaagbroek*, vermoedelijk deel uitmaakte van de *Dolaag*. Tenzij ook hier *dolaag* verwijst naar de bodemgesteldheid zelf (vgl. *Dolaag* voor de betekenis van het eerste deel).

Dweersveld : het *Dweersveld* lag in de noordoostelijke uithoek van Sint-Goriks-Oudenhove en strekte zich verder uit over Strijpen (zie Van Durme 1999 : 187). Het eerste lid *dweers* is een dialectische variant van het woord *dwars* en duidt erop dat dit perceel dwars lag t.o.v. andere percelen.

Gescheidhaag : *gescheid*, ouder en dialectisch *gescheed*, is afgeleid uit de stam van het werkwoord *gescheden* en wordt in de Vlaamse dialecten nog steeds gebruikt voor een scheiding of grens, bv. tussen landerijen of eigendommen (WVD I, 1 : 186). Ons toponiem *Gescheidhaag* verwijst dus oorspronkelijk naar zo'n scheidingshaag, maar blijktens het excerpt uit 1457 was de naam op dat moment al overgegaan op een stuk broekland. Niet te lokaliseren.

Gewad : het Middelnederlandse *gewad* is met het prefix *ge-* afgeleid van ofwel de stam van het werkwoord *waden* 'door (ondiep) water lopen', ofwel van het substantief *wad*, dat al in het Middelnederlands voorkwam als afleiding van datzelfde werkwoord. Een

wad of *gewad* is een plaats waar men een waterloop kan oversteken (MNW i.v. Gewat en i.v. Wat). Niet te lokaliseren.

Groeilandveld : een stuk land naast het *Groeiland*.

Groene Paal : uit het citaat *op molencout[re] an den groen[en] pael* (1388) valt niet uit te maken of we hier met een soortnaamuitdrukking, dan wel met een eigennaam te maken hebben. Indien *Groene Paal* een toponiem is, dan verwijst het naar een perceel op de *Molenkouter*, genoemd naar een groene grenspaal in de buurt.

Grotebruulmeers : een meers nabij de *Grote Bruul*.

Guchtermeers : een meers, genoemd naar zijn ligging op of in de buurt van de wijk *Guchte*.

Guchterveld : een stuk land op de wijk *Guchte*.

Heldergembroek : een stuk broekland op de wijk *Heldergem*.

Hofkouter : dit akkerlandcomplex in de buurt van de *Eskouter* werd vermoedelijk genoemd naar zijn ligging in de omgeving van een hof of erf. Tenzij het eerste deel verwijst naar de bezitter van deze *kouter*, namelijk een of ander hof, en dit toponiem dus niet noodzakelijk in de buurt van een hof moet worden gesitueerd.

Hofland : een perceel akkerland, gelegen tussen de *Grote Bruul* en het *Rot*. Net als bij het toponiem *Hofkouter* werd dit perceel vermoedelijk genoemd naar de aanwezigheid van een hof in de onmiddellijke omgeving. Als we kijken naar de ligging van dit perceel, kunnen zowel *sBaerts Stede* als *sMarteleeren Hofstede* hiervoor in aanmerking komen.

Houtrappenveld : het *Houtrappenveld* ligt ten noorden van het *Steenland* en werd genoemd naar de ligging in de buurt van de plaats *Ter Houtrappen*. Vandaag bestaat nog steeds het Houtroepersveld (op de Popp-kaart : Hetraepersveld, met dialectische uitspraak van het woord *hout*), een volksetymologische aanpassing van het in ons glossarium geattesteerde *Houtrappenveld*.

Hurkerbos : dit bos ten oosten van *Berg 2* dankt zijn naam aan de ligging nabij de plaats *Hurker* (zie aldaar voor een mogelijke betekenis).

Kammeland : een perceel akkerland ten westen van de dorpskern, naast de *Molenberg*. De naam duidt op de nabijheid van een brouwerij, in het Middelnederlands *kamme* genoemd, een woord ontleend aan Oudfrans *cambe* (WNT i.v. Kam II). Tenzij dit stuk land aan een brouwerij toebehoorde en diende voor de teelt van gerst, hop of andere brouwerijgewassen. In dat geval is het perceel genoemd naar de bezitter of de gebruiker. Deze brouwerij behoorde bij de hofstede van het kasteel (Watté 1990 : 50). Op dit *Kammeland* werden de gewassen geteeld die men dan later gebruikte in de brouwerij.

Kareelweide : een weide op de *Neerkouter*, naast *Braembosch Stede*. Het woord *kareel* is afgeleid van het Franse *carel*, *quarel*, dat zelf van het Latijnse *quadrum* 'vierkante steen' komt (MNW i.v. Careel). Bij Mattheeuws-Devos (1997 : 111) lezen we dat de *kareel* of kareelsteen een soort tichelsteen was, «die uit magere, geelbruine klei in een *kareeloven* werd gebakken». Ons toponiem *Kareelweide* werd dus genoemd naar de ligging nabij een kareel- of steenoven.

Keibroek : een stuk broekland naast de *Kei*.

Kersere : niet te lokaliseren. Bij Teirlinck (1908-1922, II : 122) vinden we o.a. *keerzere* 'kerseboom' terug. Ook Van Durme (1988 : 348-349) verklaart het Velzeekse toponiem *Kerserke* als diminutief van een aloud Zuid-Oost-Vlaams woord *kerser*, met dezelfde betekenis. We vermoeden daarom dat ons toponiem *Kersere* betrekking heeft op een stuk land dat genoemd werd naar een kersenboom in de buurt.

Konduit : het in het glossarium geattesteerde *codduut* is vermoedelijk een corrupte spelling voor het Middelnederlandse *conduut*, dat 'kanaal' of 'afvoerweg voor water' betekent en afgeleid is van het Franse *conduit* (MNW i.v. Conduut). Het niet te lokaliseren toponiem *Konduit* heeft dus waarschijnlijk betrekking op een stuk land dat genoemd werd naar de ligging in de buurt van zo'n afvoerpijp voor water.

Kouterbos : naam van een bos dat genoemd werd naar zijn ligging in de buurt van een *kouter*, vermoedelijk de *sPapenkouter*.

Langebaanmeers : deze *meers* bevond zich net onder de *Lange Baan*.

Loge : naam van een stuk land ten oosten van de *Neerkouter*, in de buurt van de *Traveinsbeek*. In het glossarium vinden we zowel vormen met *loge* als met *love* terug. Bij Devos (1991b : 24) lezen we dat beide woorden teruggaan op Germaans *laubja*, met daarin de stam *laub*, d.i. 'loof, gebladerte'. Oorspronkelijk betekenen *loge* en *love* dan 'hut of dak uit bebladerde takken' (vgl. ook MNW i.v. Loodse). Later werd met *loge* of *love* o.a. verwezen naar een stal of schuilplaats voor mens of dier. Ons toponiem *Loge* duidt dan ook vermoedelijk een stuk land aan waarop een dergelijk schuilhok stond.

Middelste Hellendries : de middelste kavel van de voorheen onverkavelde *Hellendries*, genoemd naar de centrale ligging tussen de *Opperste Hellendries* en een hypothetische, want niet geattesteerde *Nederste* of *Onderste Hellendries*.

Molenkouter : een akkerlandcomplex nabij een daar gelegen windmolen. De *Molenkouter* ligt zuidwestelijk van de dorpskern op het hoogste punt van Sint-Goriks-Oudenhove, wat o.a. bevestigd wordt door de vermelding van *berg* in het excerpt *up de muelecautere ten beerghe* (1446). Deze *berg* werd ook wel de *Mollenberg* genoemd, omdat de windmolen waarvan sprake zich op de top van deze heuvel bevond.

Molenveldeken : een perceel akkerland dat zich in de onmiddellijke omgeving van de *Nedermolen* bevond, de watermolen op de wijk *Boenbeke*.

Neerhofveld : een stuk land in de buurt van een neerhof, de lager gelegen hoeve bij een kasteel. Het *Neerhofveld* lag dus waarschijnlijk in de buurt van de hofstede aan de dorpskern.

Paalveld : het Middelnederlandse *pael* duidt een grenspaal aan en bij uitbreiding ook de grens zelf (MNW i.v. Pael). Het eerste deel van dit toponiem verwijst dus naar de ligging, namelijk

nabij een grenspaal of een grens. Het *Paalveld* lag ten noorden van de *Hofkouter*, in het zuidwesten van de gemeente.

Paalveldeken : een perceel akkerland, vermoedelijk genoemd naar de ligging nabij een grenspaal of een grens. Tenzij dit perceel zijn naam kreeg door zijn ligging op of nabij het *Paalveld*. Misschien was het een jongere kavel van het *Paalveld*.

Paradijsmeers : de *Paradijsmeers* lag naast het *Everins Veld* en werd genoemd naar de ligging nabij het *Paradijs*.

Poeldries : deze *dries* werd genoemd naar zijn ligging in de buurt van de *Poel*.

Scheidhaag : het woord *scheidhaag* is in de tegenwoordige Vlaamse dialecten het meest verspreide woord voor een haag op de scheiding van twee eigendommen (WVD I, Afl. 1, 193). Ons toponiem *Scheidhaag* lag in de buurt van de *Ziggers Berg*. Misschien gaat het hier om een variant van *Gescheidhaag* en verwijzen beide toponiemen naar dezelfde topografische werkelijkheid. Daarover is echter geen uitsluitsel mogelijk zolang de ligging van *Gescheidhaag* onbekend blijft.

Sleibos : een bos op het complex *Sleie*. De enige attestatie die we hebben, is die van op de Caerte Figurative uit 1624, waarop we zien dat het *Sleibos* ten tijde van de attestatie nog steeds bos is.

Sleibroek : een stuk broekland, vermoedelijk gelegen op de *Sleie*. Tenzij het eerste deel van de samenstelling naar de bodemgesteldheid zelf verwijst, namelijk glibberig, en *Sleibroek* dus niet noodzakelijk in de omgeving van de *Sleie* gesitueerd moet worden. Maar gezien de ligging van het *Sleibos*, de *Sleimeers* en het *Sleiveld* lijkt dit laatste ons minder waarschijnlijk.

Sleimeers : een *meers* op of in de buurt van het complex *Sleie*, zoals blijkt uit onderstaand excerpt, ontleend aan Van Durme, die bij zijn verklaring voor het toponiem *Sleie* in Strijpen volgende opmerking maakt :

Niet te verwarren met de Sleie te Sint-Goriks, alwaar : jan dolage ... een dachwant lants ende een half gheleghen up *de slejde* an bors lochtiin ende vp een dachwant mersch gheleg-

hen ende gheheeten *sleydemersch*, 1357, Oorkondenboek van Velzeke (Van Durme 1999 : 164).

Sleiveld : dit *veld* lag eveneens op de *Sleie*, net boven het *Sleibos*.

Smiskouter : de *Smiskouter* ligt ten westen van de *Kromme Straat*, aan de grens met Strijpen. In onze bronnen vinden we de vorm *smesse*, het Middelnederlandse woord voor een smederij (MNW i.v. Smisse), dat trouwens nog steeds voorkomt in het huidige dialect. De *Smiskouter* is dus een akkerlandcomplex, genoemd naar een smederij in de buurt of die eigendom was van een smidse. Mogelijk gaat het om de woning die we attesteerden als *Smids Stede*, die zich vermoedelijk in de buurt van de *Smiskouter* bevond. Dat het eerste deel van de samenstelling zou verwijzen naar een voormalige bezitter of pachter met de naam (*de*) *Smid(s)*, lijkt ons onwaarschijnlijk, aangezien het benoemingsmotief voor bijna alle *kouter*-toponiemen in onze bronnen iets anders is dan de eigenaar, in tegenstelling tot de *broek*- of *veld*-toponiemen.

De 'Smiskouter'.

Strijdmeersveld : een veld in de onmiddellijke omgeving van de *Strijdmeers*.

Ter Blokstichel : een *stichel* is een opstapje om over een omheining te klimmen (WNT i.v. Stichel). Het eerste deel *blok*

duidt aan dat het om een houten en niet om een stenen constructie gaat (Van Durme 1999 : 43). Het niet te lokaliseren toponiem *Ter Blokstichel* heeft dus betrekking op een omheind perceel waartoe voetgangers zich langs een stichel toegang konden verschaffen of op een stuk land, al dan niet omheind, dat nabij zo'n stichel gelegen was.

Ter Elst : een niet nader te lokaliseren plaats in de buurt van de wijk *Dries 1*. *Ter Elst* betekent letterlijk 'aan of bij de *elst*', waarin *elst* een afleiding is van de boomnaam *els* met het collectiefsuffix *-t*. *Elst* betekent dan letterlijk : 'plaats waar veel elzen staan' en in de praktijk 'elzenbos'. Het toponiem *Ter Elst* heeft dus betrekking op een plaats op of nabij het territorium van een (voormalig) elzenbos. Uit onze enige attestatie blijkt echter dat de naam zeker al in 1624 overgegaan was op een *lochting*.

Traveinsmeers : een meers in de buurt van de wijk *Traveins* en de *Traveinsbeek*.

Tussenmeers : een meers, genoemd naar zijn ligging tussen twee of meer andere meersen. De *Tussenmeers* lag in de buurt van het *sMeys Broek*.

Verre Kouter : de *Verre Kouter* ligt in het westen van de gemeente, naast de *Molenkouter* en het *Winkelveld*. Waarschijnlijk werd deze *kouter* genoemd naar de ligging op het gehucht *Verren*, dat oorspronkelijk *Verhem* heette (vgl. par. 2.2.). De voorbepaling kan echter ook op een andere manier geïnterpreteerd worden. Het Middelnederlandse *verre* heeft o.a. de betekenis 'zich uitstrekkend over een grote afstand' (MNW i.v. Verre). Dit toponiem zou dus ook kunnen verwijzen naar een akkerlandcomplex met een relatief grote oppervlakte. Op de Caerte Figurative uit 1624 zien we inderdaad dat de *Verre Kouter* een tamelijk grote oppervlakte bestreek. Daarnaast kan *verre* ook 'veraf gelegen' betekenen (MNW i.v. Verre). Het toponiem kan dus ook betrekking hebben op een *kouter* die ver af ligt van een bepaald beschouwingspunt, zoals b.v. de dorpskern. Wanneer we naar de ligging van deze *kouter* kijken, zien we dat de *Verre Kouter* zich inderdaad tamelijk ver van het dorpsplein situeerde. Toch geven we de voorkeur aan de eerste verklaring.

Links van de veldwegel het 'Winkelveld', rechts de 'Verre Kouter'.

Vlienderken : een stuk land op de *Molenkouter*, genoemd naar een alleenstaande vlierboom. *Vliender* is namelijk de oude Vlaamse benaming voor de vlier (WVD III, Afl. 3 : p.166). Of het verkleinsuffix verwijst naar de kleinheid van de vlierstruik, dan wel naar die van het perceel, valt niet uit te maken.

Vondelken(s) : een *vondel* of *vonder* is volgens het WNT (i.v. Vondel) een overgang over een gracht of sloot, in de vorm van een losse plank of een los, smal, houten bruggetje, uitsluitend bestemd voor voetgangers. Het toponiem *Vondelken(s)*, te situeren naast de *Zure Meers*, verwijst dus naar één, respectievelijk verscheidene kleine percelen in de buurt van een *vondel*.

Vondelkensmeers : een meers in de omgeving van *Vondelken(s)*.

Voorste Veld : het eerste deel *voorste* kan twee betekenissen hebben. Ten eerste is het in de traditionele Vlaamse dialecten de overtreffende trap van het adjectief *ver* (Teirlinck 1922 : 270) en kan het dus, net zoals *verste*, betrekking hebben op de ligging van dit stuk land, namelijk het verst af gelegen van een bepaald

beschouwingpunt. Ten tweede kan *voorste* ook corresponderen met de betekenis van *voor* en moeten we *voorste* zien als een synoniem van *vorenste* 'het meest vooraan' (WNT i.v. Voorste). We kunnen het *Voorste Veld* niet lokaliseren.

Winkelveld : een stuk land in de buurt van de *Winkel*, tussen de *Molenkouter*, de *Verre Kouter* en het *(s)Roets Veld*.

Wullebroekmeers : een meers aan de *Paddenpoel*, genoemd naar de ligging nabij het toponiem *Wullebroek*, dat in de door ons onderzochte bronnen echter (toevallig) niet geattesteerd is. Watté, wiens toponiemen voornamelijk uit bronnen uit de 18e eeuw stammen, vermeldt de plaatsnaam *Wullebroek* wel (Watté 1990 : 52).

Voor het eerste deel in *wullebroek* kan worden gedacht aan een assimilatie van *wulge*, d.i. een Vlaamse variant van het woord *wilg*, met klinkerronding onder invloed van de *l* (vergelijk *bulk* uit *bilk*), wat leidt tot de verklaring 'broek beplant of omringd met wilgen'. Die uitleg is topografisch plausibel – de waterzieke broeklanden werden immers dikwijls met bomen, o.m. wilgen, beplant – en strookt bovendien met het excerpt *te paddepoele ande vulghe[n]* (1577). Het probleem is echter dat de boomnaam *wilge*, *wulge*, voor zover wij hebben kunnen nagaan in de historische woordenschat en in de toponymie, nooit onder de gedaante *wille* of *wulle* verschijnt. Daarom achten we het waarschijnlijker dat *wulle* een geassimileerde vorm is van *wulde*, de geronde variant van *wilde* en dat het broekland is genoemd naar zijn hoedanigheid als ongecultiveerd, dus woest of wild stuk grond. De medeklinkerverbinding aan het wordeinde zou dan op dezelfde manier zijn geëvolueerd als in de Antwerpse gemeentenaam *Willebroek* : 1190 *Wildebrouc*, 1204 *Willebroch* (Gysseling 1960 : 1077).

i) Naar de vroegere toestand of de wijze van ontginning

Rot : een stuk land tussen het *Hofland* en het *(s)Ridders Veldeken*. *Rot* is een stamafleiding met vocaalverkorting van het Middelnederlandse werkwoord *roden*, d.w.z. 'rooien, een stuk grond ontdoen van bomen en natuurlijke vegetatie om het ge-

schikt te maken voor bebouwing' (Devos 1992 : 31). Het hier bedoelde *Rot* is dus een perceel op ontboste grond.

j) *Naar de functie, de bestemming of het gewas dat erop staat*

Ganzendries : de *Ganzendries* lag tussen de huidige Verrendries (aan de *Verre Kouter*) en de korenwatermolen aan de *Zwalm* op de wijk *Boenbeke*. Het eerste deel van de samenstelling duidt op de aanwezigheid van ganzen. In tegenstelling tot het gehucht *Dries 1*, waar *dries* vermoedelijk de betekenis 'gehuchtplein' heeft, heeft het grondwoord hier waarschijnlijk betrekking op een stuk gemeenschappelijk grasland, waarop de bevolking haar ganzen hoedde of waar geregeld wilde ganzen neerstreken, die mogelijk gevangen werden.

Gemene Meers : een meers die genoemd werd naar zijn functie, hij diende namelijk als gemeenschappelijk hooi- en graasland voor de omwonenden (MNW i.v. Gemene). Niet te lokaliseren.

Hoplochting : het grondwoord *lochting* heeft hier geen betrekking op een moestuin, maar verwijst naar een akker waarop hop werd gekweekt, om later te gebruiken bij het brouwen van bier (vgl. par. 2.5.2). Ook bij Lindemans (1952, ? : 156) lezen we dat *hoplochting* een andere benaming was voor een hoppeveld : «De hop [...] werd gekweekt buiten de gevestigde vruchtopvolgingen. Daarop wijst trouwens de benaming van het hopveld : *hoplochting* in Brabant en het Land van Aalst». Niet te lokaliseren.

Ingeland : naam van een perceel met onbekende ligging. Gyseling verklaart het Gentse toponiem *Ingeland* als een samenstelling van *inge* en *land*, waarin het eerste deel op het Germaanse *angi*- 'weide' terug zou gaan (Gyseling 1954b : 51).

Loofbucht : een stuk land in de buurt van het *Wegerveld*. Het grondwoord *bucht*, de palatale variant van *bocht*, is in de betekenis 'omheinde ruimte voor vee' volgens het EWN (i.v. Bocht 1) verwant met *bocht* 'kromming', «waarbij gedacht moet worden aan de kromming van de omheining». Uit de toponymie blijkt echter dat *bocht/bucht* in de Vlaamse dialecten niet enkel

toegepast werd op omheind weiland, maar ook op omheinde bouwlandpercelen. Daarop wijzen toponymische samenstellingen met een gewasnaam als eerste deel, zoals b.v. *Rapenbucht* en ons toponiem *Loofbucht*. Het woord *loof* in de voorbepaling verwijst naar de bladeren van de raapplant, «vanouds gewaardeerd als groenvoer voor het vee» (Mattheeuws-Devos 1997 : 114). Bij Teirlinck (i.v. Loof) lezen we dat *loof* in Zuid-Oost-Vlaanderen ook de collectieve betekenis 'rapen zelf' heeft. Het toponiem verwijst dus naar een omheind perceel waarop rapen werden geteeld.

Paardenmeers : een niet te lokaliseren meers of weide, bestemd voor paarden.

Raammeers : deze *meers* kunnen we niet lokaliseren. De spelling *ramersch* (1388) is vermoedelijk een alternatieve schrijfwijze van *raammeers*, want *rameers* en *raammeers* worden op dezelfde manier uitgesproken. Het Middelnederlandse *raam*, dat we ook terugvinden in het Gentse toponiem *Ramen* (Gysseling 1954b : 69), herinnert hier vermoedelijk aan de lakenindustrie. Onder *raam* verstond men «het raam of houten gestel waarop de nieuw gevolve lakens worden gehangen en gespannen om te drogen, spanraam, droograam, lakenraam» (MNW i.v. Raem). Vermoedelijk verwijst ons toponiem naar een meers waar zulke *ramen* op stonden, zoals volgens het WNT en het MNW geldt voor *raamveld* (MNW i.v. Raemvelt; WNT i.v. Raam).

Roter : een stuk land ten oosten van de wijk *Guchte* en ten noorden van de huidige straat Roter, die haar naam dankt aan haar ligging in de buurt van dit toponiem. *Roter* is afgeleid van het werkwoord *roten*, d.i. «de stengels [van het vlas] aan de werking van water blootstellen, ten einde de bastvezels van het hout los te maken» (WNT i.v. Roten). Dat kon men doen door de vlasbundels in een waterloop of in een speciaal daartoe gegraven rootput te laten weken, maar ook door het vlas uit te spreiden op een veld of een weide en het bloot te stellen aan de werking van weer en wind. De *Roter* duidt dus op een plaats waar men vroeger volgens deze techniek, die *veldrotten* heette, het vlas rootte.

Schaaplochting : de meeste *lochting*-toponiemen in ons glosarium hebben een familienaam (met genitiefuitgang) in de voorbepaling. De achternaam *Schaap* bestaat, maar wegens het ontbreken van een genitiefaanuiding hebben we hier vermoedelijk te maken met de diernaam zelf. Waarschijnlijk heeft ons, overigens niet te lokaliseren, toponiem betrekking op een omheind perceeltje, waarop schapen graasden.

Vroonte : een stuk land in de buurt van de *Zwalm* en het *sMeys Broek*. *Vroonte* is afgeleid van *vroon* en betekent 'gemeenschappelijke (weide)grond' (WNT i.v. *Vroonte*). Het woord *vroon* is eigenlijk de genitief meervoud van het Germaanse **frawan*- 'heer' (Gysseling 1950 : 222) en betekent dus oorspronkelijk 'des heren, van de heer'. Later kreeg het ook de betekenis 'openbaar, algemeen, van de gemeenschap' (MNW i.v. *Vroonte*).

k) Naar het juridisch statuut

Helftwinning : niet te lokaliseren stuk land, genoemd naar de soort rente die ervoor betaald moest worden. *Helftwinning* is de naam voor een pacht «ten bedrage van de helft der vruchten» (MNW i.v. *Halfwinninge*).

l) Naar een anekdote

Strijmeers : deze *meers* bevond zich in de buurt van de *Es-kouter*, aan de grens met Sint-Maria-Oudenhove. Het eerste lid *strijd-* komt, net zoals andere 'twist'-woorden als *krakeel-*, *kijf-* en *kalange-* (Mattheeuws-Devos 1997 : 134), vaak voor in de toponymie voor onroerend goed waarover ooit ruzie is gemaakt, bijvoorbeeld tussen erfgenamen. De huidige Strijmeersbeek, welke naam in de door ons onderzochte bronnen echter niet geteesterd is, werd genoemd naar haar verloop in de buurt van de *Strijmeers*, daar de grens vormend met Sint-Maria-Oudenhove.

Vredebos : het *Vredebos* kunnen we niet lokaliseren. Van Durme (1999 : 184) vermeldt ook een *Vredebos* op het grondgebied van Strijpen, maar omdat ook daarvan de ligging onbekend is, kunnen we niet uitmaken of het hier om een grenstoponiem

gaat. Als verklaring voor dit toponiem geeft Van Durme: «na een betwisting plechtig aan een eigenaar toegekend».

m) *Andere benoemingsmotieven*

Kraaiennest: een landerij in de buurt van het *sMeys Broek* en de wijk *Boenbeke* aan de *Zwalm*, in het zuidwesten van de gemeente. Het toponiem is vandaag nog bewaard als straatnaam. Het land werd wellicht zo genoemd omdat er geregeld kraaien neerstreken.

Piewittenbroek: niet te lokaliseren stuk broekland, genoemd naar de *piewitten* of kiviëten die er huisden. De benaming *piewit* is net zoals *kievit* een klanknabootsend woord naar het geluid van de vogel. Het woord is tot op vandaag gebruikelijk in de Vlaamse dialecten (WVD III, Afl. 1 : 205).

Snijlochting: dit perceel lag naast de *Roter*. Van Durme verklaart het toponiem, dat ook geattesteerd is in Velzeke, Munkzwalm en Lebbecke, als een samenstelling van *lochting* 'omheind perceel' met de stam van het werkwoord *snijden* in de specifieke betekenis 'met de sikkels afsnijden van nog groene graan- en gewassen, in plaats van ze te maaien met de zeis'. Vroeger was het gebruikelijk om in de maand mei een zekere hoeveelheid graan, voornamelijk rogge, af te snijden als groenvoer voor het vee. Vandaar ook samenstellingen als *snijgraan*, *snijkoren* en *snijrogge* (Teirlinck 1908-1922 i.v. Snijden). Volgens Van Durme zullen de grote hoeven zulke «snijgewassen» geteeld hebben op een apart daartoe bestemd perceel dicht bij het erf (Van Durme 1981 : 236-237). Ons toponiem *Snijlochting* heeft dus vermoedelijk betrekking op zo'n perceel.

n) *Benoemingsmotief onzeker*

Bemrot / Benrot: niet te lokaliseren. Vgl. *Rot* voor de betekenis van het grondwoord. De oorspronkelijke vorm van het eerste lid is onzeker: *bem* of *ben*? In beide gevallen kan er een familienaam achter schuilen, resp. (*De*) *Ben*, ontleend aan het woord *ben* 'uit tenen gevlochten korf' (WNT i.v. Ben) en vandaar een beroepsbijnaam voor de mandenmaker (Debrabandere 1993 i.v.

Ben), en een afleiding van de familienaam *van den Bem(d)*. Naast naamgeving naar een persoon dient zich nog een andere verklaring aan, nl. dat *Bemrot/Benrot* een vervorming is van wat voorheen *beemdrot* was. *Beemd* betekent 'weiland of een alluviaal land aan een waterloop' (WNT i.v. *Beemd*) en is dus synoniem met *meers*. Beide woorden verschillen wel qua geografische verspreiding: *meers* is Vlaams, *beemd* komt algemeen voor in Brabant en Limburg, maar kent ook enkele zeldzame toponymische attestaties in Zuid-Oost-Vlaanderen (Lindemans 1945: 219-237 en 318 kaart). Dat is onder meer het geval in Sint Goriks-Oudenhove, waar in 1350 een plaatsnaam *Beemt* wordt vermeld (De Potter & Broeckaert 1981: 187). Ons *bem[d]rot* zou dus een stuk grasland geweest kunnen zijn op een gerooide plek, ofwel zo'n *rode* nabij een *beemd*.

Berenrot: dit stuk land bevond zich op de *Sleie*, in het zuidoosten van de gemeente. Vgl. **Rot** voor de betekenis van het grondwoord. Voor het eerste deel zijn twee verklaringen mogelijk. Ten eerste kan het teruggaan op de naam van een eigenaar of gebruiker. Te denken valt aan een geassimileerde vorm van de familienaam *Berens*, zoals bij het toponiem *Beerents Veld* of aan de zwakke genitiefvorm van (*De*) *Beer*; beide achternamen zijn vandaag in ieder geval ruim verspreid in de streek van Zottegem en Sint-Goriks. Ten tweede kan het gaan om het nog bekende *beer*, dat we vandaag kennen als 'vloei-bare mest' of 'drek', maar dat vroeger ook 'modder' of 'slijk' betekende (MNW i.v. *Bere*). Hetzelfde element schuilt volgens Van Durme (1993: 19) in het eerste lid van de bekende heuvelnaam *Berendries* in het naburige Michelbeke. Het toponiem zou dan verwijzen naar de slijkerige bodem van dit ontboste stuk land, iets wat topografisch plausibel is gezien de ligging van dit toponiem (vgl. *Sleie*).

Berghaag/Berkhaag: in het glossarium zien we dat dit toponiem in twee verschillende schrijfwijzen geattesteerd is. Vermoedelijk gaat het in beide gevallen om dezelfde landschappelijke werkelijkheid, volgens Watté (1990: 52) te situeren op de *Molenkouter*, maar met slechts twee attestaties is het onmogelijk te zeggen welk woord er in de voorbepaling zit: *berg* of *berk*. Beide zijn theoretisch mogelijk. Het grondwoord *haag* beteken-

de in het Middelnederlands 'haag, omheining' of ook nog 'bos' (MNW i.v. Hage).

Indien het eerste deel van de samenstelling *berk* is, refereert dit toponiem aan een bos met berken of een berkenhaag en is het benoemingsmotief dus de begroeiing. Zit in de voorbepaling *berg*, dan is het naamgevingsmotief de ligging en kan deze plaatsnaam betrekking hebben op een haag of bos in de buurt van de heuvel *Berg 1*.

Berrentrot : naam van een *rot* of *rode* (vgl. *Rot*) in de buurt van het *Gheraerts/Gheerts Veld*, in het westen van de gemeente.

Voor de interpretatie van de voorbepaling *berrent* achten we twee mogelijkheden plausibel. Ten eerste kan de vorm *berrent* van de stam van het Middelnederlandse werkwoord *bernen* of *berren* 'branden' (MNW i.v. Bernen) komen, met het oude collectiefsuffix *-t* (vgl. *Stokt*). In dat geval werd dit *rot* genoemd naar de manier waarop dit stuk grond werd geroid, namelijk door het afbranden van de wilde vegetatie die erop groeide. Het benoemingsmotief is dan de wijze van ontginning. Ten tweede is het ook mogelijk dat de vorm *berren* door assimilatie uit *berne* is ontstaan, dat zelf afgeleid is van het Germaanse **birnu-* 'beer, modder'. In dat geval benoemt het toponiem *Berrentrot* een stuk land dat geroid of ontbost werd, waardoor het een modderige bodem kreeg en is het benoemingsmotief de bodemgesteldheid.

Boenveld : naam van een niet te lokaliseren stuk land, mogelijk samengesteld met de oude benaming *boen* voor 'riet' (vgl. de wijknaam *Boenbeke*). In dat geval kan de naam verwijzen naar het riet dat geregeld op het veld opschoot, maar eveneens denkbaar is dat dit veld het eerste deel van zijn naam ontleende aan de *Boenbeek*, waaraan het misschien gelegen was. In dat geval is het benoemingsmotief niet de begroeiing, maar de ligging. Het is echter ook mogelijk dat *boen* hier een archaïsche spellingvorm is voor *boon*, met een *e* als lengteteken bij de *o*, een schrijfwijze die in deze streek wel vaker voorkwam. In dat geval heeft *boen* hier de betekenis 'boon', de bekende peulvrucht, en werd het perceel genoemd naar het gewas dat erop geteeld werd.

Braamborreweide : een stuk graasland op de *Eskouter*. Het eerste deel van de driedelige samenstelling duidt op de aanwezigheid van bramen, maar het is niet meteen duidelijk of het als bepaling bij *borre* of bij *borreweide* moet worden opgevat. Indien in de voorbepaling *braamborre* zit, dan werd deze *weide* genoemd naar de ligging in de buurt van een *braamborre* of bron die gekenmerkt werd door de aanwezigheid van bramen. Zit in de voorbepaling het simplexe *braam*, dan werd deze *borreweide* (weide in de buurt van een bron) zo genoemd, omdat er bramen rond stonden. In dat geval is het benoemingsmotief de begroeiing errond.

Doornken : het diminutiefsuffix laat ons vermoeden dat dit stuk land, te situeren op de *Smiskouter*, genoemd werd naar een afzonderlijke doornstruik, die daar een richtpunt in het landschap vormde. Tenzij *Doornken* verwijst naar een klein perceeltje op een plaats die *Doorn* heette naar een doornstruik of een doornbosje.

Eierbos : naam van een bos op de *Neerkouter*. Voor het eerste deel komen drie verklaringen in aanmerking. Ten eerste kan het afgeleid zijn van de familienaam *Eijer*, die teruggaat op een Germaanse voornaam met de elementen *agi-harja* ('zwaard' – 'leger') (Debrabandere 1993 i.v. Eier). In de tweede plaats kan het bos genoemd zijn naar de rente die erop rustte, die dan een eierrente zou zijn geweest, d.w.z. een belasting bestaande uit een bepaald aantal eieren die door de gebruiker aan de rentehouder geleverd moesten worden (L. Van Durme in mondelinge mededeling). Ten slotte zou *eier*, zoals Lindemans (1930 : 58) suggereert, ook een volksetymologische aanpassing van *egger* kunnen zijn en duidt het toponiem een stuk land aan met een *egger*, d.i. een uitspringende hoek (Lindemans 1930 :58).

Eierbroek : een stuk broekland naast het *Eierbos*.

Eikenmeers : de *Eikenmeers* lag aan de *Grote Bruul*, ten noorden van het *Hofland* en *Dries 2*. Deze *meers* kan genoemd zijn naar de begroeiing errond, namelijk eiken, ofwel naar zijn ligging nabij een markante eik of een groepje eikenbomen. Ofwel

lag deze *meers* op de plaats *Ter Eken* (zie par. 2.2.), maar we kennen de precieze ligging van die plaats niet.

Gastemeers : in de voorbepaling van dit niet gelokaliseerde toponiem schuilt misschien het woord *gast*, een gewestelijke variant van *geest* met de betekenis 'onvruchtbare, dorre grond' (WNT i.v. Geest). In die betekenis werden *gast* en *geest* vooral toegepast op hoge zandgrond. Bij Lindemans lezen we het volgende :

Men kan *gast* beschouwen als een bijvorm van *geest* [...]. Men vindt immers de twee vormen op verscheidene plaatsen van 't Vlaamsche land. [...] Denkelijk heeft *gast*, *geest*, de veel ruimere betekenis van 'onbebouwde, woeste grond', hetzelfde als rom. *gaste*, zeer verspreid o.a. in het aangrenzend waalsch gebied, *gastine*, *wastine* (ook zeer gewoon in het mnl.), afleidingen van lat. *vastare* (Lindemans 1936 : 20).

Voor het toponiem *Gastweide* te Opwijk stelt hij volgende interpretatie voor : «Weide die een *gast* is (hooger gelegen grond)» (Lindemans 1930 : 61).

Bovenstaande verklaringen zijn echter moeilijk in verband te brengen met een *meers*-toponiem, aangezien het woord *meers* op vochtig, meestal laaggelegen grasland duidt. Daarom valt niet uit sluiten dat de bepaling in ons toponiem *Gastemeers* op de familienaam (*de*) *Gast* teruggaat.

Hurker : de *Hurker* lag ten oosten van *Berg 2*. Uit de attestaties blijkt dat het hier een stuk broekland betreft, maar naar het benoemingsmotief hebben we het raden. Het zou eventueel een volksetymologische aanpassing van de familienaam *van den Hur(c)k* kunnen zijn (Debrabandere 1993 i.v. Horick), maar die naam komt nu in ieder geval niet meer voor in de streek. Verder kent het westelijke Vlaams het werkwoord *hurken* voor 'luisteren' (De Bo 1892 i.v. Hurk). Dit stuk broekland zou dus ook genoemd kunnen zijn naar zijn eigenaar of pachter, die de *hurker* werd genoemd, omdat hij een luistervink was.

Papele : naam van een stuk land op de *Smiskouter*. In verband met de interpretatie van de naam tasten we in het duister.

Vanwege de enige attestatie *papeele* (1490), met lange vocaal in de tweede lettergreep, waarop ook het woordaccent rust, kunnen we ons *Papele* niet verklaren als een variant van het Middelnederlandse *pappel* 'populier' (MNW i.v. Pappel). Het valt niet uit te sluiten dat in ons toponiem een persoonsnaam schuilt. Hoewel Debrabandere geen dergelijke familienaam vermeldt, vonden we op de legger van de Popp-kaart toch een zekere *Nathalia-Maria Papelen de Polvoorde* terug.

Paradijs : het *Paradijs* lag ten westen van de *Smiskouter*, in de buurt van het *Everins Veld* en de *Keynaert*. Het Middelnederlandse *paradijs* heeft verschillende betekenissen. Ter verklaring van ons toponiem lijkt ons de betekenis 'lusthof, boomgaard' (MNW i.v. Paradijs) de voorkeur te verdienen. *Paradijs* kan dan verwijzen naar een boomgaard bij een hofstede of (bij collectief gebruik) nabij een gehucht (Van Durme 1991 : 542).

Van Durme houdt voor *paradijs* ook rekening met de betekenis 'voorhof of voorplein van een kerk' (MNW i.v. Paradijs). Die betekenis lijkt hier niet van toepassing, aangezien ons toponiem *Paradijs* helemaal niet in de buurt van een kerk of een kapel lag.

Het toponiem *Paradijs* zou natuurlijk ook kunnen verwijzen naar een stuk grond dat aan een herberg met de naam *Paradijs* toebehoorde, maar in de door ons gebruikte archiefbronnen vonden we zo een herbergnaam niet geattesteerd. Een laatste mogelijkheid is dat het woord *paradijs* verwijst naar de bodemgesteldheid, namelijk een stuk grond van goede kwaliteit (Mattheeuws-Devos 1997 : 53).

Paradijsbroek : dit stuk broekland kan genoemd zijn naar de ligging nabij het *Paradijs* (vgl. *Paradijs* voor de betekenis), maar in tegenstelling tot het toponiem *Paradijsmeers* kennen we de precieze ligging van het *Paradijsbroek* niet, zodat ook de bodemgesteldheid als benoemingsmotief mogelijk is.

Roomveld : het *Roomveld* lag naast de *Stokt*, in de buurt van de *Sleie*. Het eerste deel *room* kan naar verschillende zaken verwijzen. Volgens Luyssaert is de Roomkouter in Outrijve genoemd naar een vroegere eigenaar of gebruiker met de voor- of de familienaam *Rome* of *Rom* (Luyssaert 1968 : 102), een korte vorm van

Romboud (Debrabandere 1993 i.v. Rome), zelf een patroniem uit de Germaanse voornaam *hrôm-balda* ('roem' – 'stoutmoedig') (Debrabandere 1993 i.v. Rombout). Daarnaast kan de familienaam ook afgeleid zijn van het Middelnederlandse *rome* 'room' (MNW i.v. Rome) en was het oorspronkelijk een beroepsbijnaam voor de zuivelhandelaar (Debrabandere 1993 i.v. Rome).

Het toponymische bestanddeel zou eventueel ook kunnen verwijzen naar overblijfselen van de Romeinse occupatie van onze streek in de eerste eeuwen van onze jaartelling. In het naburige Velzeke zijn talrijke archeologische sporen teruggevonden die erop wijzen dat er zich daar een Romeinse nederzetting bevond. Zo liep er een belangrijke heirbaan door Velzeke. Een andere heirbaan, die van Bavay naar Gent, liep volgens Watté door Sint-Goriks-Oudenhove en Strijpen. Vanaf de zuidwestelijke hoek van Sint-Goriks-Oudenhove, nabij het gehucht *Dries 1* en aan de grenzen met Michelbeke en Sint-Maria-Oudenhove, zou die baan noordwaarts de vallei van de *Zwalm* hebben gevolgd (Watté 1990 : 10). Op het grondgebied van Strijpen vinden we trouwens de toponiemen *Korte Heerweg* en *Groene Heerweg* terug, die naar de oorspronkelijke heirbaan door Strijpen zouden kunnen verwijzen. Toch lijkt het ons een beetje vergezocht dat de door ons toponiem benoemde werkelijkheid gekenmerkt werd door Romeinse overblijfselen. Veeleer is misschien te denken aan een plaatsnaam *Rome*, waarbij Rome, als hoofdstad van Italië, als een vernoemingsnaam opgevat moet worden (Van Durme 1996 : 420). Het *Roomveld* zou dan genoemd kunnen zijn naar de ligging nabij die plaats. Het probleem hier is evenwel dat we een dergelijke plaatsnaam met *Rome* als zelfstandig element niet in de door ons onderzochte bronnen geattesteerd gevonden hebben.

Selveld : het *Selveld* kunnen we niet lokaliseren. De voorbepaling is niet meteen duidelijk. Aan het Middelnederlandse *sel* 'zout' valt waarschijnlijk niet te denken, omdat zulke *sel*-toponiemen vooral in veengebieden voorkomen, wat niet geldt voor Sint-Goriks-Oudenhove. Aangezien in onze streek veel *veld*-toponiemen een persoonsnaam als bepalend bestanddeel hebben, zit in het eerste deel misschien de familienaam *Sel*, een variant van *Celis* (Debrabandere 1993 i.v. Celis). Een andere mogelijk-

heid is dat *sel* als *seel* gelezen moet worden, zoals ook het MNW (i.v. Sel) aangeeft. Het woord *seel*, tegenwoordig *zeel*, is tot op heden een courant Oost-Vlaams dialectwoord voor een (dik) touw. Mogelijk verwijst ons toponiem naar een stuk land waar hennep groeide, het gewas waaruit touwen vervaardigd werden.

Teerling : naam van een stuk land op de *Molenkouter*. Dit toponiem kan op verschillende manieren verklaard worden. *Teerling* betekent oorspronkelijk 'dobbelsesteen', maar werd ook overgedragen op kubus- of blokvormige zaken, waaronder percelen met een opvallend regelmatige, min of meer vierkante vorm (Van de Walle-Devos 2006 : 19), iets wat mogelijk ook gold voor onze *Teerling*. Ten tweede kan dit stuk land ook genoemd zijn naar iemand met de familienaam *Teerlynck*, oorspronkelijk de bijnaam voor de dobbelaar of de beroepsnaam voor de dobbelsesteenmaker (Debrabandere 1993 i.v. Teerlingh). Ten slotte kan de naam verwijzen naar een stuk land dat door iemand verkregen werd, nadat men erom gedobbeld had.

Trijp : uit de attestaties blijkt dat het hier een weide betreft, in de buurt van de *Nedermolen*. Het toponiem is niet afgeleid uit de familienaam *van Trijp*, die volgens Debrabandere juist teruggaat op de plaatsnaam *Trijp* in Sint-Goriks-Oudenhove (Debrabandere 1993 i.v. Tryp).

De naam blijft tot op heden onverklaard. *Trijp*, uitspraak *triep*, is een in de Zuid-Nederlandse dialecten ruim verspreid Frans leenwoord (uit Oudfrans *tripe* 'ingewand van dieren') voor 'ingewanden en andere minderwaardige of minderwaardig geachte delen van slachtvee, zoals maag, hart, lever en longen, op een bepaalde wijze gereedgemaakt voor consumptie' (WNT i.v. Trijp I). In Zuid-Oost-Vlaanderen wordt het doorgaans in het meervoud gebruikt en slaat het bepaaldelijk op darmen (Teirlinck 1908-1922 i.v. Trip). Het is echter hoogst onduidelijk waarom men een stuk land naar ingewanden of darmen zou hebben genoemd. Vanuit de gedachte dat 'trijpen' weinig meer zijn dan slachtafval en dus van geringe waarde, is het woord in sommige dialecten (maar niet in de Vlaamse) geëvolueerd tot een denigrerende benaming of zelfs een scheldnaam voor een valse, gierige, liederlijke of anderszins slechte vrouw (WNT i.v. Trijp I). Misschien heeft diezelfde on-

gunstige connotatie ertoe geleid dat men het woord ook is gaan toepassen op land van geringe kwaliteit. Van een dergelijke overdracht zijn echter noch in de historische woordenboeken noch in de toponymie aanwijzingen te vinden.

Daarnaast kent het Nederlands sinds de 16^e eeuw nog een tweede woord *trijp*, eveneens ontleend aan het Frans, maar verder van onbekende oorsprong, als benaming voor een soort geweven stof van linnen of katoen en wol van geitenhaar (WNT i.v. Trijp II). Hoe zulk weefsel het benoemingsmotief voor onze terreinnaam kan hebben geleverd, blijft zeer in het vage.

Wegerveld : dit *veld* bevond zich in de buurt van de **Smiskouter**, ten westen van de **Kromme Straat** en ten noordwesten van **Ten Wege**.

Het toponiem verschijnt in de 16^e-eeuwse Penningkohieren als *wegelveld*, maar de vroege attestatie van *wegerveld* (1388) laat er weinig twijfel over bestaan dat dit de etymologisch oorspronkelijke vorm is, en die met *-l* een jongere volksetymologische aanpassing daarvan. Zoals in tal van andere Zuid-Oost-Vlaamse *veld*-toponiemen zou ook hier achter het eerste deel een familienaam kunnen schuilen, nl. (*De*) *Weger*, in oorsprong een beroepsnaam van de waagmeester (Debrabandere 1993 i.v. Weger). Het is echter twijfelachtig of deze naam ooit inheems was in Zuid-Oost-Vlaanderen, de zeldzame dragers ervan wonen vandaag in Beveren-Waas en omgeving (www.familienaam.be).

Op grond van de ligging van het *Wegerveld* valt er een alternatieve, ons inziens plausibeler verklaring te overwegen, nl. dat het eerste deel van het toponiem afgeleid is met het adjectiefvormende suffix *-er* van de plaatsnaam **Ten Wege**, die in dezelfde omgeving gelokaliseerd wordt. Door de voortgeschreden deflectie werd het oorspronkelijke suffix in *weger-* wellicht niet meer als zodanig begrepen, en ging men het woord aanpassen aan het vertrouwdere *wegel*. Dat is het verkleinwoord van *weg*, gevormd met het diminutiefsuffix *-el*, en duidt een weggetje, paadje of voetpad aan (WNT i.v. Wegel).

Winkel : een perceel genoemd naar zijn ligging in een *winkel* of hoek, bv. van twee wegen of van een groter complex, of in een uithoek, ver verwijderd van het centrum. Dat laatste klopt in ie-

der geval met de ligging van de Winkel, nl. ten westen van de *Molenkouter* en ten zuiden van de *Verre Kouter*, dus op een aanzienlijke afstand van het dorp. Daarnaast valt niet uit te sluiten dat het land is genoemd is naar zijn hoekige vorm.

2.6. HEUVELS EN HOOGTEN

In de door ons geraadpleegde bronnen worden vijf hoogtenamen vermeld voor Sint-Goriks-Oudenhove, alle met het kernbestanddeel *berg*.

Het simplexe toponiem **Berg 1** duidt de kleine heuvel aan in de buurt van de *Molenkouter* en het *Kammeland* die ook *Molenberg* werd genoemd, naar de korenwindmolen die zich daar bevond (vgl. par. 2.4.3.).

Berg 2 verwijst naar een heuvel tussen het *Boyeveld* en het *Hurkerbos*, ten oosten van de huidige wijk Wolvenhoek.

De *Geldberg* lag op de *Neerkouter*, ten oosten van het *Broeksken*. De betekenis van de voorbepaling is niet meteen duidelijk. Het Middelnederlandse *gelt* betekent o.a. 'niet melkgevend, onvruchtbaar' (MNW i.v. *Gelt*). In die betekenis werd het woord echter voornamelijk gebruikt met betrekking tot vrouwelijke dieren (WNT i.v. *Gelt*). Toch vinden we in het MNW (i.v. *Gelde*) de vorm *gelt* ook terug als variant van *gelde*, d.i. 'onvruchtbaar, van dieren en land'. Volgens het MNW werd *gelt* dus ook toegepast op land. Lindemans verklaart het toponiem *Guldenbunder* te Asse overigens op dezelfde manier: «Het is dan ook meer waarschijnlijk dat we in *guld* een bijvorm moeten zien van mnl. *geld*, 'onvruchtbaar'» (Lindemans 1952 : 117). Ook Gysse-ling (1950 : 129) oppert deze interpretatie voor het Oudenburgse toponiem *Geldemadeken*. Ons toponiem *Geldberg* heeft dus vermoedelijk betrekking op een heuvel of helling die gekenmerkt werd door een onvruchtbare bodem.

De toponymische samenstelling **Ziggers Berg** slaat op een hoogte in het oosten van Sint-Goriks-Oudenhove, bij de huidige straat De Vlamme aan de grens met Erwetegem. Op grond van de attestatie *zeghelberch* (1436) verklaarde Van Durme het eerste deel als een variant van *sikkel* en interpreteerde hij de samen-

stelling als 'heuvel in de vorm van een sikkel' (Van Durme 1991 : 760). In het licht van de sindsdien opgedoken 14^e-eeuwse attestatie *zigghers berch* (1363) lijkt het echter aannemelijker dat in de voorbepaling een variant schuilt van de familienaam *Sege*(*s*) of *Zeger*. De vormen met *-l* zoals in *sigghels berch* (1388) zouden dan berusten op een volksetymologische aanpassing aan het gangbare dialectwoord voor de sikkel, namelijk *sichel* / *zichel*.

2.7. STROMEND EN STILSTAAND WATER

2.7.1. Kanalen en rivieren

Zwalm : het riviertje de *Zwalm* vormt de volledige westelijke grens van Sint-Goriks-Oudenhove en is op die manier de scheidingslijn tussen deze gemeente en de naburige gemeenten Michelbeke, Rozebeke en Roborst.

De 'Zwalm', ter hoogte van de 'Nedermolen'
op de wijk 'Boenbeke'.

Van Durme (1999 : 201) stelt dat er voor de verklaring van deze prehistorische waternaam verschillende Indo-europese wortels in

aanmerking komen. Ten eerste de wortel **swellan*- 'zwellen' (vgl. Hoogduits *schwall* 'stromend, kolkend water') die voor *Zwalm* de betekenis 'zwellend of kolkend water' oplevert. Vandaag is de *Zwalm* een uiterst kalm riviertje, dus allerminst een zwellende of kolkende stroom, maar dat kan vroeger anders zijn geweest, aldus Van Durme. «Wat was», zo vraagt hij zich af, «het 'natuurlijke' gedrag van de *Zwalm*, d.w.z. in de periode vóór de aanleg van de talrijke watermolens?» (Van Durme 1991 : 768). Een andere theorie leidt *Zwalm* af van de Indo-europese wortel **swel*- 'branden', bewaard in o.m. Middelnederduits *swalm* 'damp', in welk geval de oorspronkelijke betekenis 'het dampende water' zou zijn geweest (Gysseling 1978 : 4). In Limburg (Swalm) en Noord-Duitsland (Schwalm, Schwelm) treffen we overigens nog waterlopen met dezelfde naam aan (Watté 1990 : 56).

2.7.2. *Beken en sloten*

2.7.2.1. *Kernbestanddelen in beek- en slootnamen*

Beek komt van het Germaanse **baki* (Van Durme 1988 : 43) en is het gewone woord voor een smalle, natuurlijke waterloop.

Gracht is afgeleid van het werkwoord *graven* en benoemt kleinere gedolven afwateringsloten (Mattheeuws-Devos 1997 : 139).

2.7.2.2. *Enkele beek- en slootnamen*

Boudenbeek : beek die ontspringt op de *sPapenkouter* en verderloopt op de *Sleie*, waar ze uitmondt in de Erwetegemsebeek.

Aangezien kleinere beken wel eens naar een aangelande genoemd werden, kan achter het eerste deel de persoonsnaam *Bouden* schuilen, een vlijvorm van *Boudewijn*, die zelf gevormd is uit de Germaanse naamselementen *baltha* 'boud, stoutmoedig' en *wini* 'vriend' (Debrabandere 1993 i.v. Boudewijn, Boudin). De voornaam *Boudewijn* kwam in Sint-Goriks zeker al voor in de 12e eeuw : Schollaert en Van Buylen (1993 : 164) citeren een oorkonde uit 1188 waarin sprake is van een zekere *Baldwinus de Oudenhove*. Verder vermeldt Watté (1990 : 15) als heren van Sint-

Goriks-Oudenhove o.a. *Balduinus van Hodenhoven* en *Bauduinus de Oudenhove*.

Van Durme echter ziet in het eerste deel de verbogen vorm van het adjectief *boud* 'stoutmoedig, koen' en vandaar ook 'driest, wild' (Van Durme 1996 : 394). Die opvatting ligt in de lijn van Gysselings verklaring van het eerste deel in de Wase plaatsnaam *Boudelo* (Sinaai) als 'wild, slecht' (Gysseling 1960 : 171). De *Boudenbeek* moet oorspronkelijk dus een enigszins wilde beek geweest zijn.

Vanaf de 16^e eeuw verschijnt de *Boudenbeek* in de bronnen als *baenbeke* (1577), een evolutie die in het dialect van Sint-Goriks-Oudenhove volledig klankwettig is. Het eerste deel *bouden* evolueerde namelijk tot *bouwen* (*ter bouwenbeken*, 1436) d.m.v. *d*-syncope en de daaruitvolgende hiaatvullende *-w-*. De vorm *bouwenbeek* werd als *baaænbeke* uitgesproken, met als gevolg dat deze naam later opgevat werd als *Baanbeek*.

Groene Gracht : naam voor een sloot die langs de *Kromme Straat* vloeit. Het adjectief *groen* duidt vermoedelijk op het gras of onkruid, waarmee deze *gracht* begroeid was.

Holbeek : de beek, nu de Sint-Pauwelsbeek, vormt eigenlijk de grens tussen Strijpen en Erwetegem en loopt dus niet door Sint-Goriks-Oudenhove, maar ze mondt wel uit in de *Traveinsbeek* op het grondgebied van deze gemeente.

Het eerste deel *hol* komt van het Germaanse **hula-* en betekent 'hol, in een uitholling gelegen' (Gysseling 1960 : 503). Deze beek werd dus vermoedelijk zo genoemd, omdat ze een diepe bedding had uitgehoud.

Hondsgracht : een gracht in de buurt van het *Raakveld*, vermoedelijk genoemd naar een aangelande met de familienaam (*de*) *Hond*, zoals Van Durme (1999 : 88) ook als verklaring geeft voor de toponiemen *Hondsbroek*, *Hondsland* en *Hond(s)meers* op het grondgebied van Strijpen.

Meersgracht : een gracht ten oosten van de *Grote Bruul*, genoemd naar zijn ligging nabij een *meers* of omdat hij door een *meers* liep. Blijkens de kaart uit 1723 ging de naam later over op een belendende *meers* zelf.

Molenbeek : de *Molenbeek* is een andere naam voor het deel van de *Traveinsbeek* tussen de vroegere watermolen aan de voet van de *Ziggers Berg* en die op de huidige Molenhoek te Strijpen. Deze laatste watermolen is vandaag beter bekend als de 'Molen Van den Borre' (Lamarcq 1989 : 22).

Strijpenbeek : een andere naam voor de *Traveinsbeek*, die immers de grens vormt tussen de gemeenten Strijpen en Sint-Goriks-Oudenhove.

Traveinsbeek : de Erwetegembeek wordt vanaf de samen-vloeiing met de *Holbeek* tot de monding in de *Zwalm* de *Traveinsbeek* genoemd, vanwege haar verloop langs de wijk *Traveins*. Deze beek vormt de volledige oostelijke en noordelijke grens van Sint-Goriks-Oudenhove; het deel dat langs de grens met Strijpen liep, werd ook de *Strijpenbeek* genoemd.

2.7.3. Vijvers, poelen, putten en bronnen

Fontein : het Middelnederlandse *fontein*, uit Oudfrans *fontaine*, is synoniem met *born(e)* en betekent 'bron'. Op de kaart uit 1624 blijkt dat het hier wel degelijk om de eigen naam van een bron gaat in de buurt van de *Poeldries* en niet om een soortnaam of een stuk land dat naar de aanwezigheid van een *fontein* of bron werd genoemd. Deze bron bevindt zich achteraan de kleine parking langs *Ten Bosse*.

De waterpomp aan de bron 'Fontein'.

Paddenpoel : de *Paddenpoel* bevond zich ten oosten van de *Smiskouter* en de *Kromme Straat*, en ten noorden van de *Neerkouter*. Blijkens de kaart uit 1723 werd het omliggende land de *Paddepoelkouter* genoemd, maar dat toponiem is in de door ons onderzochte bronnen tot 1650 niet geattesteerd.

De 'Paddenpoel'.

Het grondwoord *poel* gaat op dezelfde wortel terug als het Latijnse *palus* 'moeras, poel' (Mattheeuws-Devos 1997 : 141) en is volgens Gysseling (1978 : 24) van voor-Germaanse (Belgische) oorsprong. Deze *poel* werd genoemd naar de opvallend veel padden die er huisden. Opmerkelijk is dat er zich op de plaats van de vroegere *Paddenpoel* nog steeds een vijver bevindt, waar tijdens de jaarlijkse paddentrek honderden padden naartoe trekken om er te paren. Jammer genoeg worden zij vandaag bij hun oversteek van de *Kromme Straat* en het *Traveins* maar al te vaak doodgereden.

Poel : blijkens de Caerte Figurative uit 1624 is *Poel* hier de eigenaam van een vijver in de buurt van de kerk. Het water van deze vijver was afkomstig van de bron *Fontein*.

Poelwater : een put of vijver aan de voet van de *Molenberg*, ten westen van de kerk.

Put : het woord *put* heeft in de gewone woordenschat en ook in de toponymie betrekking op uiteenlopende landschappelijke fenomenen :

natuurlijke en kunstmatige vijvers, gegraven of geboorde putten voor drinkwater voor mens en dier, kuilen en groeven waar zand, mergel, leem, turf enz. worden bovengehaald,... Bovendien kan elke inzinking in het landschap, al dan niet met water gevuld, *put* worden genoemd (Mattheeuws-Devos 1997 : 141).

Uit het citaat in ons glossarium valt weinig af te leiden over de werkelijkheid achter het toponiem *Put*, gelegen op de wijk **Dries I**. Vandaag staat daar een herberg met de naam Zavelput. Misschien is die genoemd naar dezelfde put waar ook ons toponiem naar verwijst. In dat geval zou de *put* een groeve zijn geweest waar zavel, d.i. een lemige zandsoort, opgegraven werd voor het bouwbedrijf. Die hypothese lijkt ons zeer plausibel, aangezien ons toponiem *Put* zich in de buurt van de **Zavel** bevond.

Varenput : naam van een plas of een laagte op het complex **Sleie**, die gekenmerkt werd door de aanwezigheid van varens.

2.7.4. Brug

Traveinsbrug : naam van een brug over de **Traveinsbeek**, in de buurt van de wijk **Traveins**.

2.8. NIET TE RUBRICEREN PLAATSNAMEN

Heddenbos, Heddendries : geen van beide toponiemen kunnen we lokaliseren. Het eerste deel is duister; andere toponiemen met dit bestanddeel zijn ons niet bekend. Wel attesteren Lindemans en Borgers in het Oost-Brabantse Geetbets een plaatsnaam *Heddelenberg*, waarbij ze aantekenen : «*heddele* is waarschijnlijk een metathetische vorm van Mnl. *helde*, *helle*, *helling*; dus : 'hellende berg' » (Lindemans-Borgers 1949 : 52). Misschien schuilt ook in onze vorm *hedden* dus een variant van *helde*, dat zelf van het Germaanse **halþjō*- 'afhelling' komt (Van Durme 1988 : 246). In die hypothese zou *Heddendries* hetzelfde betekenen als het toponiem **Hellendries**, nl. 'hellende dries',

wat de vraag aan de orde stelt of de twee toponiemen geen variante benamingen zijn voor één en dezelfde topografische werkelijkheid. Daarover is echter geen uitsluitsel mogelijk zolang de ligging van de *Heddendries* onbekend blijft.

Een andere mogelijkheid die niet uit te sluiten valt, is dat in *Heddenbos* en *Heddendries* de voorbepaling op een familienaam teruggaat. Debrabandere (1993 i.v. Hedde) vermeldt o.a. iemand met de persoonsnaam *Hedden* uit Kortrijk (1269), welke naam afgeleid is van *hathu* 'strijd' of *haidu* 'heide'.

Kasteelwilg : uit het citaat valt niet af te leiden of *Kasteelwilg* de eigennaam voor een wilg in de buurt van een kasteel is, of de naam van een perceel in de buurt van die wilg. De naam is niettemin belangrijk, omdat het de enige toponymische bewijsplaats is, die bevestigt dat er te Sint-Goriks-Oudenhove een kasteel stond. Schollaert en Van Buylen (1993 : 162) nemen in hun artikel een kaart uit 1596 op, waarop het kasteel duidelijk te zien is. Het bevond zich links van de kerk en was een «overhoekig complex met drie torentjes, omgeven door een wal». Die wal werd volgens Watté (1990 : 58) de *Snoeckgracht* genoemd. Bij Lamarcq (1989 : 27) lezen we dat het kasteel van Sint-Goriks-Oudenhove in 1453 door Gentenaars bezet werd. «Ze worden er verdreven door soldeniers van Filips de Goede die het kasteel tot op de grond afbreken».

De huidige hoeve van de familie Maes.
Hier bevond zich vroeger het kasteel.

Het kasteel wordt in de bronnen soms het **Goed van Ressegem** genoemd, omdat het vanaf de 15e tot het begin van de 18e eeuw in het bezit was van telgen van de familie *de Vilain*, die «de titel voerden van heer van Resseghem» (Watté 1990 : 94). Op de plaats van het vroegere kasteel staat nu de boerderij van de familie Maes.

Pollaens Stichel : in de voorbepaling schuilt dezelfde familienaam als in (*s*)**Pollaens Broek**, maar uit het enige citaat valt niet op te maken of we hier met een perceelsnaam te maken hebben. Mogelijk is het nog de soortnaam *stichel* (vgl. *Ter Blokstichel*) en slaat de uitdrukking op de *stichel* aan het goed van die persoon.

Potterij : het Middelnederlandse *potterie* betekent ‘pottenbakkerij’ (MNW i.v. Potterie). Aangezien het toponiem slechts één maal geattesteerd is, is het onmogelijk te zeggen of het om de pottenbakkerij zelf gaat, dan wel om een stuk land op die site. Niet te lokaliseren.

Sijvel : de door *Sijvel* benoemde werkelijkheid lag naast het **Hazaerts Broek**. Het toponiem, dat volgens De Potter en Broeckaert (1981 : 187) al in 1350 als *Sivele* is geattesteerd, is tot op vandaag duister : de historische noch de dialectwoordenboeken maken gewag van een woord *sijvel* of een variant ervan en De Potter en Broeckaert wagen zich niet aan een verklaring. Bij De Flou (XIV, 1933 : 521), die enkel inventariseert, maar geen namen verklaart, vinden we wel het toponiem *Sievel* (1506) terug, dat betrekking heeft op een landerij in het Noord-Franse Wimille.

Wijchbroek : dit stuk broekland kunnen we niet lokaliseren. Met slechts één attestatie is het onmogelijk om met zekerheid te zeggen wat de betekenis van de voorbepaling is. Misschien hebben we te maken met het Middelnederlandse *wijch* dat ‘strijd’ betekent (MNW i.v. Wijch). In dat geval zou dit *broek*-toponiem naar een strijd of twist tussen bijvoorbeeld erfgenamen genoemd kunnen zijn. Een andere mogelijkheid is dat het eerste deel op een persoonsnaam teruggaat. Debrabandere (1993 i.v. Wijk) vermeldt o.a. iemand met de familienaam *Wijch* te Brugge. Het eerste deel zou echter ook gewoon het woord *wijk* kunnen zijn, zodat ons to-

poniem naar een stuk broekland in de buurt van een woonkern verwijst. In dat geval is het benoemingsmotief de ligging.

Het Kruiswaterplein te Sint-Goriks-Oudenhove,
gephotografeerd vanuit een luchtballon.

3. Bibliografie

- BLOM, J.C.H. en LAMBERTS, E. (2004) : *Geschiedenis van de Nederlanden*. Baarn.
- DE BO, L. (1892) : *Westvlaamsch Idioticon*. Gent. 2 delen.
- DEBRABANDERE, F. (1993) : *Woordenboek van de familienamen in België en Noord-Frankrijk*. Brussel : Gemeentekrediet. 2 delen.
- DEBRABANDERE, F. (2007) : *Zeeuws etymologisch woordenboek. De herkomst van de Zeeuwse woorden*. Amsterdam.
- DEBRABANDERE, F., DEVOS, M., KEMPENEERS, P. e.a. (te verschijnen) : *Verklarend woordenboek van de Vlaamse gemeentenamen*. Verschijnt in de herfst van 2010.
- DE FLOU, K. (1914) : *Woordenboek der toponymie van Westelijk Vlaanderen, Vlaamsch Artesië, het Land van den Hoek, de graafschappen Guines en Boulogne, en een gedeelte van het graafschap Ponthieu*. Gent. 18 delen.
- DE POTTER, F. en BROECKAERT, J. (1981) : *Geschiedenis van de gemeenten behorende tot het huidige Zottegem*. Zottegem. (= JZCK 25).
- DEVOS, M. (1989-1990) : *Bouwlandtermen in de Vlaamse dialecten. Een onomasiologisch-semasiologisch onderzoek in diachroon perspectief*. Doctorale dissertatie Rijksuniversiteit Gent (gepubliceerd : zie Devos 1991a).
- DEVOS, M. (1991a) : *Bouwlandtermen in de Vlaamse dialecten. Spreidings- en betekenisgeschiedenis*. Werken van de Koninklijke Commissie voor Toponymie en Dialectologie, Vlaamse afdeling, nr. 16. Tongeren.
- DEVOS, M. (1991b) : *Meetjeslandse Plaatsnamen van vóór 1600. Deel II : Het Houtland – Band 1 : Aalter*. Bijgeezant door Achiel De Vos en Luc Stockman, verklaard door dr. Magda Devos. Uitgegeven door de Stichting Achiel De Vos. Maldegem.
- DEVOS, M. (1992) : *Meetjeslandse Toponiemen tot 1600. Deel II : Het Houtland – Band 2 : BELLEM*. Bijgeezant door Achiel De Vos en Luc Stockman en verklaard door dr. Magda Devos. Uitgegeven door de Stichting Achiel De Vos. Maldegem.
- DEVOS, M. (2000) : 'Microtoponiemen en agrarische geschiedenis.' In : *Naamkunde* 32, p. 69-87.
- DEVOS, M. (2002) : 'Betekenis en motivering van enkele diernamen in de toponymie.' In : *Naamkunde* 34, p. 205-224.
- DEVOS, M. (2006-2007a) : 'Historische typologie van plaatsnamen.' In : *Syllabus Nederlands 2006-2007*, UGent, p. 1-11.
- DEVOS, M. (2006-2007b) : 'Naamkunde.' In : *Syllabus Nederlands 2006-2007*, UGent, p. 1-32.
- EWN = *Etymologisch Woordenboek van het Nederlands*. Amsterdam 2003-2009.
- GYSELING, M. (1950) : *Toponymie van Oudenburg*. Tongeren.
- GYSELING, M. (1954a) : 'Enkele topografische termen in Nederlandse plaatsnamen.' In : *Mededelingen van de Vereniging voor Naamkunde te Leuven en de Commissie voor Naamkunde te Amsterdam* 30, p. 99-107.
- GYSELING, M. (1954b) : *Gent's vroegste geschiedenis in de spiegel van zijn plaatsnamen*. Antwerpen-Brussel-Gent-Leuven.

- GYSSSELING, M. (1960): *Toponymisch Woordenboek van België, Nederland, Luxemburg, Noord-Frankrijk en West-Duitsland (vóór 1226)*. Tongeren. 2 delen.
- GYSSSELING, M. (1975): 'Dries.' In: *Naamkunde* 7, p. 258-265.
- GYSSSELING, M. (1978): 'Inleiding tot de toponymie, vooral van Oost-Vlaanderen.' In: *Naamkunde* 10, p. 1-24.
- GYSSSELING, M. (1979): 'Principes van de straatnaamwijziging te Gent.' In: *Naamkunde* 11, p. 88-117.
- GYSSSELING, M. (1984): 'Oude toponiemen te Deinze.' In: *Bijdragen tot de geschiedenis der stad Deinze en van het Land aan Leie en Schelde* 51, p. 7-20.
- HZGGO: *Handelingen van het Zottegems Genootschap voor Geschiedenis en Oudheidkunde*.
- JZCK: *Jaarboek van de Zottegemse Culturele Kring. Deel I (1949/1950) – Deel XXX (1987)*.
- KERCKHAERT, N. (1981): 'Oude Oostvlaamse Huisnamen.' In: *Kultureel jaarboek voor de provincie Oost-Vlaanderen*. Bijdragen. Nieuwe Reeks, nr. 16. Gent.
- LAMARCO, D. (1989): *Drieduizend jaar Zottegem. Het bewogen verhaal van elf dorpen in Zuid-Oost-Vlaanderen*. Zottegem, Lions Club.
- LAMARCO, D. (2001): 'De herkomst van de gemeentenamen en de spotnamen van Zottegem.' In: *Handelingen van het Zottegems Genootschap voor Geschiedenis en Oudheidkunde* 10 (1), p. 99-107.
- LINDEMANS, J. (1930): *Toponymie van Opwijk*. Brussel.
- LINDEMANS, J. (1933): *Brabantsche Plaatsnamen. IV. Baardegem*. Toponymica II-4. Leuven, Brussel.
- LINDEMANS, J. (1936): *Brabantsche Plaatsnamen. VI. Beert*. Toponymica II-6. Leuven, Brussel.
- LINDEMANS, J. (1937): 'Plaatsnamen uit het Aalstersche. Plaatsnamen te Erpe.' In: *Mededelingen uitgegeven door de Vlaamsche Toponymische Vereeniging te Leuven* 13, p. 1-16.
- LINDEMANS, J. (1945): 'Toponymische verschijnselen geografisch bewerkt. De namen voor het grasland.' In: *Handelingen van de Koninklijke Commissie voor Toponymie en Dialectologie* XIX, p. 217-318.
- LINDEMANS, J. en BORGERS, F. (1949): *Oostbrabantse Plaatsnamen. III. Geetbets*. Toponymica IX-3. Leuven, Brussel.
- LINDEMANS, J. (1952): *Toponymie van Asse*. Tongeren.
- LINDEMANS, J. (1953a): 'De afsluitingen in de geheinde percelen.' In: *Mededelingen van de Vereniging voor Naamkunde te Leuven en de Commissie voor Naamkunde te Amsterdam* 29, p. 27-40.
- LINDEMANS, J. (1953b): 'De Dieren in onze oudste Germaanse naamgevingen.' In: *Verslagen en Mededelingen der Koninklijke Vlaamse Academie (voor Taal en Letterkunde)*, p. 373-386.
- LINDEMANS, P. (1952): *Geschiedenis van de landbouw in België*. Antwerpen. 2 delen.
- LUYSSAERT, J. (1968): *Toponymie van Bossuit, Moen en Outrijve tot 1650*. Gent.

- MATTHEEUWS, K. en DEVOS, M. (1997): *Meetjeslandse Toponiemen tot 1600. Deel IV : Het Ambacht Zomergem – Band 3 : ZOMERGEM*. Bijeengezant door Achiel De Vos en Luc Stockman, verklaard en aangevuld door lic. Kris Mattheeuws en dr. Magda Devos. Uitgegeven door de Stichting Achiel De Vos. Maldegem.
- MNW = VERWIJS, E. en VERDAM, J.: *Middelnederlandsch Woordenboek*. 's-Gravenhage 1885-1929. 9 delen.
- POPP, P. C.: *Atlas cadastral de Belgique. Province de Flandre orientale ... Plan parcellaire de la commune de Audenhove-Saint-Géry ...* Bruges, ca. 1860.
- SCHIETECATTE, M., LAPAGE, R. e.a. (1980): *Ons Dorp Sint-Goriks-Oudenhove*. Uitgave Jaar van het Dorp.
- SCHOLLAERT, J.M. en VAN BUYLEN, J. (1993): 'De heerlijkheid Zyverdinghe te St.-Maria-Oudenhove en de heren van de heerlijkheid 'het Huys van Oudenhove' te St.-Goriks-Oudenhove.' In: *Handelingen van het Zottegems Genootschap voor Geschiedenis en Oudheidkunde* 6, p. 161-174.
- TAVERNIER-VEREecken, C. (1952): 'De etymologie van **lochting**.' In: *Mededelingen van de Vereniging voor Naamkunde te Leuven en de Commissie voor Naamkunde te Amsterdam* 28, p. 81-84.
- TAVERNIER-VEREecken, C. (1968): *Gentse Naamkunde van ca. 1000 tot 1253. Een bijdrage tot de kennis van het oudste Middelnederlands*. Tongeren.
- TEIRLINCK, I. (1908-1922): *Zuid-Oostvlaandersch Idioticon*. Gent. 4 delen.
- VAN DE WALLE, F. en DEVOS, M. (2006): *Meetjeslandse Toponiemen tot 1600. Deel VIII : Het Ambacht Zomergem – Band 1 : OOSTWINKEL & RONSELLE*. Bijeengezant door Achiel De Vos en Luc Stockman, aangevuld en verklaard door lic. Flor Van de Walle en dr. Magda Devos. Uitgegeven door de Stichting Achiel De Vos. Maldegem.
- VANDEVEIRE, J. en DEVOS, M. (2008): *Meetjeslandse Toponiemen tot 1600. Deel II : Het Houtland – Band 4 : URSEL*. Bijeengezant door Achiel De Vos en Luc Stockman, verklaard en aangevuld door lic. Jozef Vandevire en dr. Magda Devos. Uitgegeven door de Stichting Achiel De Vos. Maldegem.
- VAN DURME, L. (1981): 'Nog over Zuilochting.' In: *Naamkunde* 13, p. 234-238.
- VAN DURME, L. (1986-1991): *Toponymie van Velzeke-Ruddershove en Bochoute*. Gent, Koninklijke Academie voor Nederlandse Taal- en Letterkunde. Deel I (1986), Deel II-1 (1988), Deel II-2 (1991).
- VAN DURME, L. (1993): 'De heuvelige finale van de Ronde in de spiegel van de plaatsnamen.' In: *Handelingen van het Zottegems Genootschap voor Geschiedenis en Oudheidkunde* 6, p. 19-28.
- VAN DURME, L. (1996): *Galloromaniae Neerlandicae Submersae Fragmenta*. Gent, Koninklijke Academie voor Nederlandse Taal- en Letterkunde. 2 delen.
- VAN DURME, L. (1998): 'Dries, vooral in Centraal- en Zuid-Oost-Vlaanderen.' In: *Handelingen van de Koninklijke Commissie voor Toponymie en Dialectologie* 70, p. 117-199.
- VAN DURME, L. (1999): *Plaatsnamen te Zottegem en Strijpen*. Zottegem. (= HZGGO 9 (2), 1999).

- WATTÉ, F. (1984): *Erwetegem. Zottegem.* (= JZCK 27, 1984).
- WATTÉ, F. (1990): *Bijdrage tot de geschiedenis van Strijpen en St.-Goriks-Oudenhove. Zottegem.*
- WNT = *Woordenboek der Nederlandsche Taal.* 's-Gravenhage, Leiden, 1863-1998. 29 delen (+ 3 delen Aanvullingen).
- WVD I, Afl. 1 = M. DEVOS en H. RYCKEBOER (1979): *Woordenboek van de Vlaamse Dialecten, Deel I: Landbouwwoordenschat, Aflevering 1: Akkerland en weiland.* Gent-Tongeren.
- WVD I, Afl. 2 = M. DEVOS, H. RYCKEBOER en J. VAN KEYMEULEN (1985): *Woordenboek van de Vlaamse Dialecten, Deel I: Landbouwwoordenschat, Aflevering 2: Behuizing.* Gent-Tongeren.
- WVD III, Afl. 1 = V. VAN DEN HEEDE, J. VAN KEYMEULEN en V. DE TIER (1996): *Woordenboek van de Vlaamse Dialecten, Deel III: Algemene Woordenschat, Aflevering 1: Vogels.* Gent-Tongeren.
- WVD III, Afl. 3 = T. DE PAUW (2002): *Woordenboek van de Vlaamse Dialecten, Deel III: Algemene Woordenschat, Aflevering 3: Flora.* Gent-Tongeren.

4. Kleine verklarende woordenlijst

Aangezien dit werk ook bedoeld is voor mensen die geïnteresseerd zijn in een stukje geschiedenis en cultuur i.v.m. Sint-Goriks-Oudenhove, maar die op het gebied van taalkunde eigenlijk leken zijn, volgt hieronder een kleine verklarende woordenlijst waarin enkele taalkundige en andere begrippen worden uitgelegd. De meeste verklaringen komen uit de monografiën over de Zomergemse, Oostwinkelse en Ronselse plaatsnamen (*Meetjeslandse Toponiemen tot 1600*).

akkerareaal : de totale oppervlakte akkers in een bepaald gebied.

alluviale strook : een stuk grond dat ontstaan is door aanslibbing.

appellatief : 1) als zelfstandig naamwoord : soortnaam, in tegenstelling tot eigennaam of **proprium**, 2) als bijvoeglijk naamwoord : als soortnaam gebruikt, in tegenstelling tot het **proprieale** gebruik of gebruik als eigennaam.

assimilatie : aanpassing aan een volgende of voorafgaande klank (b.v. borre uit borne, Boembeke uit Boenbeke).

attestatie : een bewijsplaats uit een document.

collectiefsuffix : een achtervoegsel dat bij een woord wordt gevoegd, zodat het geheel een verzamelnaam aanduidt (b.v. -te in gebergte).

diminutiefsuffix : een achtervoegsel waarmee we een kleinwoord maken (b.v. -je, -ke).

epenthese : inlassing van een klank of een lettergreep in een woord, b.v. de **d** in hoenders en in de dialectvormen kleinder en schoonder.

etymologie : de taalwetenschap die de oorsprong van woorden onderzoekt. Het adjectief **etymologisch** heeft dan de betekenis 'wat de oorsprong van het woord betreft'.

excerperen : een deeltje uit een geschrift (met een of ander doel) noteren. Dat deeltje is een **excerpt**.

genitief : bezitsvorm van substantieven, b.v. vaders vrienden, het huis des heren.

Germaans : de gemeenschappelijke moedertaal van een aantal West- en Noord-Europese talen (o.a. Duits, Engels, Nederlands, Noors, Zweeds, enz.), zoals die vóór enkele duizenden jaren gesproken werd.

glossarium : lijst met trefwoorden en excerpten.

hydroniem : waternaam, naam van rivieren, beken, vijvers, enz.

hypercorrect : foutief uitgesproken of geschreven uit vrees voor onjuistheid (b.v. als iemand die in zijn dialect de **h** niet aanblaast, zou zeggen : Ik heb de heer u **h**uit te nodigen).

hypothetisch : verondersteld, maar niet door bewijzen gestaafd.

Indo-Europees : de gemeenschappelijke moedertaal van bijna alle Europese en een aantal Aziatische (b.v. het Indisch) talen, zoals die vele duizenden jaren geleden zou zijn gesproken.

Ingveoons : een andere term voor Noordzeegermaans of Kustgermaans.

landboek : een beschrijving van alle percelen in een bepaald gebied, de voorloper van ons kadaster.

lemma : een trefwoord in een woordenboek of woordenlijst, hier in de alfabetische lijst met toponiemen en excerpten.

metanalyse : de ontleding van woorden of woordverbindingen in andere componenten dan die waaruit ze werkelijk samengesteld zijn.

Middelnederlands : de vorm van de Nederlandse taal tussen de 12e en de 15e eeuw.

Oudnederlands : de vorm van onze taal vóór de 12e eeuw.

palataal : met betrekking tot spraakklanken : vooraan in de mond gevormd, tegen het hard verhemelte of **palatum**.

substantiveren : een substantief (zelfstandig naamwoord) maken van een ander soort woord (b.v. **het kwade** uit **kwaad**).

suffix : een achtervoegsel waarmee men afleidingen maakt (b.v. **-ig** in **handig**, **-lijk** in **eerlijk**, enz.).

topografisch : plaatsbeschrijvend. < **topografie** : de nauwkeurige beschrijving van het uitzicht van een landstreek of terrein.

volksetymologie : de vervorming van vreemde of onbekende woorden, zodat ze op bekende woorden uit de eigen taal gaan lijken (b.v. ledikant uit lit-de-camp).

5. Alfabetische index

sBaerts Stede	204	Brede Straat	200
(s)Baerts Veldeken	215	Brede Veld	231
Baseleer	216	<i>broek</i>	210
sBaseleerenstraatje	199	Broek	242
Bastaerts Stede	205	Broeksken	242
<i>beek</i>	266	Broekveld	242
Beerents Veld	216	Bruns Veld	218
Bemrot / Benrot	255	<i>bruul</i>	211
Berenrot	256	Budelveld	218
<i>berg</i>	264	Bunder	240
Berg 1	264	Bunderken	241
Berg 2	264	Bunderkens	241
Berg Haag / Berk Haag	256	Cathoirs Lochting	218
Berix Broek	216	Clappaert	218
Berkdries	234	Clappaerts Broek	219
Berrentrot	257	Clappaerts Veld	219
Bezembroek	233	Compains	219
Bijter	216	Compains Veldeken	219
Blok	230	Dal	238
Boenbeke	188	Dalbos	242
Boenveld	257	Daldreef	197
Bokmeers	216	Danenveld	219
Borrebreek	242	Danerens Veld	219
Borreweide	242	Dellet	239
Bors Lochting	217	Delling	239
Bors Veld	217	Dellingbroek	242
<i>bos</i>	210	Dewetbroek	219
Bosserveld	217	Dewetweide	220
Bosveld	242	Dijk	242
Boterdals Land	217	Dinkelveld	243
Boterdalveld	217	Dokkeweide	233
Boudenbeek	266	Dolaag	236
Boudries	217	Dolaagbroek	243
Boyeveld	217	Dolaagmeers	243
Braamborreweide	258	Doorn	234
Braembosch Stede	205	Doornken	258

<i>dreef</i>	197	Goed van Nonnenbos	204
Drie Bunderkens	241	Goed van Ressegem	209
<i>dries</i>	212	Goossens Veld	221
Dries 1	189	Goossens Veldeken	222
Dries 2	190	<i>gracht</i>	266
Dries 3	190	sGravenbroek	222
Driesstraat	197	Groeiland	236
Droge Weide	236	Groeilandveld	244
Dullendries	236	Groene Gracht	267
Dweersveld	243	Groene Paal	244
Eekhout	233	Groene Weg	201
Eierbos	258	Grote Bruul	241
Eierbroek	258	Grotebruulmeers	244
Eikenmeers	258	Guchte	191
Elshout	233	Guchtermeers	244
Ermengardeveld	220	Guchterveld	244
Eskouter	234	Gulden Poort	208
Esp	190	Guomans Stede	206
Everinmeers	220	Haantje	222
Everins Veld	220	Handzutter	222
Everins Weide	220	sHanengoed	206
Fackers Broek	220	sHananstede	206
Feys Meers	220	Hasekens Meers	222
Fontein	268	Hazaerts Broek	223
(s)Fruyts Veld	220	Hazenveld	223
Ganzendries	252	Heddenbos	270
Gastemeers	259	Heddendries	270
Geer	231	Heeskouter	234
Geldberg	264	Heilige Geestbos	223
Geloots	221	Heldergem	191
Geloots Veld	221	Heldergembroek	244
Gemene Meers	252	Helftwinning	254
Gescheidhaag	243	Hellendries	239
Gewad	243	Herghers Dal	223
Gheraerts/Gheerts Veld	221	Herghers Rot	223
Ghyskens Veld	221	<i>hof</i>	203
<i>goed</i>	203	Hofkouter	244
Goed ten Berge	207	Hofland	244

<i>hofstede</i>	204	Kruisweg	198
Hof ter Kraaien	207	Kwaadmeers	237
Hoge Sleimeers	239	<i>land</i>	213
Holbeek	267	Lange Baan	231
Hondsgracht	267	Langebaanmeers	246
Hoplochting	252	Lange Lochting	232
<i>hout</i>	212	Lange Rot	232
Houttrappenveld	244	Lange Straat	201
Houwken	241	Lange Weide	232
Huiskens Gat	199	Letschens Bruul	224
Hullendries	239	<i>lochting</i>	213
Hurker	259	Loge	246
Hurkerbos	245	Loofbucht	252
Impendries	192	Loos Bunders	225
Ingeland	252	Mans Veld	225
Kammeland	245	sMarteleeren Hofstede	206
Kareelweide	245	sMarteleerenstraatje	200
Kasteelwilg	271	sMarteleeren Weide	225
Kattenbroek	236	<i>meers</i>	214
Kei	237	Meersgracht	267
Keibroek	245	Mets	225
Keistraatje	197	sMeys Broek	225
sKeizers	223	Middelste Hellendries	246
sKeizers Hoek	224	Molenbeek	268
sKeizers Straatje	199	Molenberg	264
Kerkmeers	224	Molenkouter	246
Kersere	245	Molenstraatje	199
Keynaert	224	Molenveldeken	246
Keynaerts Broek	224	Nedermolen	207
Klaterbos	233	Nederste Bosserveld	240
Konduit	245	Nederste Sleimeers	240
Kortenbos	231	Nederste Veld	240
Kortenbroek	231	Neerhofveld	246
<i>kouter</i>	212	Neerkouter	240
Kouterbos	246	Nekkerstraat	202
Kraaiennest	255	Officiaalstede	206
Kromme	192	Olmerij	233
Kromme Straat	198	Opperste Hellendries	240

Opperste Kei	240	Roomveld	260
Ovenbuur	209	Rot	251
Overste Bosserveld	240	Roter	253
Paalveld	246	sRoucks Lochting	227
Paalveldeken	247	sRudders Veld	227
Paardenmeers	253	sRuters Lochting	228
Paddenpoel	269	sRuters Meers	228
sPannemakers Stede	206	Schaaplochting	254
Papele	259	Scheidhaag	247
sPapenkouter	225	Schrijvers Veld	228
Paradijs	260	Selveld	261
Paradijsbroek	260	Sijvel	272
Paradijsmeers	247	Sikkelveld	228
Pering	235	Sint-Goriks-Oudenhove	187
Perrebos	235	Sleebroek	235
Piewittenbroek	255	Sleibos	247
Planaard	225	Sleibroek	247
<i>poel</i>	269	Sleie	193
Poel	269	Sleimeers	247
Poeldries	247	Sleiveld	248
Poelwater	269	Slijpstraat	203
(s)Pollaens Broek	225	Smids Stede	207
Pollaens Stichel	272	Smiskouter	248
Popelboom	193	Snijlochting	255
Potterij	272	Staart	232
Pratermeers	226	<i>stede</i>	204
Praterveld	226	Steenbroek	238
Priesterageland	226	Steenland	238
Put	270	Steenstraat	201
Raakveld	232	Stokt	234
Raammeers	253	<i>straat</i>	197
Rauwakker	237	Strijdmeers	254
Rauwe Veld	238	Strijdmeersveld	248
(s)Ridders Veldeken	226	Strijpenbeek	268
Rietbos	234	Taelmans Veld	228
Robbins Broek	226	Teerling	262
(s)Roets Veld	227	Temmermans Bos	228
Rongheveld	227	Ten Bosse	193

Ten Wege	194	Vondelken(s)	250
Ter Blokstichel	248	Vondelkensmeers	250
Ter Eken	194	Voorste Veld	250
Ter Elst	249	Vredelos	254
Ter Gracht	194	Vroonte	254
Ter Heiden	194	Wedeweer	229
Ter Houtrappen	194	<i>weg</i>	197
Traveins	195	Wegerveld	263
Traveinsbeek	268	Wijchbroek	272
Traveinsbrug	270	sWildenstede	207
Traveinsmeers	249	Wilgen	251
Trijp	262	Willebrechts Meers	229
Turloot	229	Willemens Meers	230
Tussenmeers	249	Winderiks Meers	230
Vadels Lochting	229	Winkel	263
Varenput	270	Winkelveld	251
<i>veld</i>	214	Wullebroekmeers	251
<i>veldeken</i>	215	Zavel	238
Veldemans Gat	200	Zavelgat	203
Ver Hekken	196	Ziekhuis	209
Verre Kouter	249	Ziggers Berg	264
Verren	196	Zure Meers	238
Vlienderken	250	Zwalm	265

6. Glossarium

Aanwijzingen

- Het lemma volgt de huidige spellingsregels, behalve bij plaatsnamen die met een persoonsnaam beginnen en bij enkele vormen van onduidelijke oorsprong.
- Diminutieven op *-ken(s)* zijn ook in het huidige dialect nog mogelijk. Daarom werden ze ongewijzigd gelemmatiseerd.
- Op het lemma volgen alle in de archiefstukken gevonden attestaties, chronologisch geordend en telkens gevolgd door de bron (zie afkortingen hierna) en de bladzijde of het blad (recto/verso). Wanneer een vorm vaak in dezelfde bron voorkomt, wordt dat met *passim* (op verschillende plaatsen, door de hele bron heen) vermeld.
- In een aantal excerpten is ook de context opgenomen, waar die voor een beter begrip van de aard of de ligging van het toponiem van belang kan zijn.
- Afkortingen worden opgelost volgens de spelling die in het bewuste document gebruikelijk is, maar de oplossing wordt wel tussen vierkante haakjes geplaatst.
- Wanneer een attestatie voorafgegaan wordt door een genitief-*s*, dan werd deze ook meegenomen in het lemma (b.v. *sBaerts Stede*). Als die genitief-*s* de ene keer wel, de andere keer niet in de bron geschreven werd, dan werd ze voor het lemma tussen haakjes geplaatst (b.v. *(s)Baerts Veldeken*). In beide gevallen werd het toponiem evenwel alfabetisch gelemmatiseerd volgens de eigenlijke eerste letter en dus niet volgens de genitief-*s*.
- Samenstellingen van een persoonsnaam in de genitief met een grondwoord werden in twee woorden geschreven wanneer ze de genitiefuitgang *-s* vertoonden (b.v. *sMeys Broek*). Wanneer het om de genitiefuitgang *-en* ging, werden ze in één woord geschreven (b.v. *sPapenkouter*).

Gebruikte afkortingen

id. dezelfde bron

kop.	kopie
nr.	nummer
O	oorkonde
PaC	pachtcontract
r	recto
v	verso
13e	13e eeuw
*	corrupte spelling of vergissing van de scribent

PLAATSNAMEN TE SINT-GORIKS-oudenhove

sBAERTS STEDE : in *sbaers stede*, 1571/1572, SAG-PC 267, 10v/10r.

(s)BAERTS VELDEKEN : *sbaers veldeken*, 1571, SAG-PC 267, 9v; In *baers veldeken*, 1572, SAG-PC 267, 9r; In *baerts veldeken*, 1577, SAG-PC 267, 12r.

BASELEER : uten *baseleere*, 1388, RAM-FR 319, 4r; op den *baseleere*, id, 5v; den *baseleere*, 1550, RAG-N 8, 68v; onder den *baseleere*, 1577, RAR-LvZ 204, 58r.

sBASELEERENSTRAATJE : *sbaseleeren straetken*, 1577, RAR-LvZ 204, 14v.

BASTAERTS STEDE : *bastaerts hofstede*, 1550, RAG-N 8, 69v; neffens *bastaerts stede*, 1571/1572/1577, SAG-PC 267, 9r/8v/27r; up *bastardts stede* ... onder jehens den muelecautere, 1577, RAR-LvZ 204, 7v.

BEERENTS VELD : *tbeerentsvelt*, 1457, SAG-330/28, 3r.

BEMROT/BENROT : up de *beurot*, 1455, SAG-330/26, 540v; up *benrot*, 1455, SAG-330/27, 4v; up *Dbemrot*, 1571/1572, SAG-PC 267, 16r/15v; up *tbeenrot*, 1577, SAG-PC 267, 19r; up *tbenrodt*, id, 21r; up *tbenrot*, id, 30v.

BERENROT : op *beerenrot*, 1388, RAM-FR 319, 10r; in *beerenrot*, id, 11r; op **heerenrot*, id, 11r.

BERG 1 : up de muelecautere ten *beerghe*, 1446, SAG-330/24, 38v (2x); te[n] *berghe*, 1455, SAG-330/26, 540v; up de caut[er]e ten *berghe*, id, 540v; eenen brouc liggende ten *berghe*, 1457, SAG-

330/28, 3r; de muelen cautre ten *berghe*, 1472, SAG-330/32, 54r; ten *berghe*, id, 66v; up Meulecautere ten *berghe*, 1572, SAG-PC 267, 14r, 20r; up den muelen cautere ten *berghe*, 1577, RAR-LvZ 204, 16r.

BERG 2 : den *berch*, 1427, SAG-301/29, 125r; up den *beerch*, 1550, RAG-N 8, 69v; aenden *berch*, id, 72v; up Den *berch*, 1571, SAG-PC 267, 14v, 21r; upde[n] *bergh*, 1577, RAR-LvZ 204, 32r; den *berch*, 1624, RAG-FKP 2525, CF nr. 34.

BERGHAAG/BERKHAAG : ande *berchhaghe*, 1577, SAG-PC 267, 22r; up de *berckhaghe*, 1577, RAR-LvZ 204, 7r.

BERIX BROEK : jnde *berixbrouc*, 1455, SAG-330/26, 540v.

BERKDRIES : up den *bercdriesch*, 1485, SAG-301/58, 122v.

BERRENTROT : up *dberrentrot*, 1577, RAR-LvZ 204, 14v (2x).

BEZEMBROEK : upde[n] *zickelbergh* ... bouen anden *bessembrouck*, 1577, RAR-LvZ 204, 10v.

BIJTER : Ind[en] *bijtere*, 1571/1572, SAG-PC 267, 15v/15r; upde[n] verrecautere ande[n] *bytere*, 1577, RAR-LvZ 204, 41r; bouen den *bytere*, id, 41v; bouen den key ende es brouck onder den *bytere*, id, 43r.

BLOK : jnden *bloc*, 1463, SAG-330/29, 510r.

BOENBEKE : arnolt vander *boenbeke[n]*, 1388, RAM-FR 319, 4r; ja[n]ne va[n] der *boenbeke[n]*, id, 11r; op eenen mersch ter *boenbeken*, id, 15v; up tveldeken aenden molen te **boonbeke*, 1550, RAG-N 8, 69v; Ter *boenbeken*, 1571/1572, SAG-PC 267, 22r/21r; te *boenbeque*, 1577, SAG-PC 267, 28v; jn dmueleveldeken te *boenbeke* boue[n] de muelen, 1577, RAR-LvZ 204, 44v; anden gansen driesch byder muelen te *boenbeke*, id, 46r; muelen te *boenbeke*, 1624, RAG-FKP 2525, CF.

BOENVELD : up *Dboenvelt*, 1572, SAG-PC 267, 2v.

BOKMEERS : upden *bucmeersch*, 1577, RAR-LvZ 204, 54v.

BORREBROEK : jnden *borrebrouc*, 1457, SAG-330/28, 3r; den *burrebrouc*, 1472, SAG-330/32, 66v.

BORREWEIDE : jnt *burreweedekin*, 1472, SAG-330/32, 66v; In de *borreweede*, 1571/1572, SAG-PC 267, 24v/23v; uut haren meersch ghenaeamt de *borreweede*, 1624, RAR-KF 89, 6v.

BORS LOCHTING : gheleghen up de sleyde an *bors lochtijn*, 1357, RAG-RKL, O; up de sleide an *sbeers lochtinc*, 1448, RAG-RKL 184, 31v.

BORS VELD : in *bors velt*, 1388, RAM-FR 319, 9r, 10v.

BOS 1 : jnden *bosch*, 1455, SAG-330/26, 540v.

BOS 2 : naer den *bosch*, 1550, RAG-N 8, 71v.

BOSSERVELD : int *boschervelt*, 1388, RAM-FR 319, 19v; up *bosschervelt*, 1455, SAG-330/26, 540v; up *Dbosscherevelt*, 1571/1572, SAG-PC 267, 16v, 24r/16r; up *tbosschervelt*, 1577, SAG-PC 267, 21r.

BOSVELD : aen *tboschvelt*, 1550, RAG-N 8, 70v; in *tbosvelt*, 1571/1572, SAG-PC 267, 16v/16r; upt *bosschevelt*, 1596, RAR-KF 2, 19r.

BOTERDALS LAND : jn *bot[er]dals lant*, 1455, SAG-330/26, 540v.

BOTERDALVELD : onder *boterdale[n] velt* ende dinghelvelt, 1482, SAG-301/56/2, 99r; upde neercaut[er] ... an *tbotertale velt*, 1577, RAR-LvZ 204, 22v; an *tbotertale velt*, id, 26v.

BOUDENBEEK : ter *boude[n]beken*, 1388, RAM-FR 319, 2r; ter *boude[n]beke[n]*, id, 2v; op de *boudenbeke*, id, 19r; ter *bouwenbeken*, 1436, SAG-330/21, 259v; up spapen cautere boue[n] de *baenbeke* ande kerck mersch, 1577, RAR-LvZ 204, 39v; up spapencautere up de *banbeke*, id, 40r.

BOUDRIES : meerijn *boudries*, 1388, RAM-FR 319, 9v (2x); opte[n] *boudriesch*, id, 9v; int *boudries*, id, 11v; tgoed te *boudriesch*, 1390, SAG-330/9, 67r; up den *bouuen driesch*, 1490, SAG-330/38, 360r.

BOYEVELD : up *tboijevelt* zuut de [ver]recaut[er]e, 1550, RAG-N 8, 68v; *sboijens velt*, id, 71r; *tboeyvelt*, 1624, RAG-FKP 2525, CF nr. 35.

BRAAMBORREWEIDE : de *bremborreweede*, 1577, RAR-LvZ 204, 45v; jnde voormelde *breem borre weede*, id, 45v.

BRAEMBOSCH STEDE : *Braembos stede*, 1571/1572, SAG-PC 267, 9v/9v; *Braembosch stede*, 1577, SAG-PC 267, 12r; upden neercautere an dleen van[der] craeye[n] daer den voetwech duer gaet an *braembosch stede*, 1577, RAR-LvZ 204, 24r.

BREDE STRAAT : jnt velt ter *breed[er] straten*, 1455, SAG-330/26, 540v; t[er] *breed[er] strate[n]*, 1455, SAG-330/27, 4v.

BREDE VELD : op *breide velt*, 1388, RAM-FR 319, 3r; op *breitvelt*, id, 4v.

BROEK : gertrud[is] vxor egid[ii] de *broeke*, 1295, RAG-SB/R 31d, 66v; up den *brouc*, 1385, SAG-330/7, 320r; op dbrouker velt te[n] *brouke*, 1388, RAM-FR 319, 6r; opt merschelkin ten *brouke*, id, 15v (2x); achter de stede te[n] *brouke*, id, 15v; up den *brouck*, 1550, RAG-N 8, 70v; weede ten *broucke*, 1571/1572/1577, SAG-PC 267, 9r, 10r, 14r, passim/9r, 9v, 13v, passim/12r, 12v; anden verrecautere metten hende ten *broucke*, 1577, RAR-LvZ 204, 43v.

BROEKSKEN : up den gheltberch an *tbroukelkin*, 1436, SAG-330/21, 259v; up *dbroeczken* gheheeten, 1550, RAG-N 8, 71v.

BROEKVELD : op *dbroukeruelt*, 1388, RAM-FR 319, 4r; op *dbrouker velt* te[n] *brouke*, id, 6r; in *broek[er] velt*, id, 6v; int *brouker uelt*, id, 6v; in *brouker velt*, id, 15v; up *Dbrouckevelt*, 1571/1572, SAG-PC 267, 8v, 14v, 17v, passim/8v, 14r, 16v, passim; up *tbrouckvelt* upden wech naer roosbecque, 1577, RAR-LvZ 204, 2r; *broeckvelt*, 1624, RAG-FKP 2525, CF nr. 15; upt *broucvelt*, 1624, RAR-KF 89, 7v.

BRUNS VELD : op *bruns velt*, 1388, RAM-FR 319, 19v; up *dbrunsvelt* dat me[n] heet den steert, 1446, SAG-330/24, 38v; up *bruuns velt*, 1472, SAG-330/32, 66v; upden hellendriesch neuen *dbruynsvelt*, 1577, RAR-LvZ 204, 34r.

BUDELVELD : in *budelvelt*, 1388, RAM-FR 319, 11r; up *budelvelt*, 1455, SAG-330/26, 540v; jnt *buedeluel*, 1455, SAG-330/27, 4v; up *Dbuelvelt*, 1571, SAG-PC 267, 9v, 16v, 20v; up *Dbuijl-*

velt, id, 18v; up *Dbuelveldeken*, 1572, SAG-PC 267, 9v; up *Dbuelvelt*, id, 15v, 19v; up *Dbuijvelt*, id, 17v; jn *dbuedelvelt*, 1577, RAR-LvZ 204, 55r; jn *tbuelvelke[n]*, id, 60r; jnt voormelde *buelveldeken*, id, 60r; an *tbuedelvelt* ... dwers ouer de stede ter doolaghen, id, 61r.

BUNDER: upden verrecautere zuudt ande[n] wyncle onder kercken goet oost an tstrate en[de] light jn *tbuendre*, 1577, RAR-LvZ 204, 24r.

BUNDERKEN: in *dbunrekijn* an de zwalme, 1388, RAM-FR 319, 4v; *tbunderkin* ... up de zwalme, 1468, SAG-330/30, 349r; *tbunderkin* ligghende up de zwalme, 1482, SAG-330/36, 85r; up *tbunderkin*, 1577, SAG-PC 267, 18r.

BUNDERKENS: up de *bunderkens*, 1571, SAG-PC 267, 15v; up die *bunderkins*, 1571/1572/1577, SAG-PC 267, 14r/13v, 14v/19v.

CATHOIRS LOCHTING: in *Cathoors Lochtinc*, 1571/1572, SAG-PC 267, 9v, 16r/15r; In *cathoirs lochtinc*, 1577, SAG-PC 267, 20v, 28r.

CLAPPAERT: Inden *clappaert*, 1571, SAG-PC 267, 14v; In *Clappaerdeken*, id, 15v; Inden *clappaert*, 1572, SAG-PC 267, 14r, 15r; In *Clappaerdeken*, id, 15r; Inden *clappaert*, 1577, SAG-PC 267, 17r, 20r; In *Clappaerdeken*, id, 20v.

CLAPPAERTS BROEK: Den *clappaerts brouc*, 1571/1572, SAG-PC 267, 15v, 17v/16v.

CLAPPAERTS VELD: *clapparts velt*, 1388, RAM-FR 319, 21v.

COMPAINS: daer den wech duer loopt naer *compains*, 1577, RAR-LvZ 204, 13r.

COMPAINS VELDEKEN: up trakevelt metten hende anden groene[n] wech jeghens *compains veldeken*, 1577, RAR-LvZ 204, 33v.

DAL: jacop van den *dale*, 1388, RAM-FR 319, 9v; up den *dal* ... beneden aenden katten brouck aende dal dreue, 1550, RAG-N 8, 72v; ten *Dale*, 1571, SAG-PC 267, 18v, 21v; den *Dal*, 1572,

SAG-PC 267, 2v, 17v, 20v; tusschen trakevelt en[de] den *dal*, 1577, RAR-LvZ 204, 50v; up trot ande beke ten *dale*, id, 53v.

DALBOS : **draelbosch*, 1624, RAG-FKP 2525, CF nr. 32.

DALDREEF : up den dal ... beneden aenden katten brouck aende *dal dreue*, 1550, RAG-N 8, 72v.

DANENVELD : : op *dauenvelt*, 1388, RAM-FR 319, 7r; op *dawe[n]velt*, id, 9r; up *dane[n]velt* ... west jan de hane, 1550, RAG-N 8, 69v.

DANERENS VELD : up *Danterensvelt*, 1571, SAG-PC 267, 14v, 15r, 19r; up *Danerensvelt*, id, 15r, 18r; up *Danerevelt*, 1572, SAG-PC 267, 2v; up *Denerensvelt*, id, 2v; up *Danterensvelt*, id, 14r, 14v, 18r; up *Danerensvelt*, id, 17r; up *dauerens velt* ... zuudt den antzuttere, 1577, RAR-LvZ 204, 2v; *dauerens velt*, 1624, RAG-FKP 2525, CF nr. 36.

DELLET : op de *dellet*, 1388, RAM-FR 319, 6r; in de *deellet*, id, 13v; up trakevelt ande *dellet*, 1577, RAR-LvZ 204, 22v; brouc ... jnde *dellet*, id, 29r.

DELLING : jnde *dellynghen* ... ooc brouck, 1577, RAR-LvZ 204, 29v.

DELLINGBROEK : Den *Dellijnc brouc*, 1571, SAG-PC 267, 9v; Den *Dellinc brouc*, 1572, SAG-PC 267, 9v; Den *Dellijnc brouc*, 1577, SAG-PC 267, 12v, 23v.

DEWETBROEK : Inde *Dewet brouc*, 1571/1572, SAG-PC 267, 18r/17r.

DEWETWEIDE : De *Dewet weede*, 1571, SAG-PC 267, 18v; De weede dieme[n] heet de *Dewet*, 1572, SAG-PC 267, 17v.

DIJK : in den *dijc*, 1388, RAM-FR 319, 7v; inden *Dijc*, 1571/1572, SAG-PC 267, 7v, 19r, 19v/7v, 18r, 18v; upden *dyc* ofte hullendriesch, 1577, RAR-LvZ 204, 5v; jnden *dyck* ter autrappen, id, 12r.

DINKELVELD : op *dinkelen velt*, 1388, RAM-FR 319, 2v; up *diinckel velt*, 1446, SAG-330/24, 38r; up *dinckel velt*, id, 38v; jn *hinckel velt*, id, 38v; up *dinkeluel*, 1463, SAG-330/29, 510r; onder boterdale[n] velt ende *dinghelvelt*, 1482, SAG-301/56/2,

99r; up *dijnkel velt*, 1482, SAG-330/36, 86r; up *dinckel velt*, id, 86r; up *dincle velt*, 1492, RAM-FR 327; ant *intkeluelt*, 1550, RAG-N 8, 69r.

DOKKEWEIDE : up den quamersch oost den grootenbruel en[de] *dockeweede*, 1577, RAR-LvZ 204, 12v.

DOLAAG : geile van der *doelaghen*, 1388, RAM-FR 319, 2v; jan van der *doelaghen*, id, 2v; ter *doolaghe[n]*, 1463, SAG-330/29, 510r; stede t[er] *doolaghen*, 1577, SAG-PC 267, 18r; up zyn huusstede ten bossche ter *doolaghe[n]*, 1577, RAR-LvZ 204, 5v; an tbuedelvelt ... dwers ouer de stede ter *doolaghen*, id, 61r; ande *doolaghe*, id, 67r.

DOLAAGBROEK : Inde[n] *Doolaghe brouc*, 1571/1572, SAG-PC 267, 16v/16r.

DOLAAGMEERS : Den *Doolaghemersch*, 1571/1572, SAG-PC 267, 16r/15v.

DOORN : ant felt ten *doerne*, 1388, RAM-FR 319, 2v; ten *doerne*, id, 3r; upden molecautere an tvelt ten *doorne*, 1577, RAR-LvZ 204, 35v.

DOORNKEN : ant *dornekijn*, 1388, RAM-FR 319, 14r (2x); apud *dorekine*, 1460, RAG-B 8, 23v; up tsmessecautere an *tdooreke[n]*, 1577, RAR-LvZ 204, 20v.

DRIE BUNDERKENS : l.te verren Inde *drie bunderkins*, 1577, SAG-PC 267, 29r.

DRIES 1 : een alf buunre lants ... ligghende ten *driessche jnt velt*, 1349, SAG-KBH; op de stede ten *driessche*, 1388, RAM-FR 319, 4r; op sine stede ten *driessche*, id, 6r; ten *Driessche*, 1571/1572, SAG-PC 267, 15r, 17v, 18r, passim/12r, 14v, 16v, passim; Den *dries*, 1572, SAG-PC 267, 2v; ten *driessche*, 1577, RAR-LvZ 204, 8r; up zyn stede ten eechaute ... anden *driesch*, id, 27r; *dries* ter verren, 1624, RAG-FKP 2525, CF; ten *driessche*, 1624, RAR-KF 89, 7v.

DRIES 2 : aenden *driesch*, 1550, RAG-N 8, 71r; metten *driessche*, 1550, RAG-N 8, 71r; up den *driesch*, 1550, RAG-N 8, 72v;

jnden *driesch* anden grootenbruel, 1577, RAR-LvZ 204, 60v; het hoflant ende den *driesch*, 1624, RAG-FKP 2525, CF nr. 39.

DRIES 3 : ten *driessche* jn teromme neffens deuerints weede, 1577, RAR-LvZ 204, 61v.

DRIESSTRAAT : de *driesch straete*, 1624, RAG-FKP 2525, CF.

DROGE WEIDE : up deuerins velt es *tdrooghe weedeken* bouen den kaingnaert, 1577, RAR-LvZ 204, 29r; de *drooghe weede*, id, 54v.

DULLENDRIES : up de[n] *dulle[n] driesch*, 1463, SAG-330/29, 510r.

DWEERSVELD : an *dweersuelt*, 1455, SAG-330/26, 540v (2x).

EELHOOUT : heinric van den *eechoute*, 1388, RAM-FR 319, 9r; heinr[ic] van d[en] *eechoute*, 1396, ARA-RK 45971, 24r; beatrice van[den] *eechaute* ... up zyn stede ten *eechaute* ... anden *driesch*, 1577, RAR-LvZ 204, 27r.

EIERBOS : *eyersbosch*, 1624, RAG-FKP 2525, CF.

EIERBROEK : an den *eyerbrouc*, 1388, RAM-FR 319, 11v; bijd[en] *heyerbroucke*, 1446, SAG-330/24, 38v; ande *eyerbrouc*, 1463, SAG-330/29, 510r; ghelandt anden *eijerbrouck*, 1550, RAG-N 8, 71v; *eijerbrouc*, id, 71v; In den *tijerbrouc*, 1571, SAG-PC 267, 9r; Ind[en] *eijerbrouc*, 1571/1572, SAG-PC 267, 9v/9r; up de neercautere onder de[n] *eyerbrouck*, 1577, RAR-LvZ 204, 10r; *eyersbrouck*, 1624, RAG-FKP 2525, CF.

EIKENMEERS : Inden *eekenmersch*, 1571, SAG-PC 267, 8r; Inden *eekemersch*, 1572, SAG-PC 267, 8v; Inden *ekemeersch*, 1577, SAG-PC 267, 11r; den *eckenmeersch*, 1624, RAG-FKP 2525, CF.

ELSHOUT : up tsmessecautere bouen den *helshaute*, 1577, RAR-LvZ 204, 22v.

ERMENGARDEVELD : op *ermengaerden velt*, 1388, RAM-FR 319, 4v, 19v; op *erme[n]gaerde[n] velt*, id, 10r.

ESKOUTER : op de *hescout[er]e*, 1388, RAM-FR 319, 2v; op de *eskouter[e]*, id, 21r; up de *esch cautere*, 1550, RAG-N 8, 69v; up *Descautere*, 1571/1572, SAG-PC 267, 14r, 15v, 17v, passim/2v, 13v, 15r, passim; upden *hescautere* ande[n] strymersch, 1577, RAR-LvZ 204, 29r; up tvel't ter nedermuele[n] nu ghe-naempt *descautere*, id, 45r; *hescautere*, id, 45r; den *escauter*, 1624, RAG-FKP 2525, CF nr. 47; op den *escauter*, 1650, RAG-N 15, PaC.

ESP : up dlant ten *hespen*, 1388, RAM-FR 319, 21v; up de[n] muele[n]cout[er]e te[r] *espen*, 1463, SAG-330/29, 510r; up de[n] muelcautere ten *hespe*, 1577, RAR-LvZ 204, 38r.

EVERINMEERS : in *eeuerijn mersch*, 1388, RAM-FR 319, 4r.

EVERINS VELD : up *deeuereinsvelt* beneden ougst ende zuijt tparadijs, 1550, RAG-N 8, 72r; up *deuerens velt* an sruters lochtynne, 1577, RAR-LvZ 204, 18v; up *deuerins velt* an sroucx lochtinc, id, 19r; up *deuerins velt*, id, 19r; up tvoornoemde *euerins velt*, id, 19r; up *deuerins velt* neuen de weede van tgoet ter craeyen, id, 25r; up *deuerins velt* es tdrooghe weedenken bouen den kaingnaert, id, 29r; *defuerins velt*, 1624, RAG-FKP 2525, CF nr. 16.

EVERINS WEIDE : ten driessche jn tcromme neffens *deuerints weede*, 1577, RAR-LvZ 204, 61v.

FAKERS BROEK : T*Fackers brouc*, 1571/1572, SAG-PC 267, 9v/9r.

FEYS MEERS : jn *feysch m[er]sch*, 1455, SAG-330/26, 540v; inden *feysmeersch*, 1624, RAG-FKP 2525, CF nr. 43.

FONTEIN : ... zuudt metten hooghsten houck jehghens de *fontaine* lancx henen tstraetken, 1577, RAR-LvZ 204, 15v; *fontyne*, 1624, RAG-FKP 2525, CF.

(s)FRUYTS VELD : up *sfruyts velt*, 1468, SAG-330/30, 350v; up *fruyts velt*, 1490, SAG-330/38, 323v.

GANZENDRIES : up den *gansdriechs*, 1550, RAG-N 8, 69v; Den *gansdries*, 1572, SAG-PC 267, 2v; anden *gansen driesch* by-

der muelen te boenbeke, 1577, RAR-LvZ 204, 46r; *gansendriesch*, 1624, RAG-FKP 2525, CF nr. 45; den *gansendriesch*, 1650, RAG-N 15, PaC.

GASTEMEERS : de *gastem[er]sch*, 1455, SAG-330/26, 540v.

GEER : op den *gheer*, 1388, RAM-FR 319, 9r, 15v; up dry dach[wan]t an dmolestraetke[n] neuen tsmeysbrouck heedt den *gheer*, 1577, RAR-LvZ 204, 62r.

GELDBERG : up den *gheltberch* an tbroukelkin, 1436, SAG-330/21, 259v.

GELOOTS : te *loets*, 1427, SAG-301/29, 125r (2x).

GELOOTS VELD : up *jeloets velt* ande stichele, 1482, SAG-330/36, 86r; up *geloots velt*, id, 86r; up *slootuelt*, 1550, RAG-N 8, 69r; up *tsloots velt*, 1571, SAG-PC 267, 12v, 13v; Upt *tslotsvelt*, id, 24v; up *tsloots velt*, 1572, SAG-PC 267, 13r, 23v; Upt *tslotsvelt*, 1577, SAG-PC 267, 17r; *slootsvelt*, 1624, RAG-FKP 2525, CF nr. 22.

GEMENE MEERS : inden *ghemeenen mersch*, 1572, SAG-PC 267, 2v.

GESCHEIDHAAG : een brouxkin gheheeten de *ghescedeghe*, 1457, SAG-330/28, 3r.

GEWAD : erve ligghen[de] ten *ghewadde*, 1571/1572, SAG-PC 267, 21v/20v.

GHERAERTS/GHEERTS VELD : *gheraerts velt*, 1464, SAG-301/47/2, 66r; an *Gheerts velt*, 1571, SAG-PC 267, 18r, 22r; up *Gheerts velt*, 1572, SAG-PC 267, 17v, 21r; up *tgheertsvelt*, 1577, RAR-LvZ 204, 14v, 15r (4x); ant **gheents velt*, 1624, RAR-KF 89, 5v.

GHYSKENS VELD : een dachwant lants ende een half lett[er] men ofte meer ghelegghen up *ghijskens velt* neuen jan braemboschs lant, 1363, RAG-N, O; ligghende upt *ghijselins velt*, 1550, RAG-N 8, 25r; *ghijskens velt*, id, 70v; up *Ghyskins velt*, 1571/1572/1577, SAG-PC 267, 16r, 16v/15v, 16r/21r; jn *tghyskins velt*, 1577, RAR-LvZ 204, 25r, 25v; *ghyskens velt*, 1624, RAG-FKP 2525, CF.

GOED TEN BERGE : *tgoet ten berghe*, 1490, SAG-330/28, 323v; ... oost *tgoet ten berghe* noort de strate, 1577, RAR-LvZ 204, 16r.

GOED VAN NONNENBOS : jn *tgoet van nonnenbossche* achter de hofstede van bartholomeus wiels, 1577, RAR-LvZ 204, 17v; upden verrecautere jnden wyncle neuen *tgoet van nonnenbossche*, id, 27v; upde[n] muelencautere an *tgoet van nonnenbossche* jnden teerlynck, id, 28r.

GOED VAN RESSEGEM : *tgoet van reesseghem*, 1550, RAG-N 8, 71r, 71v.

GOOSSENS VELD : Int *goossens velt*, 1577, SAG-PC 267, 18r;

GOOSSENS VELDEKEN : upde[n] hofcautere ende es besloten en[de] heet *tgoossins veldekin*, 1577, RAR-LvZ 204, 3v.

sGRAVENBROEK : an *sgrauē[n] brouc*, 1388, RAM-FR 319, 10r, 12v; op *sgrauen brouc*, id, 19v; an *tscreven brouc*, 1571/1572, SAG-PC 267, 13v, 14r/13r, 13v; *sgraven brouck*, 1577, SAG-PC 267, 16v.

GROEILAND : up *groeylant*, 1455, SAG-330/26, 540v; *tgroeylant*, id, 540v; jnt *groylant*, 1472, SAG-330/32, 66v.

GROEILANDVELD : up *groeylantvelt*, 1455, SAG-330/27, 4v.

GROENE GRACHT : langst de cromstrate anden gracht de *groen gracht*, 1550, RAG-N 8, 70r.

GROENE PAAL : op molencout[re] an den *groen[en] pael*, 1388, RAM-FR 319, 21v.

GROENE WEG : anden *groenen wech*, 1457, SAG-330/28, 3r; jn midden den verrecautere anden *groenen wech*, 1577, RAR-LvZ 204, 6v; jeghens den *groene[n] weghe*, id, 15v; up trakevelt metten hende anden *groene[n] wech* jeghens compains veldeken, id, 33v; bijder *groene[n] wech* loopende naer den elaterbosch, id, 37r.

GROTE BRUUL : pratum suum de *grotembruel*, 1205 kop. 13°, NBP-LF 5478, 22r; bonariu[m] prati in *g[ro]ttenbrul*, 1222

kop. 13^e, NBP-LF 5478, 24r; jeghen lijsbetten van den *groiten bruele*, 1387, SAG-330/8, 221r; in *groetenbruel*, 1388, RAM-FR 319, 3r (2x); daerment heedt de[n] *grote[n] brul*, 1446, SAG-330/24, 38v; jnden *grooten briel*, 1455, SAG-330/26, 540v; jnde[n] *groten brueel*, 1463, SAG-330/29, 510r; den *grooten bruel*, 1550, RAG-N 8, 68v; inden pretermersch ougst liggen[de] aenden *grooten briel*, id, 71r; west thoflant ... noort aenden *grooten briele*, id, 72v; Inden *grootenbruel*, 1571, SAG-PC 267, 9r, 14v, 15r, passim; ten *grootenbruel*, 1572, SAG-PC 267, 9r, 14r, 14v, passim; jnden *grootenbruel*, 1577, RAR-LvZ 204, 8r; joos van *grootenbruel* te *grootenbruele*, id, 11r; up den quamersch oost den *grootenbruel* en[de] dockeweede, id, 12v; jnden driesch anden *grootenbruel*, id, 60v; *grooten bruel*, 1624, RAG-FKP 2525, CF; jnden *grootenbruel* ant cautergat, 1624, RAR-KF 89, 8v; jnden *grooten brul* ant mengat, id, 9v.

GROTEBRUULMEERS: jnde[n] *grote[n] brul meersch*, 1446, SAG-330/24, 38v.

GUCHTE: ligghende ten *guchte*, 1331, RAG-N, O; up zijn stede te *guchte* daer hy woondt ande[n] rootere, 1577, RAR-LvZ 204, 3r; te *guchte*, id, 9r; te *guchte* ... naer den rootere, id, 16v; an tcautergat te *guchte*, id, 23v; up een stede te *guchte* jgehens ouer thof oost den rootere, id, 30v; up zyn huusstede te *guchte* anden rootere, id, 60v; te *guchte*, 1624, RAG-FKP 2525, CF.

GUCHTERMEERS: jnde *guchterm[er]sch*, 1490, SAG-330/38, 360r.

GUCHTERVELD: up *tguchter velt*, 1550, RAG-N 8, 72v; up *tghuchtevelt*, 1572, SAG-PC 267, 2v; an *tguchtervelt*, 1577, RAR-LvZ 204, 17r; *tguchtervelt*, id, 28r; *ghehuchter velt*, 1624, RAG-FKP 2525, CF nr. 15.

GULDEN POORT: an de *guldin porte*, 1436, SAG-330/21, 259v; an de *guldin poorte*, 1446, SAG-330/24, 38r.

GUOMANS STEDE: in *guomans stede*, 1571, SAG-PC 267, 16v; in arent *guomans stede*, 1572, SAG-PC 267, 16r.

HAANTJE: brouc gheheeten *thaeynken* [nevens den key-brouc], 1571/1572, SAG-PC 267, 6v, 15v, 19r/6r, 15r, 18r; Int

hunken, 1577, SAG-PC 267, 19v; In *thaeynkin*, id, 20r; up xxix roe[de]n broucx gheheeten *thaentke[n]*, 1577, RAR-LvZ 204, 6r; up datmen naempt *thenkin*, id, 30r.

HANDZUTTER : anden *hantsutt[er]je*, 1550, RAG-N 8, 69v; up dauerens velt ... zuudt den *antzuttere*, 1577, RAR-LvZ 204, 2v; dry dach[wan]t ghenae[m]pt den *antzuttere*, id, 50v.

sHANENGOED : an *shanen goet*, 1550, RAG-N 8, 71r; *jans hanen goet*, id, 72v.

sHANENSTEDE : uut *shanen stede*, 1624, RAR-KF 89, 5v.

HASEKENS MEERS : op *hasekijns mersch*, 1388, RAM-FR 319, 3r.

HAZAERTS BROEK : up [vier] dachwant xx roe[de]n broucx ... an tstraetken anden tzyue ende heedt *hazarts brouck*, 1577, RAR-LvZ 204, 6v.

HAZENVELD : up *thasen velt*, 1492, RAM-FR 327; up *shasen velt* en[de] es een besloten veldeken oost de weys beque, 1577, RAR-LvZ 204, 33r.

HEDDENBOS : opten *heddenbosch*, 1388, RAM-FR 319, 21r.

HEDDENDRIES : op de[n] *hedde[n] driesch*, 1388, RAM-FR 319, 3v.

HEESKOUTER : upden **herscautere*, 1577, RAR-LvZ 204, 3v.

HEILIGE GEESTBOS : den *helich gheest bosch*, 1624, RAG-FKP 2525, CF.

HELDERGEM : Inden *Helderghem*, 1571/1572/1577, SAG-PC 267, 15v/15r/18r; up zijn stede te *helderghem*, 1577, RAR-LvZ 204, 42r.

HELDERGEMBROEK : Den *helderghem brouc*, 1571/1572, SAG-PC 267, 14r/13v.

HELFTWINNING : op de *helfwi[n]nighe*, 1388, RAM-FR 319, 12r.

HELLENDRIES : up den *hellen driesch* beneden ougst ande langhebant, 1550, RAG-N 8, 71r; upden *hellendriesch* neuen

dbruynsvelt, 1577, RAR-LvZ 204, 34r; de *hellendriesschen*, 1624, RAG-FKP 2525, CF nr. 49; de *hellen driessche*, 1650, RAG-N 15, PaC.

HERGHERS DAL : bouen *herghers dal*, 1388, RAM-FR 319, 5v; jnden *herghersdal*, 1455, SAG-330/26, 540v; jnden *herghersdal*, 1456, SAG-330/27, 268v; den *erghers dal*, 1482, SAG-330/36, 86r; anden *eergherstal*, 1550, RAG-N 8, 69r; upden meulecautere jnden *herghendal*, 1631, RAR-KF 12, 2v.

HERGHERS ROT : op *herghers rot*, 1388, RAM-FR 319, 11r; op *herghins rot*, id, 12r.

HOEK : up dweghervelt jnden *houck* jnden loofbucht achter de stede van[den] *houe ter craeye[n]*, 1577, RAR-LvZ 204, 27r.

HOFKOUTER : upde[n] *hofcautere* ende es besloten en[de] heet tgoossins veldekin, 1577, RAR-LvZ 204, 3v.

HOFLAND : beneden de[n] *hoflande*, 1463, SAG-330/29, 510r; up *hoflant*, 1550, RAG-N 8, 68v; west *thoflant* ... noort aenden grooten briele, id, 72v; up *Dhoflant*, 1572, SAG-PC 267, 2v; ande neckerstrate ... lancx *thoflandt*, 1577, RAR-LvZ 204, 17v; het *hoflant* ende den driesch, 1624, RAG-FKP 2525, CF nr. 39.

HOF TER KRAAIEN : up tsmesse cautere an deen zyde tgoet van *thof ter craeijen* dander zyde den steert, 1577, RAR-LvZ 204, 7r; upde[n] *kaingnaert* zuudt de stede van *thof ter craeye[n]*, id, 13r; upden neercautere an dleen van[der] *craeye[n]* daer den voetwech duer gaet an braembosch stede, id, 24r; up deuerins velt neuen de weede van tgoet *ter craeyen*, id, 25r; up dweghervelt jnden *houck* jnden loofbucht achter de stede van[den] *houe ter craeye[n]*, id, 27r; *thof ter craeyen*, id, 61v.

HOGHE SLEIMEERS : jnden *hooghen sleymersch*, 1577, RAR-LvZ 204, 67v.

HOLBEEK : op de *hole beke*, 1388, RAM-FR 319, 15v; an De *holbeke*, 1571/1572, SAG-PC 267, 14v, 17v/14r, 17r.

HONDSGRACHT : up trakevelt ande *hontsgracht*, 1577, RAR-LvZ 204, 19v; ande *hondtsgracht*, id, 20r; an trakevelt en[de] de *hontsgracht*, id, 30r; neuen de *hondtsgracht*, id, 32r.

HOPLOCHTING : up een half dach[wan]t bogard ghenaeempt den *hoplochtijnc*, 1577, RAR-LvZ 204, 59v.

HOUTTRAPPENVELD : een alf dach[want] lants ... liggende up *thoutrapper velt*, 1349, SAG-KBH; op *dautrapvelt*, 1388, RAM-FR 319, 21v (2x); up **taut[er]jafvelt*, 1410, SAG-330/14, 284v; up **thauterasvelt*, 1414, SAG-330/15, 216v; Lants up *Dautrappenvelt*, 1571/1572, SAG-PC 267, 7r, 9r, 14v, passim/7r, 9r, 14r, passim.

HOUW : beneden de[n] *houue*, 1577, RAR-LvZ 204, 58v.

HOUWKEN : jn *thauken* ... an trakevelt, 1577, RAR-LvZ 204, 13r.

HUISKENS GAT : te[n] *huuslinsgate*, 1388, RAM-FR 319, 11v (2x); up de verre coutre te *huuselins gate*, 1482, SAG-330/36, 86r.

HULLENDRIES : upden dyc ofte *hullendriesch*, 1577, RAR-LvZ 204, 5v.

HURKER : den *hurckere*, 1550, RAG-N 8, 68v, 69v; up den *hurkere*, id, 72v; brouc Diemen heet den *hurkere*, 1571/1572, SAG-PC 267, 2r/2v.

HURKERBOS : *hurckere bosch*, 1624, RAG-FKP 2525, CF nr. 33; den *hurckerbosch*, 1650, RAG-N 15, PaC.

IMPENDRIES : up *Impendriesche*, 1571/1572, SAG-PC 267, 8v/8v.

INGELAND : up *jnghellant*, 1427, SAG-301/29, 125r.

JAN BRAEMBOSCHS LAND : up ghijskens velt neuen *jan braemboschs lant*, 1363, RAG-N, O.

KAMMELAND : op *ca[m]melant* an de[n] wech, 1388, RAM-FR 319, 3r; op *cammelant* neuen den molenberch, id, 9v; op *ka[m]lant*, id, 12r; up *tca[m]meland*, 1482, SAG-330/36, 86r; up *tca[m]melant* voor teautergat, 1550, RAG-N 8, 68v, 69r;

tcammelant, id, 69r; up *cammelant*, 1571, SAG-PC 267, 15v; up *Cammerlant*, 1571/1572, SAG-PC 267, 8v, 9v, 10v, passim/2v, 8v, 9r, passim; up *tcammelandt*, 1577, RAR-LvZ 204, 8r, 23v; upden molencautere an *tcammelandt*, id, 28v; upt *kammelandt*, 1596, RAR-KF 2, 12v; *cammelant*, 1624, RAG-FKP 2525, CF; upt *cammelant*, 1624, RAR-KF 89, 9r; upt *camelant*, id, 10r; upt *cammelant*, 1631, RAR-KF 12, 4r.

KAREELWEIDE : de *careel weede*, 1550, RAG-N 8, 69v; ende heedt de *correelweede*, 1577, RAR-LvZ 204, 32v.

KASTEELWILG : ande *casteel willghe*, 1455, SAG-330/26, 540v.

KATTENBROEK : tween parcheelen van bossche ... den *cattenbrouc*, 1413, SAG-301/22, 103r; up den dal ... beneden aenden *katten brouck* aende dal dreue, 1550, RAG-N 8, 72v; up trakevelt ... jehens den *cattenbrouck*, 1577, RAR-LvZ 204, 20r.

KEI : up den *key* up troetsvelt, 1577, RAR-LvZ 204, 18r; bouen den *key* ende es brouck onder den bytere, id, 43r; up een dach[wan]t daerment heedt den *key* ter nedermuelen, id, 50r.

KEIBROEK : Den *key brouc*, 1571, SAG-PC 267, 19r; eenen brouc Diemen heet den *key*, id, 19r; Den *key brouc*, 1572, SAG-PC 267, 18r; eenen brouc Diemen heet den *key*, id, 18r; Den *key brouc*, 1577, SAG-PC 267, 24v; eenen brouc Diemen heet den *key*, id, 24v; jehens den brouck ghenæempt den *key*, 1577, RAR-LvZ 204, 52v.

KEISTRAATJE : an *tkeystrate*, 1571, SAG-PC 267, 20v; an *tkeystraetken*, 1572, SAG-PC 267, 19v; an *tkeystraetkin*, 1577, SAG-PC 267, 26r; an *tkeystraetken*, 1577, RAR-LvZ 204, 47r.

sKEIZERS : up tsroetsvelt metten brouc *tkeysers*, 1571/1572, SAG-PC 267, 21r, 22r/20r; up een dach[wan]t *skeysers* up troetsvelt jnden houck, 1577, RAR-LvZ 204, 18r; an *skeysers* straetke[n] ende es den brouck *skeysers*, id, 24v.

sKEIZERS HOEK : up troetsvelt ende jn *skeysers houck*, 1577, RAR-LvZ 204, 47v.

sKEIZERS STRAATJE : an *skeysers straetke[n]* ende es den brouck skeysers, 1577, RAR-LvZ 204, 24v.

KERKENGOD : upden verrecautere zuudt ande[n] wynole onder *kercken goet* oost an tstrate en[de] light jn tbuendre, 1577, RAR-LvZ 204, 24r.

KERKMEERS : up spapen cautere boue[n] de baenbeke ande *kerck mersch*, 1577, RAR-LvZ 204, 39v.

KERSERE : ten *kersere*, 1388, RAM-FR 319, 9v.

KEYNAERT : Den *keynnaert*, 1571/1572/1577, SAG-PC 267, 15r/14v/19v; Den *Keijnaert*, 1577, SAG-PC 267, 19r; upde[n] *kaingnaert* zuudt de stede van thof ter craeye[n], 1577, RAR-LvZ 204, 13r; jn tparadijs neuen den *kaingnaert*, id, 23r; neuen den *kaingnaert*, id, 23r; up deuerins velt es tdrooghe weeden bouen den *kaingnaert*, id, 29r; ten weghe byden *kaingnaert* an tparadys, id, 29r.

KEYNAERTS BROEK : Den *keynaerts brouc*, 1571, SAG-PC 267, 10r; Den *keynnaerts brouc*, 1572, SAG-PC 267, 9v; Den *keynaerts brouc*, 1577, SAG-PC 267, 12v.

KLATERBOS : jan van *claterbosch* ... up siine stede te *clat[er]bosch*, 1353, RAG-N, O; an *claterbosch*, 1388, RAM-FR 319, 2r; an tcoutergat te *clat[er]bos*, id, 21v; an *clat[er]bosch*, 1455, SAG-330/26, 540v; up zijne stede te *claterbosch*, 1550, RAG-N 8, 25r; and[en] *claterbos*, 1571, SAG-PC 267, 19v, 20r; den *claterbosch*, 1577, SAG-PC 267, 24v, 25v; upde[n] smessecautere metten west hende anden *claterbosch*, 1577, RAR-LvZ 204, 13r; up tsmesse cautere neue[n] de[n] *claterbosch*, id, 21r; bijder groene[n] wech loopende naer den *claterbosch*, id, 37r.

KONDUIT : up den **coddruut*, 1427, SAG-301/29, 125r.

KORTENBOS : op *cortebosch*, 1388, RAM-FR 319, 9v; ung journal gisant au lieu nomme *cortenbosch*, 1482, RAG-SMB, O.

KORTENBROEK : jnde[n] *corte[n] brouc*, 1468, SAG-330/30, 349r; stede *Corten broucke*, 1571, SAG-PC 267, 17r.

KOUTERBOS : op *cout[er]bosch*, 1388, RAM-FR 319, 9r; op *couterbosch*, id, 2v, 4v, 10v; up *cout[er]bosch*, 1436, SAG-330/21,

259v; up *caut[er]bosch*, id, 259v; up *tcouterbosch*, 1463, SAG-330/29, 510r.

KRAAIENNEST: inden *Craeyennest*, 1571, SAG-PC 267, 9v; en[de] heedt den *craeyenest*, 1577, RAR-LvZ 204, 51r.

KROMME: up *Cromme*, 1571/1572, SAG-PC 267, 9r, 14v/9r, 14r; ten driessche jn *tcromme* neffens deuerints weede, 1577, RAR-LvZ 204, 61v.

KROMME STRAAT: langst de *cromstrate* anden gracht de groen gracht, 1550, RAG-N 8, 70r; lanxst der *cromstrate* voor de stichele, id, 70r; de *cromstrate*, id, 72r; te padde poele ande *cromme strate*, 1577, RAR-LvZ 204, 10v; up smesse cautere ande *cromme strate*, id, 21r.

KRUISWEG: up den *cruuswech*, 1427, SAG-301/29, 125r; up den muelencautere anden heerwech benede[n] den **cruywech*, 1577, RAR-LvZ 204, 36v.

KWAADMEERS: up den *quamersch* oost den grootenbruel en[de] dockeweede, 1577, RAR-LvZ 204, 12v.

LANGE BAAN: t[er] stede daer ment heet de *langhebane*, 1426, SAG-301/28/2, 140r; va[n] eene[n] meerssche gheheete[n] de *langhe bane*, 1433, SAG-301/32/2, 58v; up den hellen driesch beneden ougst ande **langhebant*, 1550, RAG-N 8, 71r; aende *langhe bane*, id, 71r; up den upp[er]sten hellendriesch ougst de *langhe bane* zuijt aen spratersvelt, id, 71v; up tderde van een dach[wan]t mersch jnde *langhebane*, 1577, RAR-LvZ 204, 10r.

LANGEBAAANMEERS: de *langhebane meersch*, 1624, RAG-FKP 2525, CF.

LANGE LOCHTING: inden *Langhe Lochtinc*, 1571/1572, SAG-PC 267, 18r/17r.

LANGE ROT: *tlanghe rot*, 1490, SAG-330/38, 360r; an *dlangherot* zuudt de smessecautere, 1577, RAR-LvZ 204, 66r.

LANGE STRAAT: ande *langhe strate*, 1550, RAG-N 8, 69r; upde muelecautere ande *langhestrate*, 1577, RAR-LvZ 204, 26v; de *langhe straete*, 1624, RAG-FKP 2525, CF.

LANGE WEIDE : in de *langhe weede*, 1388, RAM-FR 319, 10v.

LETSCHENS BRUUL : op den *letschens bruel*, 1388, RAM-FR 319, 4r.

LOGE : op eene[n] mersch an de *loghene*, 1388, RAM-FR 319, 6v, 7r; bouen de veys beke jehens de *louene*, 1577, RAR-LvZ 204, 12r (2x); upde neercautere ... jehens de *louene*, id, 47r.

LOOFBUCHT : up dweghervelt jnden houck jnden *loofbucht* achter de stede van[den] houe ter craeye[n], 1577, RAR-LvZ 204, 27r.

LOOS BUNDERS : up de neercautere ... onder de *loos bundere[n]*, 1577, RAR-LvZ 204, 23r.

MANS VELD : ute[n] *mansuelde*, 1388, RAM-FR 319, 2v; op *mans velt*, id, 3r; in *mansuelt*, id, 4v; gheleghe[n] opt **mansuelt*, 1391 kop. 1419, RAG-VS, O; up *mans velt*, 1472, SAG-330/32, 66v; up *mansuelt*, 1475, SAG-330/33, 66r; up *ma[n]svelt*, 1482, SAG-330/36, 86r; up *mansvelt*, 1571/1572, SAG-PC 267, 12v, 13v, 14r, passim/13r, 13v, 15v, passim; up *dmansvelt*, 1577, RAR-LvZ 204, 13r; up *tvoorseyde mansvelt*, id, 14r.

sMARTELEEREN HOFSTEDE : van **sarteleeren hofstede*, 1577, RAR-LvZ 204, 53v.

sMARTELEERENSTRAATJE : an *tmaerteleere straetke[n]*, 1577, RAR-LvZ 204, 53v.

sMARTELEEREN WEIDE : jn *smarteleeren weede* noort den steenlant, 1577, RAR-LvZ 204, 27r.

MEERSGRACHT : den *meerschgracht*, 1624, RAG-FKP 2525, CF nr. 41.

METS : een stic lants ... up de nedercautere en[de] es gheheeten de *mets*, 1455, SAG-330/27, 105r.

sMEYS BROEK : an *smeys brouc*, 1388, RAM-FR 319, 12r; den *smeys brouc*, 1456, SAG-330/27, 268v; an *smeys brouc*, 1482, SAG-330/36, 86r; weede an *smeysbrouc*, 1571/1572, SAG-PC 267, 9v/9r; an *smeyers brouc*, 1577, SAG-PC 267, 12r; *smeys brouck* onder den verrencautere, 1577, RAR-LvZ 204, 16r;

smeys brouck, id, 43r; up dry dach[wan]t an dmolestraetke[n] neuen *tsmeysbrouck* heedt den gheer, id, 62r; upden voorn[oemden] verrecautere an *smeijsbroucq*, 1631, RAR-KF 12, 4r.

MIDDELSTE HELLENDRIES : up den *middelsten* **heken-driesch*, 1550, RAG-N 8, 71r.

MOER : op den *moer*, 1388, RAM-FR 319, 3v (2x).

MOLENBEEK : de *muelenbeke*, 1624, RAG-FKP 2525, CF.

MOLENBERG : op cammelant neuen den *molenberch*, 1388, RAM-FR 319, 9v; an den *muelenberch*, 1427, SAG-301/29, 125r.

MOLENKOUTER : up de *muele[n] cout[er]e*, 1385, SAG-330/7, 320r; op *molencout[er]e*, 1388, RAM-FR 319, 9v; op de *molencout[er]e*, id, 14r; op *molencout[re]* an den groen[en] pael, id, 21v; up de *muelecautere* ten beerghe, 1446, SAG-330/24, 38v (2x); jnde *muele[n] cautere*, 1455, SAG-330/26, 540v; up *molencaut[er]e*, 1457, SAG-330/28, 3r; up de[n] *muele[n]cout[er]e* te[r] espen, 1463, SAG-330/29, 510r; de *muelen cautre* ten berghe, 1472, SAG-330/32, 54r; up den *muelencautre*, id, 66v; up den *molencautere*, 1550, RAG-N 8, 69r, 69v; up *Muelecautere*, 1571/1572, SAG-PC 267, 1v, 6v, 8v, passim/2r, 2v, 6v, passim; up bastardts stede ... onder jeghens den *muelecautere*, 1577, RAR-LvZ 204, 7v; up den *muelen cautere* ten berghe, id, 16r; upde *muelecautere* ande langhestrate, id, 26v; upde[n] *muelencautere* an tgoet van nonnenbossche jnden teerlynck, id, 28r; upden *molencautere* an tcammelandt, id, 28v; upden *molecautere* an tvelt ten doorne, id, 35v; upden *muelecautere* an tvlierke[n], id, 35v; up den *muelencautere* anden heerwech benede[n] den cruywech, id, 36v; up de[n] *muelcautere* ten hespe, id, 38r; upden *molencautere*, id, 38r; an tziechhuus up de *muelecautere* an thecken, id, 49r; upde *muelecautere*, 1596, RAR-KF 2, 12r; den *muelencauter*, 1624, RAG-FKP 2525, CF; upden *meulecautere* jnden herghendal, 1631, RAR-KF 12, 2v.

MOLENSTRAATJE : anden sleebroucke ... an dmolestraetke[n], 1577, RAR-LvZ 204, 44r; up dry dach[wan]t an dmo-lestraetke[n] neuen *tsmeysbrouck* heedt den gheer, id, 62r.

MOLENVELDEKEN : Int *mueleveldeken*, 1577, SAG-PC 267, 28r; jn *dmueleveldeken* te boenbeke boue[n] de muelen, 1577, RAR-LvZ 204, 44v; *muelevelde*, 1624, RAG-FKP 2525, CF.

NEDERMOLEN : jan va[n] der *nedermuele[n]*, 1388, RAM-FR 319, 3v; Ter *nedermolen*, 1571/1572, SAG-PC 267, 9v/9r; jn *tvelt* ter *nedermuelen*, 1577, RAR-LvZ 204, 43v; up *tvelt* ter *nedermuele[n]* nu ghenaeft descautere, id, 45r; up een stede ter *nedermuelen* en[de] es een weede ghezeyt de trype, id, 50r; up een dach[wan]t daerment heedt den key ter *nedermuelen*, id, 50r.

NEDERSTE BOSSERVELD : in *nederste bosscheruelt*, 1388, RAM-FR 319, 4v; up *dneed[er] bosscheruelt*, 1436, SAG-330/21, 259v; up *tselue neder boscheruelt*, id, 259v; jnt *ned[er] bosscheruelt*, 1446, SAG-330/24, 38r; *tneder bosschervelt*, 1463, SAG-330/29, 510r; up *dnederste bosscheuelt*, 1472, SAG-330/32, 54r; up *Dnederste bosscherevelt*, 1571/1572, SAG-PC 267, 13r, 23r, 24r/13r, 23r; up *Dneerste bosscherevelt*, 1572, SAG-PC 267, 22r.

NEDERSTE SLEIMEERS : upden *neersten sleyde[n] mersch*, 1577, RAR-LvZ 204, 67r.

NEDERSTE VELD : up *Dnerste velt*, 1571, SAG-PC 267, 9r; up *Dnederste velt*, 1572/1577, SAG-PC 267, 8v/11v.

NEERHOFVELD : in *Dneerhofveldeken*, 1571/1572, SAG-PC 267, 10r/10r; Int *neerhofvelt*, 1577, SAG-PC 267, 13r.

NEERKOUTER : op *neder cout[er]e*, 1388, RAM-FR 319, 4r; de *nedercout[er]e*, 1427, SAG-301/29, 125r; up de *nedercaut[er]e*, 1455, SAG-330/27, 101r; up de *nedercautere*, id, 105r; up de *nedercaut[er]e*, 1457, SAG-330/28, 3r; up de *nedercaut[er]e*, 1463, SAG-330/29, 510r; up de *nedercautere* jeghen den veys m[er]sch, 1490, SAG-330/38, 360r; up den *neercaut[er]e*, 1550, RAG-N 8, 71v; up den *neercautere*, id, 72r; aenden *neercautere*, id, 72v; up *Nercautere*, 1571/1572, SAG-PC 267, 6r, 7v, 8r passim/2v, 3r, 6r, passim; Upden *neercaute[re]*, 1577, SAG-PC 267, 11r; upden *neercautere*, 1577, RAR-LvZ 204, 3v; up de *neercautere* onder de[n] eyerbrouck, id, 10r; upden *neercautere* bouen veys an wullebrechts mersch stucken[de] up-

den wormendriesch, id, 10v; ande veys beke jnde *neercauter*, id, 11r; up huerlieder stede te poele achter de kercke oost de *neercautere*, id, 17v; upde *neercaut[er]* ... an tbotertale velt, id, 22v; up de *neercautere* ... onder de loos bundere[n], id, 23r; upden *neercautere* an dleen van[der] craeye[n] daer den voetwech duer gaet an braembosch stede, id, 24r; upden *neercaut[ere]*, id, 26v; upde *neercautere* ... jeghens de louene, id, 47r; den *neercauter*, 1624, RAG-FKP 2525, CF; upden *neercautere*, 1624, RAR-KF 89, 8v.

NEKKERSTRAAT: ande *neckerstrate* ... lancx thoflandt, 1577, RAR-LvZ 204, 17v.

OFFICIAALSTEDE: een onbehuusde stede ... gheheeten de *officiaelstede* groot een dachw[ant] lx iij r[ooden], 1455, SAG-330/26, 540v.

OLMERIJ: bartholomeus wiels ... achter thuus daer *dolmerye* es, 1577, RAR-LvZ 204, 60r.

OPPERSTE HELLENDRIES: up den *upp[er]sten hellendriesch* ougst de langhe bane zuijt aen spratersvelt, 1550, RAG-N 8, 71v.

OPPERSTE KEI: up een dach[want] en half broucx ghe-naempt den *uppersten key* oost an troetsvelt, 1577, RAR-LvZ 204, 49v.

OVENBUUR: up xxx vij roeden $\frac{1}{2}$ ande rootere en[de] heedt den sny lochtinc daer *thouenbuer* up staet, 1577, RAR-LvZ 204, 17r.

OVERSTE BOSSERVELD: in *dueverste boscheruelt*, 1388, RAM-FR 319, 20v; in *douerste boscheruelt*, 1436, SAG-330/21, 259v; jn *douerste bosscheruelt*, id, 259v; up *dou[er] bosscheruelt*, 1463, SAG-330/29, 510r; up *dueuer bosscheuelt*, 1472, SAG-330/32, 54r.

PAALVELD: up *tpaeltvelt*, 1572, SAG-PC 267, 13v.

PAALVELDEKEN: up *tpaelveldeken*, 1571/1572/1577, SAG-PC 267, 14r, 15v/14v/18r, 19v.

PAARDENMEERS : *perdemers*, 1571/1572, SAG-PC 267, 18r/17r.

PADDENPOEL : de[n] *padde[n]poel*, 1427, SAG-301/29, 125r; ten *paddepoele*, 1550, RAG-N 8, 70r, 72r; te *padde poele* ande crome strate, 1577, RAR-LvZ 204, 10v; te *paddepoele* ande vulghe[n], id, 21v; jnde *paddepoel*, id, 33r.

sPANNEMAKERS STEDE : *spannemakers stede*, 1577, RAR-LvZ 204, 16r.

PAPELE : up smesse caut[er]e ten *papeele*, 1490, SAG-330/38, 360r.

sPAPENKOUTER : up *tspape[n] cout[er]e*, 1385, SAG-330/7, 320r; up *spape[n] cautre*, 1451, SAG-330/25, 168r; an *spape[n] caut[er]e*, 1464, SAG-330/30, 13r; an *tspape[n] caut[er]e*, 1468, SAG-330/30, 350v; up *spapecautere*, 1571/1572, SAG-PC 267, 8v, 9r, 12v, passim/8v, 9r, 13r, passim; up *spape[n] cautere*, 1577, RAR-LvZ 204, 1r; upden *papencautere*, id, 39r; up *spapen cautere* boue[n] de baenbeke ande kerck mersch, id, 39v; up *spapencautere* up de banbeke, id, 40r; up *spapen cautere* neuen turloote, id, 40v; up *spapencautere* an tzieckhuusken, id, 47r; an tzieckhuus up *spapencautere*, id, 62r.

PARADIJS : viue ende twintich roeden mersch gheleghen int *paradijs*, 1353, RAG-N, O; jnt *p[ar]adijs*, 1388, RAM-FR 319, 10r; jnt *pardijs*, id, 10v; jnt *paradis*, id, 11v; jnde me[r]sch gheheeten *tparadijs*, 1457, SAG-330/28, 3r; gheleghen int *paradijs*, 1550, RAG-N 8, 24v; up deeuereinsvelt beneden ougst ende zuijt *tparadijs*, id, 72r; In *tparadijs*, 1571/1572, SAG-PC 267, 9r, 20r/9r, 19r; jn *tparadijs* neuen den kaingnaert, 1577, RAR-LvZ 204, 23r; ten weghe byden kaingnaert an *tparadys*, id, 29r; een[en] bosch ant *paradys*, 1624, RAR-KF 89, 5v.

PARADIJSBROEK : Den *paradijs brouc*, 1571/1572/1577, SAG-PC 267, 10v, 11r/10r, 10v/13r.

PARADIJSMEERS : de heelt vand[en] *paradise m[er]ssche*, 1472, SAG-330/32, 66v; Inden *paradijs mersch*, 1571, SAG-PC 267, 10v; *paradijs mers*, id, 18r; Inden *paradijs mersch*, 1572,

SAG-PC 267, 10r, 17r; In *paradijs meersch*, 1577, SAG-PC 267, 13r; *paradijsmeersch*, 1624, RAG-FKP 2525, CF.

PERING : up de *peerine*, 1550, RAG-N 8, 68v; anden *peerine*, id, 69v; aenden *peerine*, id, 72v; up De *perinc*, 1572, SAG-PC 267, 2v; jnden *perrinc*, 1577, RAR-LvZ 204, 17v; den *peerynck*, 1624, RAG-FKP 2525, CF nr. 31.

PERREBOS : op de[n] *p[erre]bos*, 1388, RAM-FR 319, 6v.

PIEWITTENBROEK : Inden *piewitten brouc*, 1571, SAG-PC 267, 14v, 15v, 18v; Inden *pietenbroek*, id, 16r; Inden *piewitten brouc*, 1572, SAG-PC 267, 14r, 14v, 17v; Inden *pietenbroek*, id, 15r; Inden *piewitten brouc*, 1577, SAG-PC 267, 17r, 19v.

PLANAARD : den *planaert*, 1550, RAG-N 8, 72v.

POEL : ghelegghen ten *poele*, 1353, RAG-N, 0; op sine stede ten *poele*, 1388, RAM-FR 319, 5v; ten *poele*, id, 7v; te *poele*, 1550, RAG-N 8, 24v; jan van de *poele*, 1571/1572, SAG-PC 267, 18v/17v; up haerl[ieder] behuusde stede te *poele*, 1577, RAR-LvZ 204, 9v; up een letter upstals te *poele* te weten tvyuerken met een gheerken, id, 15v; up huerlieder stede te *poele* achter de kercke oost de neercautere, id, 17v.

POELDRIES : anden *poeldriesch*, 1577, RAR-LvZ 204, 16r.

POELWATER : van het *poelwatere*, 1596, RAR-KF 2, 14r (2x); vanden putte ghenamt het *poelwater*, 1631, RAR-KF 12, 3v.

(s)POLLAENS BROEK : up *spollaens brouck*, 1577, RAR-LvZ 204, 20r; up trakevelt west an *pollaens brouck*, id, 32r.

POLLAENS STICHEL : an *pollaens stichele*, 1436, SAG-330/21, 259v.

POPELBOOM : up tsleyde te[n] *popelboome*, 1463, SAG-330/29, 510r; In tveldeken te *popelboome*, 1571/1572/1577, SAG-PC 267, 13r/12v/28v; up de sleyde te *popelboome*, 1577, RAR-LvZ 204, 66v.

POTTERIJ : op de *potterie*, 1388, RAM-FR 319, 15r.

PRATERMEERS : jnde *prater meersch*, 1446, SAG-330/24, 38v; den *pratermeersch*, 1472, SAG-330/32, 66v; inden *pretermersch* ougst liggen[de] aenden grooten briel, 1550, RAG-N 8, 71r; Inden **pretermees*, 1571/1572, SAG-PC 267, 15v/15r; Inden *prateremeersch*, 1577, SAG-PC 267, 20r, 30v; *pretermersch*, 1624, RAG-FKP 2525, CF.

PRATERVELD : op *tprat[er]velt*, 1388, RAM-FR 319, 21v (3x); up *tprateruelt*, 1425, SAG-330/18, 256v; up den upp[er]sten hellendriesch ougst de langhe bane zuijt aen *spratersvelt*, 1550, RAG-N 8, 71v; up *tpraterevelt*, 1571, SAG-PC 267, 9r, 14v; up *tpreterevelt*, id, 22r; up *treterevelt*, 1572, SAG-PC 267, 9r; up *tpraterevelt*, id, 14r; up *tpreterevelt*, id, 21r; up *tpraterevelt*, 1577, SAG-PC 267, 11v; *preterevelt*, 1624, RAG-FKP 2525, CF.

PRIESTERAGELAND : op de molencout[er]e an der *priesteraien lant*, 1388, RAM-FR 319, 14r; upden molencautere ... onder *priesteraige landt*, 1577, RAR-LvZ 204, 38r.

PUT : an den *putte* ten Driesche, 1571/1572, SAG-PC 267, 17v/16v.

RAAKVELD : op *rakeuelt*, 1388, RAM-FR 319, 9r; up *tra-keuelt*, 1464, SAG-330/30, 13r; *trakevelt*, 1468, SAG-330/30, 350r; up *trakelvelt*, 1490, SAG-330/38, 324r; up *trakevelt*, 1571/1572/1577, SAG-PC 267, 10r, 10v, 15r, passim/10r, 14v, 17r, passim/13r; jn thauken ... an *trakevelt*, 1577, RAR-LvZ 204, 13r; up *trakevelt* ande hontsgracht, id, 19v; up *trakevelt* ... jeghens den cattenbrouck, id, 20r; up *trakevelt* ande dellet, id, 22v; an *trakevelt* en[de] de hontsgracht, id, 30r; up *trakevelt* west an pollaens brouck, id, 32r; up *trakevelt* metten hende anden groene[n] wech jeghens compains veldeken, id, 33v; tusschen *trakevelt* en[de] den dal, id, 50v; upt *drakevelt*, 1596, RAR-KF 2, 12v; *traeckeuelt*, 1624, RAG-FKP 2525, CF; upt *rakevelt*, 1624, RAR-KF 89, 8v.

RAAMMEERS : an *ramersch*, 1388, RAM-FR 319, 7r, 13r; Ind[en] *Ramers*, 1571/1572, SAG-PC 267, 13r/12v.

RAUWAKKER : op *rauack[er]*, 1388, RAM-FR 319, 4v; op *rauacker*, id, 10r (2x).

RAUWE VELD : upt *rauwevelt*, 1624, RAR-KF 89, 7r.

(s)RIDDEERS VELDEKEN : een besloten veldeken ghe-nae[m]pt *sridders veldeken*, 1550, RAG-N 8, 71r; *ridders veldeken*, 1624, RAG-FKP 2525, CF nr. 37.

RIETBOS : twee parcheelen van bossche deen gheheeten *rietbosch*, 1413, SAG-301/22, 103r.

ROBBINS BROEK : den *robbijns brouc*, 1457, SAG-330/28, 3r; Inden *Robbins brouc*, 1571/1572, SAG-PC 267, 13r/12v; den *robbins brouck*, 1577, RAR-LvZ 204, 51v (3x).

(s)ROETS VELD : Lants up *tsruucsvelt*, 1571, SAG-PC 267, 7v; m[et] Den *ruetsvelde*, id, 16v; Lants up *tsruucsvelt*, 1572, SAG-PC 267, 7v, 13v, 14v; up *tsruetsvelt*, id, 8v, 15v; up *troesvelt*, id, 10r; up *tsruicsvelt*, id, 13r; up *troetsvelt*, 1577, SAG-PC 267, 11r, 19v, passim; an *tsvroetsvelt*, 1577, RAR-LvZ 204, 4r; *tvroetsvelt*, id, 4v; up *tvroetsvelt*, id, 6r, 6v; up tvoornoemde *roetsvelt*, id, 6v, 24v; up den key up *troetsvelt*, id, 18r; up een dach[wan]t *skeysers up troetsvelt jnden houck*, id, 18r; up *troetsvelt*, id, 41r; up *troetsvelt* ende jn *skeysers houck*, id, 47v; up een dach[wan]t en half *broucx ghe-naempt den uppersten key oost an troetsvelt*, id, 49v; upt *roetsvelt*, 1624, RAR-KF 89, 6r.

RONGHEVELD : een out half buenre lants gheleghen up *ronghevelt* neuen den *sleydemersch*, 1357, RAG-RKL, O; een out ½ *buend[er]e lants up ronghevelt gheleghe[n] neuen den sley-meersch*, 1448, RAG-RKL 184, 31v.

ROOMVELD : op *ro[m]juelt*, 1388, RAM-FR 319, 9r; op *romvelt*, id, 9v (2x); up *roemuelt* ande *stoct*, 1436, SAG-330/21, 259v; *troomvelt*, id, 259v; jn *roomvelt*, 1446, SAG-330/24, 38r; up *troomvelt*, 1455, SAG-330/26, 540v; jnt *romvelt*, 1455, SAG-330/27, 4v; up *tromeuelt*, 1463, SAG-330/29, 510r; up *romvelt*, 1472, SAG-330/32, 54r; l. up *tromvelt*, 1571/1572, SAG-PC 267, 3r, 8r, 13r, passim/3r, 12v, 13r, passim; l. up *troomvelt*, 1572, SAG-PC 267, 8r; upt *Romvelt*, 1577, SAG-PC 267, 24v, passim; upt *roemuelt*, 1624, RAR-KF 89, 6v.

ROT : op *rot*, 1388, RAM-FR 319, 9v; up *trot*, 1468, SAG-330/30, 350v; up *trot*, 1550, RAG-N 8, 71r; up *trot*, 1571/1572,

SAG-PC 267, 10v, 14v, 19r, passim/2v, 10r, 14r, passim; up *trot*, 1577, RAR-LvZ 204, 51v, 52r; up *trot* ande beke ten dale, id, 53v; het *rot*, 1624, RAG-FKP 2525, CF nr. 38.

ROTER : up zijn stede te guchte daer hy woondt ande[n] *rootere*, 1577, RAR-LvZ 204, 3r; te guchte ... naer den *rootere*, id, 16v; up xxx vij roeden $\frac{1}{2}$ ande *rootere* en[de] heedt den sny lochtinc daer thoubuer up staet, id, 17r; up een stede te guchte jehghens ouer thof oost den *rootere*, id, 30v; en[de] es een besloten veldeke[n] daer den *rootere* ancleeft metten plantsese, id, 30v; up zyn huusstede te guchte anden *rootere*, id, 60v.

sROUCKS LOCHTING : up deuerins velt an *sroucx lochtinc*, 1577, RAR-LvZ 204, 19r; up dwegherevelt an *sroucx lochtync*, id, 20v.

sRUDDERS VELD : in *srudders velt*, 1388, RAM-FR 319, 9r.

sRUTERS LOCHTING : up deuerens velt an *srueters lochtync*, 1577, RAR-LvZ 204, 18v; up dweghervelt voor *sruuters lochtinc*, id, 19r.

sRUTERS MEERS : op een weedekijn neue[n] *srueters mersch*, 1388, RAM-FR 319, 16r.

SCHAAPLOCHTING : den *scaeplochtinc*, 1427, SAG-301/29, 125r.

SCHEIDHAAG : up seghelberch jeghen **tsceeghe*, 1472, SAG-330/32, 66v.

SCHRIJVERS VELD : in *scriuers velt*, 1388, RAM-FR 319, 10r.

SELVELD : op *tselvelt*, 1388, RAM-FR 319, 13v.

SIJVEL : up Den *sijvele*, 1571/1572, SAG-PC 267, 17v, 19r/17r; up Den *sivele*, 1572, SAG-PC 267, 18r; up Den *sijvele*, 1577, SAG-PC 267, 22v; upde[n] *tsiuele*, 1577, RAR-LvZ 204, 4r; upden voornoemden *tzyuele*, id, 4r; up [vier] dachwant xx roe[de]n broucx ... an tstraetken anden *tzyue* ende heedt hazarts brouck, id, 6v.

SIKKELVELD : up *sickeluel*t of zickelberch, 1475, SAG-330/33, 66r.

SINT-GORIKS-OUDENHOVE : *oudenhoua sancti gaugerici*, 1172 kop. 1225, NBP-LF 5478, 66r; en la parroche de *houdenhoue* con claime *saint geri*, 1288, RAG-N, O; *oudenoue sancti gaugerici*, 1291, RAG-Ninove, O; *houdenhoue s[an]c[t]i gauge-rici*, 1295, RAG-SB/R 31d, 66v; in de p[ro]chie van *sente gorics oudenhouen*, 1331, RAG-N, O; *sente goriicx oudenhouene*, 1350, RAG-SMB, O; *sente goerics oudenhouen*, 1353, RAG-N, O; *sente guerix oudenhoue*, id, O; *sente goerix houde[n]houe*, 1370, SAG-330/5, 14r; her heinr[ic] van *sente goederix moenc taffelghem*, 1386, SAG-301/10/2, 73v; *sente goerix oude[n] houen*, 1388, RAM-FR 319, 2v; *couterscult jn sente goerix oudenhouen dach[want] v mod. euenen*, id, 14r; te *sente gorijs houdenhoue*, 1389, SAG-301/11/2, 52v; *sente guerix oudenhouen*, 1396, ARA-RK 45971, 24r; *thof en[de] goed tsente goericx toudenhoue*, 1408, SAG-330/14, 134v; *sente guericx haudenhoue*, 1410, SAG-330/14, 284v; *sente goerix houdenhoue*, 1413, SAG-301/22, 103r (2x); *sente ghuericx haudenhoue*, 1414, SAG-330/15, 216v; *s[ente] guericx houdenhoue*, 1424, SAG-330/18, 115r; in de prochie van *sente goericx houden houe*, 1426, SAG-301/28/2, 140r; *sente guericx oudenhoue[n]*, 1426, RAG-SMB 3, 6v; *sente gheericx houdenhoue*, 1429, SAG-330/19, 241v (2x); *sente guericx aude[n]houe*, 1433, SAG-301/32/2, 58v; *sente goricx oudenhoue*, 1448, RAG-RKL 184, 31v; *sente ghoericx haude[n] houe*, 1451, SAG-330/25, 168r; *sente goericx haude[n]houe*, 1455, SAG-330/26, 540v; te *sente ghuerix oude[n]houe*, 1457, SAG-330/28, 1v; *sente ghoericx oude[n]houe*, id, 1v; *s[en]te godericx oude[n]houe*, 1461, RAG-SMB, O; *se[n]te geeuriics haude[n]houe*, 1464, SAG-301/47/2, 66r; *sente guericx oudenhoue*, 1492, SAG-301/61/2, 44v; *sente go-ricx audenhoue*, 1550, RAG-N 8, 24v; *s[en]te goricx audenhoue*, id, 68r, 69r, 72v; *sente goricx van audenhoue*, id, 68v; *jnde pro-chie van sente gooricx oudenhoue*, 1559, RAG-N 15, PaC; *S^{te} gue-ricx [h]auwenhoven*, 1571, SAG-PC 267, 25r; de prochie van *S^{te} guericx*, 1571/1572, SAG-PC 267, 19r, passim/18r, passim; bin-nen den dorpe van *sente ghooricx audenhouen*, 1572, SAG-PC 258, 1r; *s[en]te gooricx audenhoue[n]*, 1577, RAR-LvZ 204, 8v; *neuen der kercken landt van s[en]te gooricx audenhoue[n]*, id, 32v; *s[en]te gooricx audenhouen*, 1596, RAR-KF 2, 17v; *sente*

goricx audenhouen, 1619, RAG-N 15, PaC; *sente goorix audenhove*, id, PaC; *s^{te} gooricx audenhouen*, 1624, RAG-FKP 2525, CF; *sente gorix haudenhoue*, 1650, RAG-N 15, PaC.

SLEEBROEK : up vijf dach[wan]t broucx ghenaeempt den *sleebrouck*, 1577, RAR-LvZ 204, 41r; anden *sleebroucke* ... an dmolestraetke[n], id, 44r.

SLEIBOS : *sleybosch*, 1624, RAG-FKP 2525, CF.

SLEIBROEK : in *sleidebrouc*, 1388, RAM-FR 319, 12v; In den *sley[e] brouc*, 1571, SAG-PC 267, 13r; Den *sleybrouc*, 1572, SAG-PC 267, 2v, 12v; Inden *sleysbrouc*, 1577, SAG-PC 267, 28v.

SLEIE : ghelegghen up de *sleyde* an bors lochtijn, 1357, RAG-RKL, O; op *sleide*, 1388, RAM-FR 319, 9r; op de *sleide* in taelma[n]s velt, id, 9r (2x); jan van ned[er]hem ... op *sleeyde*, id, 19v; up *tsleye*, 1446, SAG-330/24, 38r; up de *sleide* an sbeers lochtinc, 1448, RAG-RKL 184, 31v; up de *sleye*, 1455, SAG-330/26, 540v; jnde *sleye*, 1455, SAG-330/27, 4v; up *sleye*, 1457, SAG-330/28, 3r; up *tsleyde* te[n] popelboome, 1463, SAG-330/29, 510r; up de *sleye*, 1482, SAG-330/36, 86r; up *sleije*, 1571/1572, SAG-PC 267, 2r, 9v, 12v, passim/2r, 9v, 13r, passim; up de *sleyde* te popelboome, 1577, RAR-LvZ 204, 66v; upde *sleyde*, id, 66v; upde voornoemde *sleye*, id, 66v; de *sleije*, 1624, RAG-FKP 2525, CF.

SLEIMEERS : een out half buenre lants ghelegghen up rongheult neuen den *sleydemersch*, 1357, RAG-RKL, O; een dachwant mersch ... gheheeten *sleydemersch*, id, O; jn *sley-mersch*, 1436, SAG-330/21, 259v; jnde *sleydinmeersch*, 1446, SAG-330/24, 38r; een dachwant meersch gheheete[n] de *sley-meersch*, 1448, RAG-RKL 184, 31v; een out ½ buend[er]e lants up ronghevelt gheleghe[n] neuen den *sleymeersch*, id, 31v; Ind[en] *sleymers*, 1571/1572, SAG-PC 267, 16v/15v, 16r; Inden *slejmeersch*, 1577, SAG-PC 267, 30v; jnde[n] *sleydenmeersch*, 1577, RAR-LvZ 204, 67v.

SLEIVELD : up *sleye velt*, 1472, SAG-330/32, 54r, 66v.

SLIJPSTRAAT : de *slypstraete*, 1624, RAG-FKP 2525, CF.

SMIDS STEDE : Jan van de poele ghebruuct in erven ...
Smits stede, 1571/1572, SAG-PC 267, 18v/17v.

SMISKOUTER : up *smesse caut[er]e* ten papeele, 1490, SAG-330/38, 360r; up den *smessecautere* beneden voor tcautergat, 1550, RAG-N 8, 70r; up *smessecautere*, 1571/1572, SAG-PC 267, 1v, 2v, 9r, passim/2r, 2v, 8v, passim; up *tsmesse cautere* an deen zyde tgoet van thof ter craeijen dander zyde den steert, 1577, RAR-LvZ 204, 7r; an tcautergat up *tsmesse cautere*, id, 9r; upde[n] *smessecautere* metten west hende anden claterbosch, id, 13r; up *tsmessecautere* an tdooreke[n], id, 20v; up *smesse cautere* ande cromme strate, id, 21r; up *tsmesse cautere* neue[n] de[n] claterbosch, id, 21r; up *tsmessecautere* bouen den helshaute, id, 22v; up den *smessecautere* datmen heedt den steert, id, 36r; up *tsmessecautere* tcautergat, id, 61v; an dlangherot zuudt de *smessecautere*, id, 66r; upde *smessecautere*, 1596, RAR-KF 2, 11v; *smessen cauter*, 1624, RAG-FKP 2525, CF nr. 1; op den *smessen cauter*, 1650, RAG-N 15, PaC.

SNIJLOCHTING : up xxx vij roeden $\frac{1}{2}$ ande rootere en[de] heedt den *sny lochtinc* daer thouenbuer up staet, 1577, RAR-LvZ 204, 17r.

STAART : op den *stert*, 1388, RAM-FR 319, 3v; up dbrunsvelt dat me[n] heet den *steert*, 1446, SAG-330/24, 38v; up d[en] *steert*, 1464, SAG-330/30, 13r; up de[n] *steert*, 1468, SAG-330/30, 350r; up den *steert*, 1490, SAG-330/38, 360r; up *tsmesse cautere* an deen zyde tgoet van thof ter craeijen dander zyde den *steert*, 1577, RAR-LvZ 204, 7r; up den *smessecautere* datmen heedt den *steert*, id, 36r.

STEENBROEK : jnden *steinbrouc*, 1455, SAG-330/27, 4v; jn *steynbrouc*, 1457, SAG-330/28, 1v; den *steynbrouck*, id, 1v.

STEENLAND : *steelant*, 1464, SAG-330/30, 13r; de[n] *brouc dieme[n]* seit *steeland*, 1468, SAG-330/30, 350v; jn smarteleeren weede noort den *steenlant*, 1577, RAR-LvZ 204, 27r; an de steenstrate ... an *tsteenlant*, id, 29v; jeghens den *steelandt*, id, 34v.

STEENSTRAAT : bij de *steenstrate*, 1577, RAR-LvZ 204, 29v; an de *steenstrate* ... an tsteenlant, id, 29v.

STOKT : jn de *stoct*, 1436, SAG-330/21, 259v; up roemuelt ande *stoct*, id, 259v; *tstoct*, 1571/1572/1577, SAG-PC 267, 20v, 23r/19v, 22r/29v; jnde *stoct*, 1577, RAR-LvZ 204, 55v (2x).

STRIJDMEERS : jn *strijm[er]sch*, 1464, SAG-330/30, 13r; upden hescautere ande[n] *strymersch*, 1577, RAR-LvZ 204, 29r.

STRIJDMEERSVELD : jn *strimeers velt*, 1446, SAG-330/24, 38r.

STRIJPENBEEK : *strypenbeke*, 1624, RAG-FKP 2525, CF.

TAELMANS VELD : op de sleide in *taelma[n]s velt*, 1388, RAM-FR 319, 9r; in *taelma[n]s velt*, id, 11r; in *taelmans velt*, id, 13r; up *taelmans velt*, 1436, SAG-330/21, 259v; jn *daelmans velt*, 1446, SAG-330/24, 38r; up *Taelmans velt*, 1571/1572, SAG-PC 267, 13r, 16v/12v, 13r, 16r; jn *taelmans velt*, 1577, RAR-LvZ 204, 2r.

TEERLING : upde[n] muelencautere an tgoet van nonnenbossche jnden *teerlynck*, 1577, RAR-LvZ 204, 28r; jnden voornoemden *teerlync*, id, 28r.

TEMMERMANS BOS : uut eene partije ghenaeamt *temmermans bosch*, 1624, RAR-KF 89, 6r.

TEN BOSSE : op tfeldekijn ten *bossche*, 1388, RAM-FR 319, 4v; jn de stede ten *bossche*, 1436, SAG-330/21, 259v; ant goed ten *bossche*, 1457, SAG-330/28, 3r; te[n] *bussche*, 1468, SAG-330/30, 349r; de stede ten *bossche*, 1472, SAG-330/32, 54v, 66v; ten *bussche*, 1482, SAG-330/36, 85r; in tguchte ten *bossche*, 1571/1572, SAG-PC 267, 2r, 4v, 15r, passim/2r, 4v, 14r, passim; ten *bossche*, 1577, RAR-LvZ 204, 2v; up zyn huusstede ten *bossche* ter doolaghe[n], id, 5v.

TEN WEGE : up zyn huusstede te *weghe*, 1577, RAR-LvZ 204, 21r; ten *weghe* byden kaingnaert an tparadys, id, 29r.

TER BLOKSTICHEL : ter *blocstichelen*, 1571/1572, SAG-PC 267, 8v/8v.

TER EKEN : ute den mersche ter *eeken*, 1388, RAM-FR 319, 3r; opten mersch ter *eeken*, id, 7r (2x).

TER ELST : uut eenen lochtyneck ghenaeamt ter *elst*, 1624, RAR-KF 89, 7v.

TER GRACHT : lutin vxor w^o de *gracht*, 1295, RAG-SB/R 31d, 66v; op haer goet ter *gracht*, 1388, RAM-FR 319, 4r; ter *gracht*, 1475, SAG-330/33, 66r; jnde stede ter *gracht*, 1482, SAG-330/36, 86r; up zijn hofstede ter *gracht*, 1550, RAG-N 8, 24v.

TER HEIDEN : ter *heyden*, 1366, RAG-N, O.

TER HOUTTRAPPEN : jacoppe vand[er] *houttrappen*, 1382, SAG-301/8/3, 15v; jans huse vand[er] *houttrappen*, id, 15v; ghise va[n] der *autrappe[n]*, 1388, RAM-FR 319, 3v; celie van der *autrappe[n]*, id, 7v; de stede ten *hauttrappen*, 1396, SAG-330/10, 217r; ten *houttrappen*, 1410, SAG-330/14, 284v; ... goed ... ter *hautrappe[n]*, 1411, SAG-330/14, 325r; ter *hautrappe[n]*, 1414, SAG-330/15, 216v; kateline van der *houttrappen*, 1426, SAG-330/18, 352r; Ter *hauttrappen*, 1571/1572, SAG-PC 267, 19v, 20r, 20v/19r, 19v; ter *autrappen*, 1572, SAG-PC 267, 19r; te *autrappen*, 1576, RAR-LvZ 224, 8r; Ter *hauttrappen*, 1577, SAG-PC 267, 26r; jnden dyck ter *autrappen*, 1577, RAR-LvZ 204, 12r; dmueleken ter *autrappen*, id, 14v; up een[en] mersch ter *antrappen*, id, 46v.

TRAVEINS : bouen *veys*, 1388, RAM-FR 319, 10v; up *troveys*, 1417, SAG-330/16, 166r; *trauweijs*, 1571, SAG-PC 258, 40r; *traweijs*, 1572, SAG-PC 258, 31r; int *rauweijs*, id, 42v; int *raveijs*, id, 48r; upden neercoutere bouen *veys* an wullebrechts mersch stucken[de] upden wormendriesch, 1577, RAR-LvZ 204, 10v.

TRAVEINSBEEK : bouen de *veysbecke*, 1577, RAR-LvZ 204, 10v; ande *veys beke* jnde neercauter, id, 11r; bouen de *veys beke* jeghens de louene, id, 12r (2x); up shasen velt en[de] es een besloten veldeken oost de *veys beque*, id, 33r.

TRAVEINSBRUG : bouen *vaey's brugghe*, 1472, SAG-330/32, 54r; ande voet van[de] *veysbrugghe*, 1577, RAR-LvZ 204, 7v.

TRAVEINSMEERS : up de nedercautere jeghen den *veys m[er]sch*, 1490, SAG-330/38, 360r.

TRIJP : Weede diemen heet de *Trijpe*, 1571/1572/1577, SAG-PC 267, 23r/22r/29v; up een stede ter nedermuelen en[de] es een weede ghezeyt de *trype*, 1577, RAR-LvZ 204, 50r.

TURLOOT : up spapen cautere neuen *turloote*, 1577, RAR-LvZ 204, 40v.

TUSSENMEERS : Inden *Tusschemersch*, 1571/1572, SAG-PC 267, 9r/9r; Inden *tuschmersch*, 1577, SAG-PC 267, 11v; Inden *tusschemeersch*, id, 27r; anden *tusschenmersch*, 1577, RAR-LvZ 204, 42v; upden *tusschen mersch*, id, 42v.

VADELS LOCHTING : neuen *vadels lochtinc*, 1457, SAG-330/28, 3r.

VARENPUT : op *varenputte*, 1388, RAM-FR 319, 11r (2x); in de *varenputte*, id, 12r.

VELDEMANS GAT : up den verrecautere anden heerwech an *veldemans gat*, 1577, RAR-LvZ 204, 53r.

VER HEKKEN : *ver hecken*, 1624, RAG-FKP 2525, CF.

VERRE KOUTER : op *verrecout[er]e*, 1388, RAM-FR 319, 3v, 4r; op *v[er]recout[er]e* neue[n] d[er] no[n]nen la[n]t, id, 12r; up de *verrecout[er]e*, 1414, SAG-330/15, 270r; up de *verrecout[er]e*, 1455, SAG-330/26, 540v; jnde *verre caut[er]e*, 1456, SAG-330/27, 268v; up de[n] *verre caut[er]e*, 1468, SAG-330/30, 349r; up de *verre coutre* te huuselins gate, 1482, SAG-330/36, 86r; up tboijeuelte zuut de *[ver]recout[er]e*, 1550, RAG-N 8, 68v; up den *[ver]recout[er]e*, id, 70v; up *verrecautere*, 1571/1572/1577, SAG-PC 267, 8v, 9r, 10r, passim/8v, 9r, 9r, passim/11r, 11v, 12r, passim; upden *verrecautere* upde zauele, 1577, RAR-LvZ 204, 6r; jn midden den *verrecautere* anden groenen wech, id, 6v; upden *verrecautere* byde zauele anden heerwech, id, 15r; smeys brouck onder den *verrecautere*, id, 16r; upden *verrecautere* ... up den wynckele, id, 21v; upden *verrecautere* zuudt ande[n] wynele, id, 24r; upden *verrecautere* jnden wynele neuen tgoet van nonnenbossche, id, 27v; upde[n] *verrecautere* ande[n] bytere, id, 41r; anden *verrecautere* metten hende ten broucke, id,

43v; upde[n] *verrecautere* upde[n] zauele, id, 44r; up den *verrecautere* anden heerwech an veldemans gat, id, 53r; up den *verrecautere*, 1596, RAR-KF 2, 13r; upden voorn[oemden] *verrecautere*, id, 13v; den *verrecauter*, 1624, RAG-FKP 2525, CF nr. 28, 29, 30; upden voorn[oemden] *verrecautere* an smeijsbroucq, 1631, RAR-KF 12, 4r; op den seluen *verrecauter*, 1650, RAG-N 15, PaC.

VERREN : jehans de *verhem*, 1288, RAG-N, O; ute siere stede te *verre[n]*, 1388, RAM-FR 319, 3v; vten goede te *verren*, id, 12r; int velt te *verre*, id, 12v; gill[is] wout[ers] van *verren*, 1396, ARA-RK 45971, 24r; daerbij tgoed ter *varre*, 1433, SAG-330/20, 275r; te *verre*, 1468, SAG-330/30, 349r; up den *verre*, 1482, SAG-330/36, 85r; up tvelt te *verren*, 1571/1572/1577, SAG-PC 267, 14r, 14v, 15v, passim/13v, 14r, 14v, passim/20r, passim; upde huusstede ter *verre[n]*, 1577, RAR-LvZ 204, 8v; up zijn huusstede ter *verren* an thecke[n], id, 41v; anden zuere[n] mersch en[de] es tveldeken ter *verre[n]*, id, 47r; up gooricq vander *verren*, 1596, RAR-KF 2, 19v; dries ter *verren*, 1624, RAG-FKP 2525, CF; tveldeken ter *verren*, id.

VIJVERKEN : up een letter upstals te poele te weten *tvyuerken* met een gheerken, 1577, RAR-LvZ 204, 15v.

VLIENDERKEN : ant *vliend[er]kin*, 1468, SAG-330/30, 350v; upden muelecautere an *tvlierke[n]*, 1577, RAR-LvZ 204, 35v.

VONDELKEN(S) : inde *vondelkens*, 1571, SAG-PC 267, 20v; merschs in *vondelken*, 1572, SAG-PC 267, 14v; jnden zuere-mersch ten *vondelkenne*, 1577, RAR-LvZ 204, 5r.

VONDELKENSMEERS : Inden *vondele Mersch*, 1571, SAG-PC 267, 15r; inde *vondelkins mersch*, 1572, SAG-PC 267, 19v; In *vondelkins meersch*, 1577, SAG-PC 267, 19v.

VOORSTE VELD : up *tvourste velt*, 1571, SAG-PC 267, 13v, 15r, 16r; up *Dfurste velt*, id, 16r; up *tvourste velt*, 1572, SAG-PC 267, 14r, 15r, 15v; up *Dfurste velt*, id, 13r; Up *tvorstevelt*, 1577, SAG-PC 267, 17r, 19r.

VREDEBOS : op *vredebosch*, 1388, RAM-FR 319, 9r, 9v (2x).

VROONTE : up een merschelken upde zwalme co[m]men[de] zuudt ande *vroonte*, 1577, RAR-LvZ 204, 51r.

WEDEWEER : de *wedeweere*, 1455, SAG-330/26, 540v; een stic ... gheheeten de *wedeware*, 1455, SAG-330/27, 4v; an *dweddewat[er?]e*, 1475, SAG-330/33, 54v.

WEGERVELD : op *weghervelt*, 1388, RAM-FR 319, 24v (2x); up *Dweghelens velt*, 1571, SAG-PC 267, 14v; up *Dweghelevelt*, id, 15r, 17v, 18r; up *Dweghelens velt*, 1572, SAG-PC 267, 14r; ten *weghelevelde*, id, 14v, 17r; up *dweghervelt*, 1577, RAR-LvZ 204, 18v (2x); up *dweghervelt* voor sruuters lochtinc, id, 19r; up *dwegherevelt* an sroucx lochtync, id, 20v; up *dwegherevelt*, id, 20v (3x); up *dweghervelt* jnden houck jnden loofbucht achter de stede van[den] houe ter craeye[n], id, 27r.

WEIDE : op de *weede*, 1388, RAM-FR 319, 3r.

WIJCHBROEK : anden *wijchbrouc*, 1455, SAG-330/26, 540v.

sWILDENSTEDE : in *swilden stede*, 1388, RAM-FR 319, 10r.

WILGEN : te paddepoele ande *vulghe[n]*, 1577, RAR-LvZ 204, 21v.

WILLEBRECHTS MEERS : an *willebrechts mersch*, 1388, RAM-FR 319, 4r; op *willebrechts mersch*, id, 6r; inde *wullebrechts m[er]sch*, 1455, SAG-330/26, 540v; aenden *willebrechts meersch*, 1550, RAG-N 8, 72r; den *willebrechts mersch*, id, 72r; upden neercoutere bouen veys an *willebrechts mersch* stucken[de] upden wormendriesch, 1577, RAR-LvZ 204, 10v.

WILLEMENS MEERS : Inden *Wulmersmerschs*, 1571, SAG-PC 267, 9r; m. inden *Wulmermersch*, id, 9v; anden *Willemens merschs*, id, 20r; m. inden *Wulmermersch*, 1572, SAG-PC 267, 3r, 9v; Inden *Wulmersmerschs*, id, 9r; anden *Willemens merschs*, id, 19r; Inden *Wulmeersch*, 1577, SAG-PC 267, 11v; Inden **Willemersch mersch*, id, 25v.

WINDERIKS MEERS : Inden *Wiendericx mersch[s]*, 1571/1572/1577, SAG-PC 267, 9r, 9v, 17v, passim/9r, 16v, 23v/12r;

Inden *Wienderchmersch*, 1577, SAG-PC 267, 11v; jnden *wiendrich mersch*, 1577, RAR-LvZ 204, 35r; jeghens de zwalme ende an[den] *wienricx mersch*, id, 39r.

WINKEL : den *winckele*, 1550, RAG-N 8, 70v; Inden *Wynckele*, 1571, SAG-PC 267, 24v; Inden *winckele*, 1572, SAG-PC 267, 23v; upden verrecautere ... up den *wynckele*, 1577, RAR-LvZ 204, 21v; upden verrecautere zuudt ande[n] *wynckle*, id, 24r; upden verrecautere jnden *wynckle* neuen tgoet van nonnenbosche, id, 27v; *winckel*, 1624, RAG-FKP 2525, CF nr. 27.

WINKELVELD : up *Dwinckelevelt*, 1571/1572, SAG-PC 267, 13v/13r; Up t *Wynckel[e]velt*, 1577, SAG-PC 267, 16v, 28v; jnt *wynckelen velt*, 1624, RAR-KF 89, 6r.

WULLEBROEKMEERS : naer den *wullebrouck mersch*, 1577, RAR-LvZ 204, 11v.

ZAVEL : upden verrecautere upde *zavele*, 1577, RAR-LvZ 204, 6r; upden verrecautere byde *zavele* anden heerwech, id, 15r; upde[n] verrecautere upde[n] *zavele*, id, 44r.

ZAVELGAT : ant *savelgadt*, 1596, RAR-KF 2, 12r; een partije landts ghenaeamt het *savelgat*, 1631, RAR-KF 12, 3r.

ZIEKHUIS : op *sieke husekijn*, 1388, RAM-FR 319, 2v; ant *siechusekijn*, id, 7r; up *tziechuus*, 1472, SAG-330/32, 66v; an *tsieckehuus*, 1571, SAG-PC 267, 13r; an *tsiechuus*, 1571/1572, SAG-PC 267, 16r/12v, 15r; an *tziechuus*, 1577, SAG-PC 267, 16r; up spapencautere an *tzieckhuusken*, 1577, RAR-LvZ 204, 47r; an *tziechuus* up de muelecautere an thecken, id, 49r; an *tzieckhuus* up spapencautere, id, 62r.

ZIGGERS BERG : up *zigghers berch*, 1363, RAG-N, O; op *zeghelberch*, 1388, RAM-FR 319, 19v (3x); op *sigghels berch*, id, 19v (2x); op *sigghelsberch*, id, 20v; anden *zeghelberch*, 1436, SAG-330/21, 259v; up de *zeghelbeerch*, 1446, SAG-330/24, 38r; up *zeghelbeerch*, id, 38r; up *sickelbeerch*, id, 38v; up *zeghelb[er]ch*, 1463, SAG-330/29, 510r; up *seghelberch* jeghen tseegehe, 1472, SAG-330/32, 66v; up *zeghel berch*, id, 66v; up sickeluelt of *zickelberch*, 1475, SAG-330/33, 66r; ghelegghen upt *zigghers berch*, 1550, RAG-N 8, 25r; up den *sickelberch*, id, 70v; up *sickelberch*, 1571/

1572, SAG-PC 267, 2r, 9v, 13r, passim/2r, 9v, 13r, passim; upde[n] *zickelbergh*, 1577, RAR-LvZ 204, 4v (3x), 5r; upde[n] *zickelbergh* ... bouen anden bessembrouck, id, 10v; *zickelbergh*, id, 22r; *zickel bergh*, id, 54v; *sichelen berch*, 1624, RAG-FKP 2525, CF.

ZURE MEERS : Ind[en] *suerenmers*, 1571, SAG-PC 267, 14r, 15v, 18r, passim; *suerenmersch*, id, 16r; ind[en] *sueremerschs*, 1572, SAG-PC 267, 13v, 15r; *suerenmersch*, id, 15r; Ind[en] *suerenmers*, id, 17r; Ind[en] *sueremers*, id, 21r; Inden *Zueren meersch*, 1577, SAG-PC 267, 17r, 20r; jnden *zueremersch* ten vondelkenne, 1577, RAR-LvZ 204, 5r; jnde[n] *zuere[n] mersch*, id, 16r; anden *zuere[n] mersch* en[de] es tveldeke[n] ter verre[n], id, 47r.

ZWALM : in dbunrekijn an de *zwalme*, 1388, RAM-FR 319, 4v; tbunderkin ... up de *zwalme*, 1468, SAG-330/30, 349r; tbunderkin ligghende up de *zwalme*, 1482, SAG-330/36, 85r; tveldeken up De *swalme*, 1571/1572, SAG-PC 267, 18r, 24r/17r, 23r; up de *Zwalme*, 1577, SAG-PC 267, 23r, 30r; jeghens de *zwalme* ende an[den] wienricx mersch, 1577, RAR-LvZ 204, 39r; up een merschelken upde *zwalme* co[m]men[de] zuudt ande vroonte, id, 51r; upde *zwaleme*, id, 66r; de *swalme*, 1624, RAG-FKP 2525, CF; up de *zwalme*, 1624, RAR-KF 89, 7r.